

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น
ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
**EDUCATION MANAGEMENT FOR THE BLIND
IN BANGKOK METROPOLIS AND VICINITIES**

อภิชาติ ทองน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ.2549

ISBN 974- 671 - 525- 9

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น
ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

อภิชาติ ทองน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974- 671 - 525- 9

**EDUCATION MANAGEMENT FOR THE BLIND
IN BANGKOK METROPOLIS AND VICINITIES**

APHICHART THONGNOI

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Management
Graduate School, Dhurakij Pundit University
2006**

ISBN 974- 671 - 525 - 9

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีเพราะความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ หลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวรายชื่อดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ได้ให้ความเมตตาต่อศิษย์เสมอมา และกรุณาสละเวลาเพื่อให้คำชี้แนะอันมีค่าและเป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สมานจิต ภิรมย์รัตน์ ที่ให้ความกรุณาและสละเวลาให้คำแนะนำ และแนวทางในการทำงานจนสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว และ ดร.พิมพ์ใจ ภิบาลสุข ในฐานะกรรมการวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นพิเศษสำหรับคำแนะนำและแนวปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สินธรา คามดิษฐ์ ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ท่านมีความกรุณาถ่ายทอดให้จนเกิดความเข้าใจถ่องแท้ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยจนสำเร็จตามจุดประสงค์ ขอขอบคุณอาจารย์โชติ แยมแสง ที่คอยชี้แนะแนวทาง และขอบคุณ น.ส.ศุภารัตน์ กรดสุวรรณ สำหรับน้ำใจไมตรีอันดีงามต่อผู้วิจัยตลอดมา

ส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ก็คือ ความร่วมมือที่ผู้วิจัยได้รับจากทุกหน่วยงานในสังกัดมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ รวมทั้งท่านบาทหลวงชาร์ล เจ. เวลาร์โด คุณกิติพงษ์ สุทธิ ผู้บริหาร ผู้สอนในสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง และพี่ๆ น้องๆ ซึ่งเป็นผู้เรียนพิการทางการมองเห็นในสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่คอยเอื้ออำนวยทั้งทุนทรัพย์และกำลังใจด้วยดีเสมอมา ซึ่งผู้วิจัยจะระลึกถึงอยู่เสมอ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอน จนเกิดวิชาความรู้และประสบการณ์ชีวิต ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้รักการเรียนรู้ในปัจจุบัน และสุดท้ายขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ได้ให้ทุนการศึกษามาตลอดจนสำเร็จการศึกษา

อภิชาติ ทองน้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิด.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาของไทย.....	9
2.2 สถานภาพของคนพิการในประเทศไทย.....	11
2.3 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น.....	13
2.4 การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น.....	19
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการศึกษา.....	47
5 สรุปผลการศึกษา.....	68
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
52 อภิปรายผลการศึกษา.....	70
53 ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก.....	88
ประวัติผู้เขียน.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
31 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	40
32 เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
ชื่อผู้เขียน	อภิชาติ ทองน้อย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.สมานจิต ภิรมย์รัตน์
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนในสถานศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบการเรียนรู้ร่วม และสถานศึกษาในระบบ รูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง รวมถึงสถานศึกษา นอกกระบบโรงเรียน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน **8** คน ผู้สอนจำนวน **12** คน ผู้เรียนจำนวน **21** คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน **7** คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นมีสภาพ ปัญหาและความต้องการ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการด้านสถานที่และหลักสูตรในรูปแบบปกติทั่วไป โดยไม่ได้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น แต่มีการจัดห้องประสานงานเรียนร่วมสำหรับให้ครูเสริมวิชาการที่ทางต้นสังกัด คือมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ส่งมาประจำเพื่ออำนวยความสะดวกด้านต่างๆ แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ ส่วนผู้สอนที่มีอยู่เดิมส่วนหนึ่งขาดประสบการณ์ในการสอนคนพิการทางการมองเห็น ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในด้านวิธีการสอนบางเนื้อหาวิชา ผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้าน สื่อการสอนที่ไม่เหมาะสมและสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ และผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐบางแห่งซึ่งเป็นส่วนน้อยไม่มีนโยบายรับคนพิการทางการมองเห็น เข้าศึกษา

2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง การจัดการด้านหลักสูตรของสถานศึกษานั้นจะอิงหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่จะมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งจะมีความแตกต่างด้านอายุ และระดับของความพิการด้านการมองเห็น ด้านผู้สอนจะมาจาก **3** สังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต **1** สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ส่วนการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่และอื่นๆ จะขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากต้นสังกัดและจากรัฐบาล

สถานศึกษาประสบปัญหาในด้านการจัดหลักสูตร ทั้งการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและสื่อที่ทันสมัยสำหรับจัดการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการจัดการด้านบุคลากรที่ผู้สอนส่วนใหญ่สอนไม่ตรงตามสายที่จบการศึกษามาและอัตราส่วนผู้สอนกับผู้เรียนไม่สัมพันธ์กัน สถานศึกษาขาดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น ระบบความปลอดภัย แสง สัญลัษณ์ต่างๆ เป็นต้น รวมถึงปัญหาด้านค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูง เพราะได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากภาครัฐน้อยมาก

3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สถานศึกษามีการจัดการด้านสถานที่อย่างเป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมและการให้บริการด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ การจัดการด้านหลักสูตรเน้นที่ความต้องการของสังคมและศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเข้ากับหลักสูตรการอาชีพของสถานศึกษา มีการเพิ่มจุดเน้นการปฏิบัติจริงพร้อมกับส่งเสริมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี

สถานศึกษาต้องการงบประมาณอุดหนุนจากภายนอกสำหรับจัดสร้างสถานที่ฝึกซ้อมกีฬา ซึ่งถือว่าสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น และงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติม

Thesis Title	Education Management for the Blind in Bangkok Metropolis and Vicinities
Author	Aphichart Thongnoi
Thesis Advisor	Dr.Smanjit Promuen
Department	Education Management
Academic Year	2006

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the states, the problems and the needs of the educational management for the blind in the Bangkok Metropolis and Vicinities. The samples were among the administrators, the instructors and the learners in the educational institutions with participating-learning system and the educational institutions with specific-education system together with the Non-formal education system. The specific-selected samples included 8 administrators, 12 instructors, 21 learners and 7 specialists. The data were collected through depth interview, group discussion and specialist meeting. It was found that the states, the problems and the needs in the management of the education for the blind were:

1. The educational institutions with participating-learning system generally managed the places and curricula without any additional facilities for the blind, but they provided the coordinating rooms for the academic-supporting teachers from Foundation for the Blind in Thailand under the patronage of Her Majesty the Queen to facilitate the invisible learners.

Most of the institutions had problems; the lack of fiscal budget, special education staff and some of the present staff lacking the experiences of teaching the blind learners. This caused the obstacles to use the method of teaching for some subjects. Most of the learners had problems of unsuitable teaching materials, and they could not participate in various skill-added activities.

Moreover, some of the administrators of the government institutions, minor parts, had no policies to admit any the blind learners to study in their schools.

2 For the educational management of the institutions with specific-education system, the curricula were managed under the major core curricula of the Education Ministry, but they were appropriately applied for the primary school learners different in ages and levels of the invisible disabled. The instructors were from 3 departments : Bangkok Educational Service Area Office 1, Office of the Private Education Commission and Bureau of Special Education Administration. For the construction of the buildings and other facilities, it depended on the budget supported by their department and the government.

The institutions have faced such problems as curricula management, lack of essential materials and modern media for teaching and learning relating to the management of the staff not teaching their major subjects, inappropriate student-teacher ratio. Moreover, the institutions have not improved physical environments such as safety systems, lights, symbols and etc. In addition, they had not enough aided budget from the government.

3 For the non-formal education management, the institutions managed the places properly together with good systematic environments and services. The curricular management based mainly on the social needs and the learners' potentiality by integrating the contents of each subject according to the curricula of the Education Ministry with the career curricula of the institutions. It was formed mainly emphasized on practices and supports both physically and mentally. The administrators, the instructors and the learners were best interactive.

It is recommended that more external patronage budget for constructing sport complex that is very important and essential for the blind should be granted as will as the budget for providing sufficient teaching-learning materials.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สรุปได้ว่า การศึกษา หมายถึง การเรียนรู้ของบุคคลอย่างเป็นระบบและกระบวนการที่มุ่งพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน ปัจจัยในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นก็คือ การให้การศึกษา ซึ่งการให้ศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตที่จะสามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข อัจฉรา โปธิยานนท์ (2539) ให้ความเห็นว่า การศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะเป็นกระบวนการหนึ่งที่ครอบคลุมการให้การศึกษาในทุกรูปแบบ และทุกระบบจำเป็นต้องอาศัยเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน โดยทั้งประเทศต้องพัฒนา กำลังพัฒนา และพัฒนาแล้วได้พยายามกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อดำเนินงานภายใต้หลักการการศึกษาเพื่อชีวิต ที่จะสอดคล้องกับชีวิตพื้นฐานของคนและสภาพสังคม ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 15 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ที่ได้กำหนดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

การพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่ความเจริญและมั่นคง จะต้องเน้นการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2549) โดยผู้ด้อยโอกาสอันได้แก่เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เช่น เด็กเร่ร่อน แรงงานเด็ก สตรีกลุ่มเสี่ยง คนพิการ ผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแล กลุ่มผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ต้องขัง กลุ่มคนไทย ต่างวัฒนธรรม (ชาวเขา ชาวเล) ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า คนพิการคือบุคคลซึ่งความสามารถถูกจำกัดในกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา หรือการเรียนรู้ มีความจำเป็นพิเศษด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคล

ทั่วไป (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ดำเนินกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ต่อคนกลุ่มนี้ โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้าใจของคนในสังคมกับคนพิการ สนับสนุนให้คนพิการได้แสดงความสามารถและเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมอย่างเสมอภาค ตามวัตถุประสงค์ขององค์การสหประชาชาติในเรื่องการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการในสังคม รัฐบาลปัจจุบันได้ตระหนักถึงคุณค่าของคนพิการ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพ สิทธิโอกาสของคนพิการเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเป็นผู้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมที่เสมอภาค และเท่าเทียมกับบุคคลอื่นทั่วไป โดยรัฐบาลจะเร่งดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้สังคมได้มีความเข้าใจ มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ ตลอดจนเปิดโอกาสและกระตุ้นให้คนพิการพัฒนาศักยภาพของตน โดยมีกรอบรวบให้การสนับสนุน และความร่วมแรงร่วมใจจากทุกภาคส่วนของสังคม ปัจจุบันคาดว่าประเทศไทยมีผู้พิการทุกประเภทอยู่ประมาณ 6 ล้านคน (องค์การอนามัยโลก อ้างถึงใน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ, 2549) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้แบ่งคนพิการออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) คนพิการทางการมองเห็น 2) คนพิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย 3) คนพิการทางกาย หรือการเคลื่อนไหว 4) คนพิการทางจิตใจ และพฤติกรรม และ 5) คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้

คนพิการทางการมองเห็นนับได้ว่าเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสกว่าคนพิการทางการได้ยิน หรือคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้านการบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสในการมองเห็น เพราะคนพิการทางการมองเห็นนั้นขาดประสาทสัมผัสในการมองเห็น ดังนั้นจึงทำให้การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อบางประเภท ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตลอดจนสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ส่งผลให้การรับรู้ข่าวสาร เรื่องราว ความรู้ของพวกเขาแตกต่างไปจากคนปกติหรือพิการทางด้านอื่นๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งถือเป็นสื่อสำคัญสื่อหนึ่งที่มีบทบาทมากในการเป็นตำราเพื่อการศึกษาหาความรู้ของประชาชนทั่วไปทั้งในและนอกโรงเรียน จากคุณลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์ที่คนพิการทางการมองเห็นไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อนี้ได้เลย ทำให้มีการผลิตสื่อขึ้นมาใหม่เพื่อทดแทนการทำหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่คนพิการทางการมองเห็น โดยมีการผลิตตัวหนังสือสำหรับ คนพิการทางการมองเห็นที่เรียกกันว่า อักษรเบรลล์ นอกจากนี้ยังมีสื่อเพื่อการเรียนรู้อื่นๆ อีกเช่น (จุจฤติ บุรณกาญจน์, 2544) นิตยสาร รายการวิทยุ สื่อบุคคล โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับคนพิการทางการมองเห็น และหนังสือแถบเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนปกติทั่วไปต่างก็ได้รับประโยชน์มากมายจากการอ่านหนังสือและใช้บริการจากสื่อประเภทต่างๆ ที่ให้ทั้ง

ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความรู้และทักษะต่างๆ คนพิการทางการมองเห็นก็เช่นเดียวกันย่อมจะมีความต้องการในการแสวงหาความรู้และความบันเทิงจากการอ่านหนังสือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองด้วยเหมือนกัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีคนพิการทางการมองเห็นมากกว่า **2** ล้านคน แต่พบว่าสถิติการเข้ารับบริการการศึกษาของคนกลุ่มนี้ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนเพียง **11,396** คน โดยศึกษาอยู่โรงเรียนแบบเรียนร่วม **10,319** คน และโรงเรียนเฉพาะจำนวน **1,006** คน หรือคิดเป็นร้อยละ **05** เปอร์เซ็นต์เท่านั้น (สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย, **2549**) ซึ่งนับว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากในการได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เนื่องจากมีปัจจัยที่สำคัญหลายอย่างที่ ทำให้ คนพิการทางการมองเห็นขาดโอกาสเช่นนั้น เช่น สถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากที่อาศัยอยู่ซึ่งไม่สะดวกต่อการเดินทาง จึงไม่สามารถเข้ามารับบริการทางการศึกษาได้ ตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน ซึ่งการเข้าไปรับการศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และปัจจัยที่สำคัญก็คือ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลหรือผู้ใกล้ชิด ไม่นุญาตให้ออกจากบ้าน ไปเรียนหรือไปฝึกอาชีพใดๆ ทั้งสิ้นเพราะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เหล่านี้คือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนพิการทางการมองเห็นจนทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งที่กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.**2540** มาตรา **43** ได้กำหนดว่า (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, **2540**) บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า สิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**2542** มาตรา **10** ก็ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศตรงกันว่า (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, **2542** ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. **2545**) การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ดังนั้น หากคนพิการได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบครัวของคนพิการได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเขาเหล่านั้นจะเป็นต้นทุนทางสังคมที่สามารถพึ่งตนเอง ดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระ และมีศักดิ์ศรี รวมทั้งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้สังคมและประเทศชาติได้อย่างเอนกอนันต์ (พวงแก้ว กิจธรรม, **2549**)

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการทางการมองเห็นได้เข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการรับบริการการศึกษาตามรูปแบบและความต้องการของตน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการด้านการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็น และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น

เห็นให้มีความชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และ มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนพิการทางการมองเห็นดังกล่าวได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.21 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

1.22 ศึกษาปัญหาและความต้องการในการได้รับการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

1.23 ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในประเทศไทย มี 2 ระบบ คือ

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งแยกเป็นการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วม และการศึกษาในรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน

โดยสภาพดังกล่าวมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอยู่หลายประการ แต่เนื่องจากผู้เรียนพิการทางการมองเห็นนั้นมีข้อจำกัดในการมองเห็น ปัจจัยสำคัญดังกล่าวนี้จึงมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดการด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น
2. การจัดการด้านหลักสูตรสำหรับคนพิการทางการมองเห็น
3. การจัดการด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น
4. การจัดการด้านงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น

และในปัจจุบันปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ ดังนั้น หากสามารถแก้ไขปัญหาและเสนอแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าวได้ ย่อมจะทำให้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในประเทศไทยประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในขอบเขต ดังนี้

1.41 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่จะศึกษาเป็นการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1.41.1 เนื้อหาด้านการให้บริการการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็นของสถานศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบเรียนร่วมและรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และสถานศึกษาออกระบบโรงเรียนในปัจจุบัน ประกอบด้วย **1.** การจัดการด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น **2.** การจัดการด้านหลักสูตรสำหรับคนพิการทางการมองเห็น **3.** การจัดการด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น และ **4.** การจัดการด้านงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น อันจะแสดงให้เห็นถึงสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในปัจจุบัน

1.41.2 เนื้อหาด้านการรับบริการการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็น ประกอบด้วย **1.** การจัดการด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่ คนพิการทางการมองเห็น **2.** การจัดการด้านหลักสูตรสำหรับคนพิการทางการมองเห็น **3.** การจัดการด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น และ **4.** การจัดการด้านงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น อันจะแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นและความต้องการรับบริการการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็นในปัจจุบัน

1.42 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.421 ผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.422 ผู้สอนในสถานศึกษาที่เปิดรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน ในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.423 ผู้เรียน ซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ โรงเรียนรูปแบบการเรียนร่วม รวมถึงรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และในรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไม่รวมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

1.424 ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านการบริหาร หรือจัดการการศึกษา ตลอดจนเป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการด้านคนพิการทางการมองเห็นที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยสำเร็จแล้วคาดว่าจะได้ประโยชน์ คือ

1.51 ทราบถึงสภาพ ปัญหาและความต้องการได้รับการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็น อันจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียน และนอกระบบ โรงเรียนให้คนพิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

1.52 ทราบข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผู้เชี่ยวชาญ และสามารถนำไปปรับใช้ได้ในอนาคต

1.53 ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามความสัมพันธของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในด้านต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการจัดการการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ โรงเรียนรูปแบบการเรียนร่วม รวมถึงรูปแบบการเรียนในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งประกอบด้วย การจัดการด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น การจัดการด้านหลักสูตรการสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น การจัดการด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น และการจัดการด้านงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น

การจัดการด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น หมายถึง การจัดเตรียมความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้คนพิการทางการมองเห็นได้รับความสะดวกสบายในการรับบริการด้านการศึกษาจากสถานศึกษาที่ให้บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม แบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และสถานศึกษาที่ให้บริการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

การจัดการด้านหลักสูตรสำหรับคนพิการทางการมองเห็น หมายถึง การเตรียมเนื้อหาสาระความรู้วิชาต่างๆ ตลอดจนกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนแก่คนพิการทางการมองเห็น ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม แบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และศึกษานอกระบบโรงเรียน

การจัดการด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น หมายถึง การจัดเตรียมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่คนพิการทางการมองเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม และสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง รวมถึงศึกษานอกระบบโรงเรียน

การจัดการด้านงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น หมายถึง การจัดสรรเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับจากแหล่งทุนต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็นในสถานศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม และสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง รวมถึงสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน

คนพิการทางการมองเห็น หมายถึง ผู้ที่มีสายตาคิดปกติหรือมีความบกพร่องทางการมองเห็น แม้จะใช้แว่นตา也不能มองเห็นได้ การอ่านหนังสือขนาดตัวปกติเป็นไปได้เลย และเป็นบุคคลที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อนในเรื่องของการพูด และการฟัง

การศึกษาในระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาในระดับประถมศึกษาของคนพิการทางการมองเห็นในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งหมด 6 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนศรีอยุธยา โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และ โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม

ศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สาขาอาชีพของคนพิการทางการมองเห็นในศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานสถานศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม แบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน ในที่นี้หมายถึง

1) ผู้บริหารสถานศึกษาแบบเรียนร่วม ซึ่งเปิดสอนผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนศรีอยุธยา ผู้บริหารโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ผู้บริหารโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม ผู้บริหารโรงเรียนเซนต์คาเบรียล และผู้บริหารโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ **2)** ผู้บริหารสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งเปิดสอน ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น คือ ผู้บริหารโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ

3) ผู้บริหารศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาอาชีพแก่คนพิการทางการมองเห็น คือ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด

ผู้สอน หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำหน้าที่ให้ความรู้ และทักษะวิชาด้านต่างๆ แก่คนพิการทางการมองเห็นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วมระดับมัธยมศึกษา สถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางในระดับประถมศึกษา สถานศึกษานอกระบบโรงเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสาขาอาชีพ

ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในการศึกษาระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาพิเศษ เฉพาะทาง รวมถึงผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาแบบเรียนร่วม และผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพของสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้ไม่รวมผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ทางด้านคนพิการทางการมองเห็น หรือเป็นบุคคลที่มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นที่ได้รับการยอมรับและมีการเผยแพร่ในวงกว้าง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

21 แนวคิดการจัดการศึกษาของไทย

22 สถานภาพของคนพิการในประเทศไทย

23 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

24 การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

25 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

21 แนวคิดการจัดการศึกษาของไทย

ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมจะต้องมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง นั่นก็คือ การมีประชากรที่มีคุณภาพหรือมีความรู้ ความสามารถ การที่ประชากรจะมีความรู้ความสามารถหรือมีคุณภาพจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่า การศึกษา ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม การศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต สร้างสันติสุขให้แก่มนุษย์และสร้างสันติภาพให้แก่สังคม ซึ่งความสำคัญของการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพลเมืองในชาติ ช่วยวางรากฐานของชาติ ช่วยดำรงค่านิยม เจตคติ และความเชื่อในศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัว ซึ่งจะชี้แนะให้สมาชิกของสังคมที่มารับการศึกษา รู้จักปรับตัวให้กับสังคมหรืออยู่ในสังคมได้โดยสันติและมีความสุข (กัญญา สาธร, 2523: 21-22) และที่สำคัญ การศึกษาจะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มและใช้ความสามารถในเกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวม โดยลดความเห็นแก่ตัวและความคิดที่จะเอาตัวรอดตามลำพัง ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และค่านิยมในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง (สิน ทวีกุล, 2533: 25-26)

ตีปปนันท์ เกตุทัต (อ้างถึงใน สุรชาติพิศ ตรีศร, 2542: 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาในสังคมยุคโลกที่ไร้พรมแดนว่า

ต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ระบบการศึกษาไทยในอนาคตเป็นระบบที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คนที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างเป็นสุขในสังคมจึงต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ การรับข่าวสารใหม่ๆ การคิด และการตัดสินใจ ตลอดจนการปรับตัวกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

ซึ่งแต่เดิมมานั้นหลายคนมักจะเข้าใจกันว่า การเรียนในโรงเรียนคือวิธีการที่จะทำให้คนได้รับการศึกษาที่เทียบพร้อมสมบูรณ์ ทำให้ทุกประเทศทั่วโลกต่างก็ทำการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนกันเป็นการใหญ่ (สุนทร สุนันท์ชัย, 2532: 280) ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่ามีการจูงใจให้ผู้คนเข้าเรียนในโรงเรียนด้วยการเน้นมอบใบปริญญาบัตรเพื่อรับรองวุฒิซึ่งเสมือนเป็นใบเบิกทางในการประกอบอาชีพ จนเกิดค่านิยมที่ผิดๆ ในด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน ทางด้านรัฐบาลก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบอื่นๆ นอกจากระบบโรงเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจว่า การศึกษาในโรงเรียนคือการศึกษา ใครมีโอกาสได้เรียนสูงๆ ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีการศึกษาดี มีความรู้ มีโอกาสก้าวหน้าในชีวิตมากกว่าผู้เรียนน้อย หรือผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดการแบ่งระดับชั้นในสังคม มีความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณวุฒิ ขณะที่การลงทุนทางการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นก็เป็นไปอย่างกว้างขวาง

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีระบบโรงเรียนเป็นสถาบันหลักในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นสถาบันที่จัดการศึกษาให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตอยู่แล้วก็ตาม กอปรกับบริบทของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ระบบข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งวิกฤตการณ์ทางการศึกษาในปัจจุบันและพัฒนาการของระบบการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาตามอัธยาศัยจะเข้ามา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพตัวบุคคล และเป็นระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันกับสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นถือเป็นแนวคิดของการศึกษาที่มีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นคือบุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

เพราะการศึกษามีได้สิ้นสุดเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา แต่การศึกษาตลอดชีวิตจะเน้นความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นหลากหลายรูปแบบ และวิธีการเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนเรียนรู้ สามารถเลือกวิถีเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของตน การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งให้บุคคลได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพึ่งตนเองได้ สิ่งที่ทำให้บุคคลเรียนรู้ควรสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ซึ่งบุคคลควรได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งทักษะในการแสวงหาความรู้ หรือมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด ครอบคลุมการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างระบบการศึกษาที่จัดสัดส่วนของการศึกษาไว้ 3 ประเภท ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ส่วนการศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างเช่น การจัดกลุ่มเรียนตามความสนใจของผู้เรียน เป็นต้น และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ แหล่งความรู้อื่นๆ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542)

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจะจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ โรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบตามความพร้อมและความต้องการของชุมชน โดยเปิดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างการศึกษารูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบกันได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากระบบเดียวกันหรือต่างระบบ จากสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา นั่นคือผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนนอกระบบ หรือตามอัธยาศัยมาเทียบโอนกับการศึกษาในระบบได้

22 สถานภาพของคนพิการในประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้นคนพิการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และอุดหนุนจากรัฐบาลในฐานะที่เป็นบุคคลด้อยโอกาสในสังคมเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากที่เรายังพบเห็นคนพิการจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการทางการมองเห็นต้องยึดอาชีพขายสลากกินแบ่ง

รัฐบาล หรือขอทานตามท้องถนนและตามแหล่งชุมชน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่จะสามารถประกอบอาชีพเหมือนคนปกติทั่วไปได้ ซึ่งการขาดโอกาสทางการศึกษานี้ถือเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้คนพิการไม่ได้รับความสะดวกต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนการประกอบอาชีพ และการรับบริการการศึกษา แม้ว่าพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2543 จะกำหนดให้คนพิการได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ในทางปฏิบัติแล้วคนพิการยังไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง เมื่อมีการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ คนพิการก็ได้รับสิทธิให้ใช้บัตรทอง 30 บาท เพื่อรับบริการทางการแพทย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนในการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวของประชากรยังไม่ได้รวมค่าจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ

สถานภาพของคนพิการในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของรัฐบาลที่ดำเนินการเพื่อคนพิการในประเทศที่เจริญแล้วอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันมาก คนพิการในสหรัฐอเมริกา สามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาได้เหมือนคนปกติจนสามารถประกอบอาชีพได้เป็นจำนวนมาก ถึงแม้แต่ละคนจะมีความพิการแตกต่างกันไป แต่รัฐก็ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ตามความจำเป็นของแต่ละคนได้อย่างทั่วถึง โดยการออกพระราชบัญญัติเพื่อคนพิการ เช่น (วันทนีส์ พันธชาติ, 2549) **The Enactment of the American with Disabilities Act** ให้มีการบริการทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ทางเดินเท้าสำหรับคนพิการ ทางการมองเห็น เครื่องหมายสัญญาณบอกทาง ทางลาดสำหรับรถเข็น พาหนะในการเดินทาง อาคารที่คนพิการอาศัย ให้ติดตั้งลิฟต์ที่ควบคุมด้วยแสงอินฟราเรด รวมถึงอุปกรณ์พื้นฐานและขั้นสูงที่เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการติดต่อสื่อสาร ส่วนในประเทศสิงคโปร์นั้นไม่มีกฎหมายว่าด้วยเรื่องคนพิการโดยเฉพาะ และไม่มีการจัดทำสถิติจำนวนคนพิการ การให้บริการจึงอยู่บนฐานของข้อเท็จจริงที่คนพิการขอใช้บริการโดยตรงทั้งจากภาครัฐและเอกชนเหมือนคนทั่วไป ซึ่งคนพิการที่มีความพิการไม่มากสามารถเรียนหนังสือและฝึกอาชีพได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป โดยมีการจัดฝึกอาชีพพร้อมทั้งการทำงานและจัดหางานไปในเวลาเดียวกัน หน่วยงานแต่ละแห่งจะจัดให้มี **Shelter Workshop** อยู่ในหน่วยงาน เป็นลักษณะของอุตสาหกรรมหรือธุรกิจย่อยๆ เช่น การพัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น ที่สำคัญประเทศสิงคโปร์มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างหลากหลาย

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของประเทศไทยนั้นเริ่ม โดยองค์กรเอกชนในปี พ.ศ.2482 ซึ่งได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ต่อมารัฐบาลเริ่มดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อคนพิการโดยเฉพาะเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2494 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหน่วย

ทดลองสอนคนหูหนวกที่โรงเรียนเทศบาลวัดโสมนัสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ปีต่อมาจึงก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวก ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเศรษฐเสถียร หลังจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งกองการศึกษาพิเศษขึ้นมาพร้อมกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อจัดการศึกษาให้แก่คนพิการซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา มีการจัดการเรียนร่วมสำหรับคนพิการเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2498 โดยโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพได้ส่งนักเรียนไปเรียนร่วมในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงและมีการขยายการเรียนร่วมออกไปในโรงเรียนอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชน

ในปี พ.ศ.2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาของคนพิการไว้หลายมาตรา โดยเน้นให้มีการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม จัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาแก่คนพิการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้ารับบริการการศึกษาในทุกระบบ ทั้งการเรียนร่วมกับคนปกติในรูปแบบการศึกษาในระบบ โรงเรียน และการศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะทาง รวมถึงการศึกษาในรูปแบบนอกระบบโรงเรียน และการให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยตามความต้องการสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการของไทยเริ่มต้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทางก่อน และมีการขยายการศึกษาสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทแยกขาดจากกันในระยะแรก จากนั้นจึงมีการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในระยะหลัง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

23 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

ระบบกฎหมายและระบบการปกครองประเทศที่ดีต้องสามารถตอบสนองหลักการที่จะให้คนทุกคนในประเทศของตน มีศักดิ์ศรี มีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน และเปิดโอกาสให้ทุกคนที่จะฝึกฝนและพัฒนาตนเองไปสู่ความสุขที่ถาวร (วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, 2541 : 60)

231 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยดำเนินการในกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อเตรียมคนเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญกำหนดเป็นครั้งแรกในมาตรา 43 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มาตรา 30 และ 69 รัฐธรรมนูญยังสร้างหลักประกันว่าคนไทยทุกคนจะมีสิทธิและหน้าที่ที่จะได้รับการศึกษาและฝึกอบรม และมาตรา 42 มีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียน การสอน รวมถึงมาตรา 53, 55 และ 80 ว่าด้วยสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองดูแลการศึกษาสำหรับเด็ก เยาวชน

สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ นับว่าเป็นครั้งแรกที่ผู้พิการประเภทต่างๆ จะได้รับการเหลียวแลเอาใจใส่ในด้านการศึกษาเทียบเท่ากับคนปกติทุกประการอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ ซึ่งมาตรการต่างๆ ดังกล่าวช่วยให้คนไทยทุกคนมีสิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกันในการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ มีจุดมุ่งหมายที่จะมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับคุณภาพ มาตรฐาน สนับสนุนและระดมทรัพยากรเตรียมความพร้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เครือข่ายครอบครัว และอื่นๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

232 นโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสังคม จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 (กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549) มีเนื้อหาที่สำคัญ กล่าวคือ นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง รัฐบาลจะพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทย เป็นสังคมคุณภาพ สังคมคุณธรรม และสังคมที่สมดุล ส่วนในด้านการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสนั้น จัดให้มีการสงเคราะห์ และสนับสนุนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมแก่ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการจัดระบบการศึกษาและการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับระดับและลักษณะของความพิการหรือทุพพลภาพ ตลอดจนพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การเสริมทักษะพิเศษเฉพาะด้าน และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ

233 กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ได้กำหนดภารกิจด้านการพัฒนามนุษย์ไว้ดังนี้ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และ ผู้สูงอายุ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงทำให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และ ผู้สูงอายุ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิประชาชน ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยการกำหนดแนวนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริม สนับสนุน ภาครัฐ และเอกชน ในการดำเนินการตามนโยบาย และมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคง

ในการดำรงชีวิต โดยการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิด้าน เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และ ผู้สูงอายุ รวมถึงการเสริมสร้างมาตรการและกลไกในการส่งเสริม ศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ และทรัพยากร ในการดำเนินการของเครือข่ายเพื่อการพัฒนา ศักยภาพ การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย มีการกำหนด มาตรฐานการพัฒนาและ ส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ให้ สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พันธกรณี หรือข้อตกลงระหว่างประเทศและ กำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งเสริมกิจกรรมและบทบาททางสังคม เน้นการพัฒนา องค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพ ประสานและสนับสนุนข้อมูลด้านการส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ และปฏิบัติการอื่นใด ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

234 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

แนวคิดและหลักการการศึกษานอกโรงเรียน (เดิม) การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการ จัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการ ในการเรียนรู้ของประชาชน ได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องมีการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนซึ่งมี ลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและ ทั่วถึง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งมี ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหา ได้โดยง่ายสำหรับคนทั่วไป

ภารกิจหลักของกรมการศึกษานอกโรงเรียน คือ เน้นการจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งจัดการศึกษาให้กับประชาชนและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อ่านออก เขียนได้ รวมทั้งการจัดการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพในรูปแบบต่างๆ เพื่อยกระดับการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการส่งเสริมการศึกษา ในระบบโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ในรูปแบบของ การใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สื่อการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม และการจัดนิทรรศการวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา เป็นต้น และการส่งเสริมการศึกษา ตามอัยยาศัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้

รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและทันสมัยรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษ และรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

235 พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดว่า คนพิการ หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ซึ่งแบ่งประเภทของความพิการออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1) คนพิการทางการมองเห็น
- 2) คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
- 3) คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
- 4) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และ
- 5) คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

มาตรา 15 คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพดังต่อไปนี้ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษายาอาชีพ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ บริการจากรัฐในการเป็นคหบดีและการติดต่อกับทางราชการ

236 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545- 2549

แผนการศึกษาชาตินี้มีจุดประสงค์เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งแผนนี้จะทำให้คนไทยมีความเสมอภาคในการได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีรายได้จากการประกอบอาชีพ และช่วยให้ประเทศชาติพ้นวิกฤติ แผนนี้จะนำไปสู่ สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และมุ่งให้ทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เป็นที่คาดหวังว่าแผนการศึกษาชาตินี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพของคนไทย ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับแนวโน้มของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเอกลักษณ์แห่ง

ความเป็นไทย รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ดำรงตนด้วยความสุขและพึ่งพาตนเอง และตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้นมุ่งให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการศึกษาใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

237 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีบทบัญญัติหลายหมวด หลายมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

237.1 หมวดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ จัดรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

237.2 หมวดระบบการศึกษา มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้

237.3 หมวดแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

2374 กฎกระทรวง พ.ศ. 2542

ออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 วรรค 2 วรรค 3 และมาตรา 60(3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 บทนิยามในกฎกระทรวงนี้

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายความว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้คนพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวก และสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

สื่อ หมายความว่า สื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษ

บริการ หมายความว่า บริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้

ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายความว่า มาตรการอื่นที่นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของคนพิการ

สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน

โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายความว่า โปรแกรมซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการ

ข้อ 2 คนพิการซึ่งมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้แก่ คนพิการที่ได้จดทะเบียน ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 หรือบุคคลที่สถานศึกษารับรองว่าเป็นคนพิการที่มีความต้องการจำเป็นทางการศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 3 คนพิการในข้อ 2 มีสิทธิได้รับการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษา

ข้อ 4 คนพิการในข้อ 2 จะได้รับสิทธิตามข้อ 3 ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1) คนพิการในข้อ 2 หรือผู้ปกครอง ต้องยื่นความจำนงต่อสถานศึกษาที่ได้ลงทะเบียนเรียน

2) ให้สถานศึกษาดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ พร้อมทั้งพิจารณาให้ผู้ยื่นความจำนงขอรับสิทธิตามข้อ 3 ตามที่กำหนดในโปรแกรม การศึกษาเฉพาะบุคคล

3) ให้มีการจัดตั้งกองทุนการศึกษาเพื่อเป็นเงินอุดหนุนสำหรับ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาแก่คนพิการในข้อ 2 ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาต่างๆ ตามรายละเอียดที่กำหนดในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการให้ยืมและให้กู้ยืมเงินเพื่อสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการทางการศึกษาที่จำเป็น และสอดคล้องกับความพิการตามที่กำหนดใน โปรแกรมการศึกษามูลค่าการศึกษา

ข้อ 5 ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานที่จัดการศึกษาตามอรรถาศัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ข้อ 6 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอรรถาศัย

24 การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

ถ้าเราอยู่ในสังคมคนตาบอดด้วยกันเอง ข้อดีได้เรียนรู้ว่าตัวเราต้องการอะไร ร่วมกันคิดร่วมกันทำ แต่ในขณะที่เดียวกันชีวิตของเราไม่ได้อยู่ในวงแคบเฉพาะกลุ่มคนตาบอด ยังมีกลุ่มคนตาดีซึ่งเป็นสังคมส่วนใหญ่ที่ต้องออกไปเรียนรู้ นิสัย ชีวิตของคนปกติเป็นอย่างไร ควรจะปรับตัวอย่างไรจึงจะอยู่ในสังคมคนส่วนใหญ่ซึ่งเราต้องอยู่จนตาย การออกไปเรียนร่วมเท่ากับรีบออกไปเรียนรู้ ยิ่งออกไปได้เร็วเท่าไรเท่ากับได้ปรับตัวเร็วเท่านั้น คอลฟิลด์ สตรีตาบอดชาวอเมริกันเคยกล่าวไว้ (วิรัช ศรีตุลานนท์, 2547)

จากอดีตจนถึงปัจจุบันคนพิการทางการมองเห็นมีโอกาสดำเนินการรับบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกกระบบโรงเรียนน้อยมาก ซึ่งปัญหาในการรับบริการการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็นนั้นมีมาจากหลายสาเหตุ เช่น ครอบครัวของคนพิการ ตลอดจน

ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ มีเจตคติไปในทางลบ เข้าใจว่าคนพิการเรียนหนังสือไม่ได้ หรือเรียนไปก็ไม่มีประโยชน์จึงไม่ส่งเสริมให้เล่าเรียน จึงทำให้คนพิการทางการมองเห็น ขาดสื่อการเรียนการสอนทำให้ไม่อาจเรียนหนังสือได้ดีเหมือนบุคคลปกติทั่วไป เป็นต้น การศึกษาตามอัธยาศัยจึงเป็นการศึกษาเพียงรูปแบบเดียวที่พอจะเข้าถึงได้จากสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ แต่สื่อดังกล่าวก็จะมีข้อจำกัดทางด้านเนื้อหาสาระอยู่มาก เพราะส่วนใหญ่ผู้ผลิตสื่อมักจะมองกลุ่มเป้าหมายในการรับข่าวสารไปที่คนสายตาปกติซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

241 ความเป็นมาและรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

241.1 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

1) การจัดการศึกษาในรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นเป็นการจัดการศึกษาให้แก่คนพิการเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เริ่มต้นในปี พ.ศ.2481 โดยมีสตรีตาบอดชาวอเมริกัน ชื่อ มิสเจนวีฟ คอลฟิลด์ (นางลักษณะ วิรัชชัย, 2542) จัดขึ้นภายในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ถนนราชวิถี ซึ่งได้นำคนพิการทางสายตามาฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ สภาพความเป็นอยู่ ทำการสอนหลักสูตรสายสามัญในแต่ละระดับชั้น รวมถึงการให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือคนพิการทางสายตาอย่างถูกวิธีแก่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้ขยายสถานศึกษาไปสู่ต่างจังหวัด โดยได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ขึ้นในปี พ.ศ.2503 ให้บริการการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็นในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

ต่อมาอาจารย์ประหยัด ภูหนองโองได้ก่อตั้งมูลนิธิธรรมมิกชน และก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนสอนคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น โรงเรียนสอนคนตาบอดจังหวัดนครราชสีมา และโรงเรียนสอนคนตาบอดจังหวัดร้อยเอ็ด และในปี พ.ศ.2527 รัฐบาลได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดเพิ่มเติมขึ้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยา จังหวัดชลบุรี โดยการจัดตั้งของอาจารย์ออรอลา ศรีบัวพันธ์ ในปี พ.ศ.2530 ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อตั้งมูลนิธิคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด โดยให้บริการการศึกษาแก่คนพิการทางสายตาในจังหวัดชลบุรีและใกล้เคียง

ส่วนความเป็นมาของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ นั้นเริ่มต้นขึ้นเมื่อ มิสเจนวีฟ คอลฟิลด์ เป็นผู้ริเริ่มให้มีการศึกษาแก่คนตาบอดในประเทศไทยเป็นคนแรกเมื่อกว่า 70 ปีมาแล้ว กระทั่งปัจจุบันมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้ขยายการดำเนินงานในแขนงต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็น และตอบสนองความต้องการของผู้พิการทางสายตาให้มากที่สุด โดยจัดตั้งหน่วยงานสำหรับให้บริการด้านการศึกษาและวิชาชีพแก่คนพิการทางการมองเห็นรวมทั้งหมด 5 แห่ง ประกอบด้วย 1.

โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ 2 ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด 3 ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอด 4 ศูนย์ฝึกอาชีพหญิงตาบอดสามพราน และ 5 ศูนย์พัฒนาอาชีพ คนตาบอด

2) การจัดการศึกษาในรูปแบบเรียนร่วม

แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมนั้น นักการศึกษาพิเศษได้กล่าวสรุปแนวคิดสำคัญไว้ว่า เป็นการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กไว้ให้มากที่สุด โดยให้ออกโอกาสในการรับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติ และได้รับการยอมรับโดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกัน (Smith et al, 1983: 22) เช่นเดียวกับแนวคิดของจอห์นสัน และจอห์นสัน (1980 อ้างถึงใน บังอร ต้นปาน, 2537) ที่ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่า เป็นการจัดการศึกษาที่เด็กพิเศษทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่เหมาะสม โดยมีขีดจำกัดน้อยที่สุดซึ่งประโยชน์จากการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นฮอทซ์คิส (1984 อ้างถึงในพิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์, 2535: 11) กล่าวว่า เมื่อเด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐย่อมไม่มีความจำเป็นในการสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณได้มาก อาจจะมีเพิ่มเพียงบุคลากรพิเศษตามความจำเป็นเท่านั้น ซึ่งได้แก่ ครูสอนเสริม ครูเวียนสอน และครูการศึกษาพิเศษ พร้อมด้วยอุปกรณ์พิเศษเฉพาะเพียงบางอย่าง ส่วนผู้บริหารและโครงสร้างของระบบการศึกษายังคงเดิม

การเรียนร่วมกับคนปกติของคนพิการทางการมองเห็นเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2498 โดยโรงเรียนเซนต์คาเบรียลเป็นแห่งแรกที่รับนักเรียนเข้าเรียนร่วมจำนวน 4 คน ซึ่งต่อมาโรงเรียนอื่นๆ หลายแห่งได้รับคนตาบอดเข้าเรียนร่วม ส่วนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษานั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่รับคนพิการทางการมองเห็นเข้าไปศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ คือ นายวิรัช ศรีตุลานนท์ ถือเป็นบัณฑิตที่เป็นคนพิการทางการมองเห็นคนแรกในประเทศไทย

สรุปลำดับขั้นของการพัฒนาการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในประเทศไทยได้ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

พ.ศ. 2481 เกิดการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นขึ้นเป็นครั้งแรก
โดยมิสเจเนวีฟ คอลฟีลด์

พ.ศ. 2482 จัดตั้งมูลนิธิช่วยและให้การศึกษแก่คนพิการทางการมองเห็น
ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาแก่คนตาบอดโดยไม่จำกัดเพศ
เชื้อชาติ และศาสนา

พ.ศ. 2486 รัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณอุดหนุนการศึกษาของเด็กที่บกพร่องทางการมองเห็นเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2494 ตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดแห่งแรก ณ บริเวณแยกตึกกัชย ถนนราชวิถี

พ.ศ. 2502 ตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ โดยมูลนิธิสอนคนตาบอดภาคเหนือ

พ.ศ. 2505 มูลนิธิอเมริกันเพื่อคนตาบอด (**The American Foundation for the Blind**) ได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ นำโครงการเด็กบกพร่องทางการมองเห็นเข้าเรียนในโรงเรียนปกติเป็นครั้งแรก โดยมีครูการศึกษาพิเศษเดินสอนไปช่วยสอนในโรงเรียนที่มีเด็กบกพร่องทางการมองเห็นเรียนร่วม

พ.ศ. 2506 ตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอด ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2509 กองการศึกษา กรมสามัญศึกษาเริ่มโครงการทดลองให้เด็กตาบอดเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนของรัฐในส่วนกลาง

พ.ศ. 2525 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนเด็กปกติ

พ.ศ. 2533 กองวิชาการได้ร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย และองค์การเฮเลน เกลเลอร์ อินเตอร์เนชันแนล (**HKI**) จัดโครงการนำร่องตามรูปแบบการพัฒนาการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับเด็กปกติ โดยจัดให้มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นได้เรียนร่วมในโครงการ

ปัจจุบันสถานศึกษาที่รับคนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับคนปกติในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลนั้น มีทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนศรีอยุธยา โดยแต่เดิมเป็นโรงเรียนสำหรับผู้เรียนหญิงเท่านั้น ต่อมาได้ขยายขอบเขตการรับผู้เรียนชายเข้ามาเรียนในลักษณะสหศึกษา และปัจจุบันได้เปิดรับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ 2. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมที่จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษาซึ่งมีการเปิดรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมานานกว่า 20 ปี 3. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ระยะแรกเริ่มได้เปิดรับผู้เรียนชายล้วนต่อมาก็รับผู้เรียนหญิงเข้ามาเรียนร่วมในลักษณะสหศึกษา และปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ 4. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริยาราม จัดการเรียนการสอนในลักษณะสหศึกษาจากเดิมที่รับเฉพาะผู้เรียนชาย พร้อมกับเปิดรับผู้เรียนพิการ

ทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมด้วย **5** โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกของประเทศไทยที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นได้เข้าเรียนร่วม และ **6** โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ จัดการเรียนการสอนโดยรับเฉพาะผู้เรียนหญิงเท่านั้น ซึ่งสถานศึกษาอยู่ในระยะแรกเริ่มในการรับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ

3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

นอกจากคนพิการทางการมองเห็นจะได้มีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางสำหรับคนพิการทางการมองเห็น เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และการศึกษาในสถานศึกษาร่วมกับคนปกติในแบบเรียนร่วมแล้ว คนพิการทางการมองเห็นยังสามารถที่จะเข้ารับบริการการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้อีกด้วย ซึ่งปัจจุบันสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนได้มีบทบาทอย่างสูงในการอำนวยความสะดวกแก่คนกลุ่มนี้ ตามภารกิจหลัก คือเน้นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยมุ่งจัดการศึกษาให้กับประชาชนและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพในรูปแบบต่างๆ เพื่อยกระดับการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอดปากเกร็ดได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพการนวดแผนไทยให้กับผู้เรียนชายจากทั่วประเทศ โดยมีเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย มุ่งเน้นที่ความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของรัฐในปัจจุบัน

2.4.2 องค์ประกอบในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

การจัดการศึกษาของไทยดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมีสาระสำคัญทั้งในด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพการศึกษา ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา ด้านครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งแต่ละด้านมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน เป็นเหตุและปัจจัยต่อกัน

สาระสำคัญด้านต่างๆ ใน พรบ.การศึกษา 2542 นั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาไทยที่ได้ระบุไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี **8** องค์ประกอบ ได้แก่ (ปรีชญา เวสารัชช, 2546) **1.** สาระเนื้อหาในการศึกษา **2.** ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ **3.** สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา **4.** รูปแบบวิธีการเรียนการสอน **5.** ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา **6.** เงินทุนสนับสนุน **7.** สถานที่ศึกษา และบรรยากาศแวดล้อม **8.** ผู้เรียนหรือผู้ศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล ก็ได้ดำเนินการภายใต้กรอบของ พรบ.การศึกษา 2542 และองค์ประกอบการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนี้เช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากสถานศึกษาทั้งในรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบ เรียนร่วม รวมทั้งสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีข้อจำกัดในด้านผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า มีการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มดังกล่าว รวมทั้งหมด 4 องค์ประกอบหลักดังต่อไปนี้

2421 การจัดการด้านสถานที่

สถานที่ศึกษาอันประกอบด้วยอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นส่วนที่จำเป็นมาก ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องให้ความสนใจก็คือ ความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนผู้สอนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสม และนำเสนอแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ขาดต่อผู้บริหารสถานศึกษา

2422 การจัดการด้านหลักสูตร

หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ได้ถูกกำหนดไว้ใน พรบ.การศึกษา 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมทั้งฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา เช่นเดียวกับฟิลลิป (1983 อ้างถึงใน บังอร ต้นปาน, 2537) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สอนต้องพยายามใช้เครื่องมือการสอนหลายๆ อย่าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน อย่าใช้วิธีการใดวิธีการเดียวในการสอน และพัฒนา ภาสบุตร (2531 : 583) กล่าวไว้ว่า ควรใช้วิธีสอนและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการพิเศษ และสภาพของผู้เรียนที่มีความบกพร่อง

2423 การจัดการด้านบุคลากร

อรอนงค์ เย็นอุทก (2537: ก) ได้กล่าวเอาไว้ว่า จากบันไดขั้นแรกคือการยอมรับและการสนับสนุนส่งเสริม นำสู่การเป็นผู้ให้ เป็นเสาหลักของบ้าน เป็นความมั่นคง และเป็นกำลังใจ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษได้รับการพัฒนา

ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา คือผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

ด้านผู้สอนหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้นั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2424 การจัดการด้านงบประมาณ

งบประมาณหรือเงินทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งแหล่งที่มาของงบประมาณอาจจะเป็นการจัดสรรโดยรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน ในรูปของเงินบริจาคหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ซึ่งงบประมาณเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย (ปรีชญา เวสารัชช, 2546)

25 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

251 งานวิจัยภายในประเทศ

ดนนท์ สุภภัทรานนท์ (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการของคนตาบอดที่มีต่อบริการของห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย พบว่าคนตาบอดต้องการวัสดุที่ให้บริการทุกประเภทอยู่ในระดับมาก รายการที่ต้องการมากที่สุดคือ ให้อ่างสมุดถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์หรือวารสารจัดทำให้อยู่ในรูปอักษรเบรลล์หรือหนังสือเทป (หนังสือแถบเสียง) ต้องการให้หนังสือมีเพิ่มมากขึ้น ให้มีบริการถ่ายสำเนาหนังสือเทปในระดับมาก และต้องการให้หนังสือเทปบันทึกด้วยผู้หญิงและผู้ชายให้ตรงตามท้องเรื่อง ให้บันทึกเสียงดนตรีประกอบการอ่านหนังสือลงเทปในระดับปานกลาง คนตาบอดมีความต้องการอ่านและฟังเรื่องราวเกี่ยวกับความก้าวหน้าและวิทยาการใหม่ๆ เกี่ยวกับคนตาบอดมากที่สุด จากการทดสอบ

ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการบริการห้องสมุด พบว่าคนตาบอดมีความต้องการห้องสมุดหมวดต่าง ๆ ทุกหมวดไม่แตกต่างกัน

นพพร เพียรพิกุล (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กในโรงเรียนสอนคนตาบอด ผลการวิจัยพบว่า วิธีการอ่านที่กลุ่มตัวอย่างชอบมากที่สุดคือการอ่านเองด้วยอักษรเบรลล์ รองลงไปคือให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง ส่วนวิธีที่ชอบน้อยที่สุดคือการฟังจากหนังสือแถบเสียง โดยหนังสือที่กลุ่มตัวอย่างชอบอ่านเองคือหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือเกี่ยวกับดนตรี สำหรับหนังสือประเภทอื่นๆ เช่น สารคดี งานอดิเรก กีฬา กลุ่มตัวอย่างจะมีวิธีการอ่านที่แตกต่างกันไปตามแต่ละระดับชั้นเรียน แต่สำหรับหนังสือนิยาย นิทาน กลุ่มตัวอย่างจะนิยมอ่านด้วยการฟังจากหนังสือแถบเสียง ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือการส่งเสริมการอ่านของครู

สรานีย์ คุณกนิษฐ์ (2531) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเทปเสียงสารคดีที่มีและไม่มีเสียงประกอบ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเทปเสียงสารคดี 2 แบบ คือ แบบไม่มีเสียงประกอบ และแบบที่มีเสียงประกอบ สารคดีที่เสนอทั้ง 2 แบบมีทั้งหมด 4 เรื่อง ก่อนการทดลองแต่ละเรื่องผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการทดลอง จากนั้นจัดกลุ่ม 1 เข้าฟังเทปเสียงสารคดีที่มีเสียงประกอบ และกลุ่ม 2 เข้าฟังเทปเสียงสารคดีที่ไม่มีเสียงประกอบ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฟังเทปทันที นำคะแนนที่เพิ่ม (Gain Score) ของนักเรียนมาวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการฟังเสียงเทปสารคดีที่มีเสียงประกอบ และนักเรียนที่เรียนด้วยการฟังเทปเสียงที่ไม่มีเสียงประกอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

สุพจน์ เครือหงส์ (2531) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความคงทนในการจำโดยใช้ภาพนูนประกอบการฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงและการฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การสอนโดยใช้ภาพนูนประกอบการฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงและการสอนโดยการฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงอย่างเดียว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าการเรียนด้วยการฟังเสียงยังคงมีความสำคัญอยู่มาก เพราะการคลำภาพของกลุ่มเป้าหมายนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม บางครั้งก็ไม่เข้าใจภาพ เพราะลักษณะบางอย่างไม่เคยเรียนรู้และไม่มีควมคุ้นเคยมาก่อน และสำหรับในเรื่องของความคงทนในการจำของการเรียนทั้งสองวิธีก็มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าภาพนูนช่วยทำให้ความคงทนในการจำเรื่องราวต่างๆ จากการที่ได้สัมผัสได้ใกล้เคียงและตรงกันมากกว่าการฟังเสียงเพียงอย่างเดียวที่ทำให้จดจำเรื่องราว

ต่างๆ ได้แตกต่างกันมากกว่า จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า การเรียนโดยการฟังเสียงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิธีเรียนโดยใช้ภาพนูนประกอบการฟังเสียง เพราะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ และมีมโนทัศน์ที่ได้ใกล้เคียงกัน เมื่อถึงเวลาทำข้อสอบก็จะนึกถึงภาพนูนที่เคยสัมผัสมาก่อนด้วย

พาสินี สารานุกาญ (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอดและโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมนักเรียนตาบอด พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรที่ใช้สำหรับนักเรียนตาบอดนั้นจะยึดตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยมีการปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มีความแตกต่างไปจากนักเรียนปกติเล็กน้อย ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีการใช้หนังสือเบรลล์และสื่อการสอนสำหรับคนตาบอดน้อยหรือน้อยที่สุดเกือบทุกประเภท ในด้านการวัดและประเมินผลใช้การสอบข้อเขียนโดยใช้ข้อสอบเบรลล์มาก แต่ก็มีเวลาให้ในการสอบในจำนวนน้อยครั้ง ในด้านของการสอนซ่อมเสริมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการจัดน้อยหรือน้อยที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนมีการเน้นทักษะฟัง-พูดมาก และใช้วิธีการสอนแบบไวชากรรม-แปลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมมีการเน้นทักษะการอ่าน-เขียนมาก และครูมีความเห็นว่าใช้วิธีการสอนแบบสื่อสารมาก ในขณะที่นักเรียนเห็นว่าใช้วิธีสอนดังกล่าวน้อย ครูผู้สอนมีความเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในการสอนระดับปานกลาง นักเรียนตาบอดมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนโดยรวม และทัศนคติน้อยด้านความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ การเรียนภาษาอังกฤษ การเห็นประโยชน์และการต้องการเป็นเหมือนสมาชิกของเจ้าของภาษา เจริญमानในระดับต่ำ

โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักเรียนตาบอดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอดและโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสอนนักเรียนตาบอด พบว่า ด้านการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียน ครูมีความเห็นว่าโรงเรียนจัดบริการด้านหลักสูตรน้อย ทั้งครูและนักเรียนเห็นสอดคล้องกันว่ามีการจัดบริการด้านหนังสือเรียนน้อย และหนังสือที่พิมพ์เป็นเบรลล์มีความเหมาะสมมาก สำหรับด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูเห็นว่ามีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนมาก แต่นักเรียนเห็นว่าน้อย ครูและนักเรียนเห็นว่าครูใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ น้อย สำหรับด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียนเห็นว่ามีการใช้สื่อและการจัดดำเนินการใช้สื่อการสอนน้อย และสำหรับด้านการวัดผลและประเมินผลครูเห็นว่ามีการใช้หลายวิธีมาก และมีการปฏิบัติด้านการวัดผลและประเมินผลมาก แต่นักเรียนเห็นว่ายังมีน้อย

วิฑิต ทรัพย์สาคร (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและการแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการเรียน การสอนในโรงเรียนสอนคนตาบอด พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ คือขาดความชำนาญและไม่มีเวลาพอในการผลิต แผนที่ แผนภาพนูน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ โรงเรียนขาดการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการใช้สื่อการเรียนการสอน และสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ อาจารย์ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการผลิตสื่อ รวมทั้งขาดเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น ควรจะต้องจัดฝึกอบรมหัวข้อความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนเฉพาะ เช่น หนังสือเบรลล์ แผนที่ ฯลฯ พร้อมทั้งควรจัดซื้อหรือจัดหาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพิ่มเติมให้พอเพียงกับความต้องการ จัดตั้งหน่วยผลิต และให้บริการสื่อการเรียนการสอนขึ้นในโรงเรียน และควรเร่งรัดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้แก่หน่วยงานภายนอกมารับทราบ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนอย่างถูกต้อง

กมลชัย โชคชัยชุติสกุล (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบคอมพิวเตอร์อ่านออกเสียงภาษาไทยจากเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์อ่านออกเสียงภาษาไทยจากเอกสารเพื่อให้คนตาบอดสามารถอ่านสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง โดยการใช้เครื่องกวาดตรวจด้วยแสง (SCANNER) อ่านภาพเอกสารเข้าไปเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นระบบจะทำการวิเคราะห์ภาพเอกสารนั้นว่าประกอบด้วยตัวอักษรอะไรบ้าง แล้วทำการอ่านออกเสียงออกมาเป็นคำตามข้อความในเอกสารนั้น จากผลการทดสอบพบว่า ระบบสามารถอ่านออกเสียงจากแฟ้มข้อความได้ถูกต้องเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ คุณภาพของเสียงที่ได้ก็มีความคมชัด เนื่องจากเป็นเสียงที่บันทึกจากเสียงคนจริงๆ ส่วนการอ่านออกเสียงจากภาพเอกสาร ความถูกต้องในการอ่านออกเสียงจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของภาพเอกสารที่นำมาอ่านว่ามีสัญญาณรบกวนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการทดสอบอ่านจากภาพเอกสารที่พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์เลเซอร์ พบว่ามีความถูกต้องประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ โดยในการวิเคราะห์ภาพเอกสารขนาดหนึ่งหน้ากระดาษพิมพ์ A4 ใช้เวลาประมาณ 1 นาที 24 วินาที และใช้เวลาอ่านประมาณ 7 นาที 12 วินาที

พีระ จุ๋นน้อยสุวรรณ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวความคิดในการออกแบบองค์ประกอบของโรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ องค์ประกอบของโรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และอาคารสถานที่ จากกลุ่มผู้ใช้อาคาร คือกลุ่มครู-อาจารย์และ กลุ่มนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้ประชากร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจาก โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และ โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็น กรณีศึกษา งานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำโครงการและ การออก

แบบองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนสอนคนตาบอด เพื่อให้สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ สนองต่อพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ และมีส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการ ศึกษาพิเศษเพื่อคนตาบอด ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น แบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์ และแบบสอบถาม สำหรับนักเรียน แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถาน ภาพส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและประโยชน์ ใช้สอยด้าน อาคารสถานที่ของโรงเรียนสอนคนตาบอด สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้อัตราส่วนร้อยละ โดยใช้ค่าคะแนนที่อยู่ในระดับสูงที่สุด และใช้การสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ประกอบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และทำการสำรวจสภาพที่เป็นอยู่ของ โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ปัจจุบัน โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่งจัดการศึกษาระบบโรงเรียนประจำ (Residential School) และมีระบบการเรียนร่วมด้วย (Integrated System) และ จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากการศึกษาพบว่าการออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ของโรงเรียนสอนคนตาบอดควรประกอบไปด้วย 4 ส่วน โดยสรุปรายละเอียดต่างๆ ได้ดังนี้ 1. บริเวณเรียน (Study Area) 1.1 ห้องเรียนทั่วไป (General Classroom) ห้องเรียนในระดับอนุบาลควรจัดให้มีห้องน้ำ-ห้องส้วมเฉพาะ และอยู่ควรอยู่ภายนอกห้องเรียน โดยใช้พื้นที่เฉลี่ย 245 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ห้องเรียนระดับประถมใช้พื้นที่เฉลี่ย 2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน 1.2 ห้องเรียนเฉพาะ (Specialized Classroom) ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ควรจัดให้มีโต๊ะใหญ่สำหรับวางสื่อการสอน และควรจัดให้มีอ่างล้างมือรวมอยู่ในบริเวณห้องเรียน ห้องเรียนวิชาดนตรีควรอยู่ติดกับบริเวณ โถงเอนกประสงค์ 2 บริเวณบริการและสนับสนุนการเรียน (Auxiliary Space) โถงพักคอยควรมีทุกชั้นของอาคาร ระเบียงทางเดินควรมีอยู่ด้านเดียวของห้องและมีม้านั่งที่ไม่ยื่นเข้ามาในระเบียงทางเดิน ห้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายควรอยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร และจัดให้มีห้องน้ำ-ห้องส้วมสำหรับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่รวมอยู่ ภายในห้องด้วย ส่วนห้องธุรการ ทะเบียน สถิติ สามารถใช้พื้นที่ห้องร่วมกันได้ และควรอยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร ห้องพักรูควรมีอยู่ทุกชั้นของอาคาร ห้องประชุมควรควรมีบรรยากาศที่โปร่งสบาย โรงอาหารอาจปรับเป็นห้องประชุมของนักเรียนได้ แต่จะต้องไม่มีกลิ่นรบกวน และสามารถป้องกันยุงหรือแมลงได้ โรงประกอบอาหารควรจัดให้มีบริเวณเตรียมอาหารและประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ และสามารถป้องกันแมลงวันรบกวนได้ดี ห้องน้ำ-ห้องส้วมของนักเรียนควรมีทุกชั้นของอาคาร โถส้วม ควรเป็นแบบนั่งราบ ห้องสมุดควรออกแบบวางผังของชั้นวางหนังสือไม่สับซ้อน โต๊ะอ่านหนังสือควรมีโต๊ะใหญ่ร่วมกัน ทางเข้า-ทางออกของโรงเรียนควรจัดทางเข้า-ทางออกแบบทางเดียว และทางเดินเท้า

ไม่ควรตัดกันกับถนน บันไดหนีไฟของอาคารควร เป็นแบบทางลาด ประตู หน้าต่าง ของอาคาร เรียนควรเป็นแบบบานเลื่อน ทางเดินภายในบริเวณ โรงเรียนควรออกแบบให้มีหลังคาคลุมกันแดด ฝน จัดเปลี่ยนระดับหรือบริเวณอันตราย จะต้องออกแบบระบบเตือนทางสัมผัส โดยจะต้องใช้ให้ เหมือนกันทั้งหมดเพื่อมิให้นักเรียนเกิดความสับสน **3** บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ (**Recreation Area**) หอพักนักเรียนชายและหอพักนักเรียนหญิง ควรจัดห้องนอนของเด็กเล็กออกจาก เด็กโต เดียงนอน ควรเป็นแบบเตียงเดี่ยว และควรออกแบบให้ส่วนหอพักมีบริเวณสำหรับทำการบ้าน อ่านหนังสือ หรือฟังเพลง ห้องน้ำ-ห้องส้วม และบริเวณซักผ้า ตากผ้า ควรจัดให้อยู่ใน บริเวณเดียวกัน บริเวณ สนามเด็กเล่นควรแยกเครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็กออกจากเด็กโต สนามฟุตบอล และสระว่ายน้ำจะ ต้องมีรั้วสำหรับป้องกันอันตราย สีที่ใช้กับอาคารควรใช้สีโทนเข้มในส่วนล่างเพื่อเป็นที่สังเกตของ นักเรียนที่มองเห็นเลือนลาง (**Low Vision**) และใช้โทนสีอ่อนในส่วนบนเพื่อให้สะท้อนแสงได้มาก ขึ้น แสงประดิษฐ์ที่ใช้ภายในอาคาร ควรใช้ลักษณะการส่องสว่างแบบอ้อม (**Indirect light**) การจัด กลุ่มอาคารต่างๆ ควรวางผังไม่ซับซ้อน เพื่ออำนวยความสะดวกตำแหน่งต่างๆ ของอาคารภายในบริเวณ โรงเรียน การปลูกไม้หอมในบริเวณต่างๆ ภายในโรงเรียน สามารถใช้เป็นเครื่องหมายชี้ควราวของ นักเรียนได้ ตำแหน่งของสิ่งของต่างๆ ภายในบริเวณโรงเรียนจะต้องไม่เคลื่อนย้ายบ่อยๆ การระบาย อากาศภายในอาคารควรเป็นแบบธรรมชาติ ใช้เครื่องปรับอากาศเฉพาะห้องที่มีความจำเป็นเท่านั้น เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ หรือห้องเรียนดนตรี จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าการออกแบบองค์ประกอบ ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนสอนคนตาบอด ควรออกแบบให้นักเรียนพยายามใช้ประสาทสัมผัสที่เหลือ อยู่ให้มากที่สุด และการออกแบบอุปกรณ์พิเศษต่างๆ มากมายเกินความจำเป็นจะไม่ได้เกิด ประโยชน์ใดๆ เลย เพราะในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แท้จริงนั้นมิได้มีอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกมากนัก

นิติต จงบุญประชา (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกาย ภาพภายในห้องเรียนสำหรับคนตาบอด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูล เบื้องต้น และผลการวิเคราะห์ในการทดลองสำหรับกำหนดแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ ภายในห้องเรียนสอนคนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อเป็นพื้นฐานแก่ผู้เกี่ยวข้อง ในการนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ เหมาะสมกับคนตาบอด การทดลองได้จากการศึกษาตามกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับการรับรู้ และเรียนรู้ทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งจะเป็นตัวชี้แนะให้คนตาบอดใช้ การเห็นได้ดีขึ้น ตามทฤษฎีของ Com ซึ่งมีอยู่ 5 ปัจจัยคือ สี, ความต่าง, เวลา, Space และแสง ดังนั้น การทดลองจึงแบ่งออกได้เป็น 5 การทดลองตามทฤษฎี โดยพื้นฐานแนวทางการทดลองจะเน้น ความเรียบง่ายไม่ซับซ้อนเพื่อให้ประชากรที่ศึกษาที่มีระดับการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สามารถ

รับรู้การทดลองได้ในระดับเดียวกัน ซึ่งผลการทดลองพบว่า การทดลองสื่อนักเรียนมีแนวโน้มที่จะเลือกสื่อโทรทัศน์ร้อนและมีระดับคุณค่าของสื่อเป็นระดับอ่อนจนขาวเป็นส่วนใหญ่ การทดลองความต่างระดับของคุณค่าสื่อที่มีความต่างกันมากจะมีผลต่อการเห็นได้ชัดมากกว่าจะเป็นสื่อตรงข้าม การทดลองเวลาเมื่อเวลาที่ให้มากขึ้นนักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น การทดลอง **Space** ประเภทของการจัดเฟอร์นิเจอร์ แบบจัดร่วมกลุ่มจะให้ผลต่อประสิทธิภาพการเห็นที่ดีกว่าการจัดแบบเป็นแถวและแนว การทดลองแสงตำแหน่งแสงภายในห้องให้ผลที่ดีกว่า ในด้านประสิทธิภาพการเห็นเมื่อเปรียบเทียบกับแสงธรรมชาติ ภายนอกที่สอดเข้ามาภายในห้อง สรุปได้ว่า จากผลการศึกษาและการทดลองพบว่านักเรียน สามารถใช้การเห็นได้ในหลายสถานการณ์ และสิ่งแนะนำสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้ง 5 ปัจจัยจะส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะรับรู้และเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพง่ายขึ้น การศึกษานี้คาดว่าจะเป็แนวทางในการวิจัยและพัฒนา การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะเป็นประโยชน์แก่บุคคล พิการทางตา และสถาปัตยกรรมภายในที่สนองตอบต่อประโยชน์ใช้สอย

วาสนา เปล่งสมบัติ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนตาบอดในประเทศไทย การวิจัยเรื่องนี้เป็นการสำรวจสภาพความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนตาบอด และศึกษาปัญหาและความต้องการสารสนเทศของนักเรียนตาบอด ผลการวิจัยพบว่า **1.** นักเรียนตาบอดส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการสอนของครูและจากรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ และนักเรียนตาบอดต้องการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอุปกรณ์สื่อสารทางโทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องประกอบเสียงคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องสังเคราะห์เสียง เครื่องแสดงผล อักษรเบรลล์ และโปรแกรมแปลงข้อมูลให้เป็นอักษรเบรลล์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อสร้างเอกสารงานพิมพ์ และเพื่อความบันเทิงของตนเอง นอกจากนี้นักเรียนตาบอดมีความต้องการสารสนเทศประเภทต่างๆ เพื่อเป็นความรู้รอบตัวประกอบการศึกษาค้นคว้า ทำการบ้าน ทำรายงาน เสริมการเรียนและต้องการสารสนเทศที่ทันสมัย **2** โรงเรียนสอนคนตาบอดส่วนใหญ่นำเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องประกอบเสียงคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องสังเคราะห์เสียงเครื่องพิมพ์เอกสาร และโปรแกรมแปลงข้อมูลให้แสดงเป็นอักษรเบรลล์ มาใช้ เพื่อผลิตสื่อการสอนประกอบการสอน และให้นักเรียนตาบอดได้ใช้นอกเวลาเรียน **3** ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนตาบอด ซึ่งจำแนกตามประเภทของปัญหา ได้แก่ ปัญหาด้านการใช้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ ปัญหาเกี่ยวกับ ครูผู้สอน และปัญหาด้านผู้บริหาร พบว่ามีสภาพปัญหาในทุกด้านในระดับปานกลาง แต่เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า เพศชายมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนและปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้ในด้าน การอ่าน การฟัง และความเข้าใจมากกว่าเพศหญิง นักเรียนตาบอดที่มีระดับการศึกษา

แตกต่างกันมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ ผู้ใช้ และครูผู้สอนแตกต่างกัน ส่วนนักเรียนตาบอดที่มีอายุและประสบการณ์แตกต่างกัน มีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักเรียนตาบอดที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ และประสบการณ์ มีความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

ศศโสฬส จิตรวานิชกุล (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจของคนตาบอด รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อแต่ละประเภท โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลของการวิจัยมีดังนี้ สื่อที่คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับในระดับสูง ได้แก่ สื่อมวลชน ประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และเทปทั่วไป ตามลำดับ และสื่อที่มีการ เปิดรับในระดับปานกลาง ได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ ประเภท หนังสือเทป และนิตยสารมิตรสนิทตามลำดับ คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีความสนใจในการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาประเภทข่าวสาร มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาประเภทความรู้และบันเทิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานครมีความสนใจในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจที่มีเนื้อหาประเภทบันเทิง และความรู้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รองลงมาได้แก่ เนื้อหาประเภทข่าวสาร ความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชนของคนตาบอด **1.** ต้องการให้สื่อมวลชนผลิตสารหรือให้บริการสื่อโดยคำนึงถึงการเข้าถึงของผู้รับที่เป็นคนตาบอดด้วย **2** ต้องการให้สื่อมวลชนให้ข้อมูลข่าวสารแก่ คนตาบอดเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง **3** ต้องการให้สื่อมวลชนนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับคนตาบอดเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ คนตาบอดในสังคม **4** ต้องการให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อมวลชนทุกประเภทให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงได้ ส่วนความต้องการในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจของคนตาบอด **1.** ต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้กว้างขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ **2** ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสื่อเฉพาะกิจมากขึ้น เพื่อให้คนตาบอดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ทราบและใช้บริการ **3** ต้องการให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการผลิตสื่อเฉพาะกิจทุกประเภท **4** ต้องการให้มีการปรับปรุงคุณภาพของสื่อวัสดุ **5** ต้องการให้มีการผลิตสื่อเฉพาะกิจสำหรับคนตาบอดเพิ่มขึ้น

ศุภสิทธิ์ จิตนภากาญจน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวความคิดในการออกแบบห้องสมุดของโรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวความคิดในการออกแบบห้องสมุดของ โรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จากการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกห้องสมุด ด้านสถานที่ตั้งของ ห้องสมุด ควรมีการ

กำหนดสถานที่ตั้งของห้องสมุดให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรอยู่บริเวณส่วนหน้าของโรงเรียนและอยู่ชั้นล่างของอาคาร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของผู้ใช้อาคารสะดวกในการเข้าถึง ควรอยู่ในบริเวณที่ไม่จำกัดสามารถขยายห้องสมุดได้ในอนาคต ด้านองค์ประกอบและขนาดพื้นที่ส่วนต่างๆ ของห้องสมุด พบว่าการเลือกพื้นที่นั่งอ่านหนังสือเป็นบริเวณมุมห้องสมุด จำนวน โต๊ะ-เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ และบริเวณอุปกรณ์เสริมทักษะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ยังมีขนาดที่ไม่เหมาะสมกับสรีระของนักเรียนตาบอดที่เป็นผู้ใช้ ควรมีการจัดทำอุปกรณ์เหล่านั้นให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้มากที่สุด ด้านสภาพแสงสว่างภายในห้องสมุดพบว่าแสงสว่างภายในห้องสมุดเพียงพอต่อความต้องการ และแสงสว่างที่เหมาะสมกับห้องสมุดควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติซึ่งเป็นแสงสว่างที่ผู้ใช้รู้สึกสบายต่อการมองเห็นและเป็นการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ถ้ามีการติดตั้งดวงไฟภายในห้องสมุดควรติดตั้งอยู่ในระดับเพดาน การเลือกใช้สีในส่วนต่างๆ พบว่าอุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องสมุดควรมีการใช้สีที่กลมกลืนกับสีของอุปกรณ์ครุภัณฑ์หรือพื้นที่รอบข้าง

สำหรับอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่ต้องการเป็นจุดสังเกตเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ควรมี การใช้สีที่ตัดกันกับอุปกรณ์ครุภัณฑ์หรือพื้นที่รอบข้าง โดยสีที่นักเรียนตาบอดประเภทเห็นเลือนลางมองเห็นชัดที่สุดคือ สีแดง สีเหลือง และสีขาว ควรนำสีดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบ ด้านลักษณะพื้นผิววัสดุ พบว่าลักษณะผิววัสดุแบบขรุขระมีผลช่วยในการรับรู้จากการสัมผัส บริเวณที่ครูอาจารย์และบรรณารักษ์ต้องการให้มีผิววัสดุที่ใช้ในการสัมผัสคือบริเวณพื้นทางเดิน สำหรับนักเรียนตาบอดต้องการให้บริเวณชั้นวางหนังสือเป็นวัสดุที่มีผิวสัมผัสมากที่สุด ด้านการควบคุมเสียง พบว่าเสียงรบกวนส่วนใหญ่ เกิดจากคนที่เดินผ่านหน้าห้องสมุดรวมถึงเด็ก นักเรียนที่ส่งเสียงดังบริเวณทางเข้าห้องสมุด เสียงรบกวนที่เกิดขึ้นภายในห้องสมุดเสียงรบกวนส่วนใหญ่เกิดจากนักเรียน กุยกัณส่งเสียงดัง และบริเวณที่เกิดเสียงรบกวนเกิดขึ้นบริเวณภายในส่วนอ่านหนังสือ เนื่องจากนักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่มๆ ควรมีการแบ่งพื้นที่ในการอ่านหนังสือแบบนั่งอ่านเป็นกลุ่มและแบบนั่งอ่านคนเดียว ลักษณะเสียงที่รู้สึกว่ามีประโยชน์ในการใช้ห้องสมุดมีลักษณะเสียงที่สะท้อน เพื่อที่จะรู้ถึงสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปกำหนดแนวความคิดและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเพื่อการออกแบบอาคารห้องสมุดของโรงเรียนสอนคนตาบอดที่สามารถตอบสนองผู้ใช้และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม

สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการ คือ เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคมส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้องทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้ได้รับการพัฒนาและขาด

โอกาสในการออกสู่สังคม ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวทางและแผนต่างๆ ที่เป็นกลไกหลักในการส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ แต่ในทางปฏิบัตินั้นขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่องจากรัฐบาลและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริการด้านส่งเสริมอาชีพคนพิการขาดทั้งคุณภาพและปริมาณ ในขณะที่ทัศนคติของสถานประกอบการส่วนใหญ่เปิดรับคนพิการที่มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งคนพิการและสถานประกอบการยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสารและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจ้างงานคนพิการ

สมคิด จรัสกิจวิทย์กุล (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ชุดฝึกพิมพ์สำหรับคนตาบอด วิทยานิพนธ์นี้นำเสนอชุดฝึกพิมพ์สำหรับคนตาบอด โดยจะประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ ชุดของการ์ดบันทึกเสียง โดยเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ทางสล็อตขยายระบบพร้อมทั้งโปรแกรมที่ใช้ในการบันทึกเสียงที่สามารถปรับปรุง คุณภาพของเสียงที่ต้องการบันทึก ตัดต่อ และยังสามารถบันทึกให้อยู่ในรูปของไฟล์ได้ และส่วนของชุดฝึกพิมพ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับคีย์บอร์ดทั่วไปที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการใช้งานไม่จำเป็นที่จะต้องเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งในส่วนของชุดฝึกพิมพ์นี้จะประกอบด้วยชุดฝึกพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และยังมีแบบฝึกหัดที่ใช้ฝึกฝนการพิมพ์ให้ชำนาญยิ่งขึ้นด้วย พร้อมทั้งสามารถประเมินผลการฝึกพิมพ์และบอกผลการประเมินในรูปของเสียงได้อีกด้วย อีกทั้งผู้ใช้ยังสามารถทำการแก้ไขแบบฝึกหัดในแต่ละส่วนได้ด้วยตนเอง โดยโปรแกรมบนคอมพิวเตอร์

ศุภฤดี บุรณกาญจน์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้พิการทางสายตาที่มีต่อหนังสือแถบเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้พิการทางสายตาไม่ค่อยเปิดรับหนังสือแถบเสียงมากนัก คือบางสัปดาห์ไม่ได้ฟังเลย มีการใช้เวลาในการฟังหนังสือแถบเสียงประมาณ 1-3 ชั่วโมงต่อวัน ในเวลา 1801- 2200 น. โดยมีวัตถุประสงค์ในการฟังเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ส่วนประเภทหนังสือแถบเสียงที่นิยมฟังคือหนังสือประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น ปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้แก้ไขปรับปรุงคือ ในเรื่องของปริมาณหนังสือแถบเสียงที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่มีความหลากหลาย รวมถึงคุณภาพและปริมาณของอาสาสมัครที่เป็นผู้อ่านหนังสือแถบเสียง เป็นต้น

สุริย์พร ท้วมทอง (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนสอนคนตาบอด 69 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการศึกษาสำหรับคนตาบอด จำนวน 20 คน รูปแบบศูนย์สื่อ การศึกษาที่ได้ศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านรูปแบบการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา 2) ด้านการจัดบริการ 3)

ด้านการจัดบุคลากร **4** ด้านการจัดสื่ออุปกรณ์ **5** ด้านสถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ภายใน วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีสอบถามความคิดเห็น และเทคนิควิธีวิจัยแบบเดลฟาย จำนวน **3** รอบ ผลการวิจัยพบว่า **1.** อาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนสอนคนตาบอดมีความต้องการให้จัดศูนย์สื่อการศึกษาขึ้น ในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการบริการสื่ออุปกรณ์การสอนกับครูและนักเรียนเป็นหลัก ต้องการให้มีบุคลากรเฉพาะทางปฏิบัติหน้าที่ประจำภายในศูนย์สื่อ ที่ตั้งของศูนย์สื่อควร อยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของอาคารเรียน ความต้องการด้านการบริการ : บริการผลิต สื่อ บริการการยืม-คืน ให้คำแนะนำภายในศูนย์ บริการพื้นที่ปฏิบัติการสื่อและจัดนิทรรศการ ประชาสัมพันธ์ ความต้องการด้านบุคลากร : ต้องการให้มีฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริการและฝ่ายผลิต ความต้องการด้านสื่ออุปกรณ์ : ต้องการอุปกรณ์ประเภทที่ช่วยในการผลิตสื่อ และประเภทที่เป็นสื่อการเรียนการสอน ความต้องการด้านการจัดพื้นที่ภายใน : ต้องการให้มีพื้นที่สำหรับ การบริการยืม-คืน ปรึกษาให้คำแนะนำ จัดเก็บสื่ออุปกรณ์ การผลิตหนังสือเสียง หนังสือเบรลล์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องประชุม บริเวณจัดแสดงนิทรรศการ ประชาสัมพันธ์ **2** ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความในระดับมากที่สุด และมาก จำนวน **137** ข้อ จากจำนวน **170** ข้อ ทำให้ได้รูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาดังนี้ **21** ด้านรูปแบบการจัดตั้ง : ควรจัดตั้งเป็นเอกเทศ หรือหน่วยงานกลางที่ให้ บริการแบบสื่อการสอนสมบูรณ์ คือจัดบริการสื่ออุปกรณ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ **22** ด้านการจัดบริการ : มุ่งเน้นในการให้บริการที่เกี่ยวข้องด้านสื่อการสอน กับบุคลากรใน โรงเรียนเป็นสำคัญ ขอบข่ายหน้าที่ของศูนย์สื่อเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ ผู้ขอรับบริการ ตั้งแต่การให้คำแนะนำ การจัดผลิต ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนบำรุง รักษา สื่อ อุปกรณ์ **23** ด้านการจัดบุคลากร : มีการกำหนดแผนผังบุคลากร และหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยเรียงลำดับตามความรับผิดชอบ **24** ด้านการจัดสื่ออุปกรณ์ : มีความต้องการให้จัดสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็น ประเภท อุปกรณ์ที่ช่วยในการผลิตและประเภทที่เป็นสื่อการเรียนการสอน ให้เพียงพอต่อความต้องการ ของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ **25** ด้านสถานที่ตั้งและการจัดพื้นที่ภายในศูนย์สื่อ : จัดตั้งในบริเวณที่เป็น ศูนย์กลางของอาคารเรียน มีการจัดพื้นที่ภายในศูนย์สื่อ โดยแบ่งออกเป็น **3** ส่วน คือ พื้นที่สำหรับให้บริการ พื้นที่สำหรับการจัดผลิตและปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พื้นที่สำหรับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเสริมนอกเวลาเรียน

ธรรม จตุนาม (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้โปรแกรมผลิตและอ่านหนังสือเสียงระบบเดซีกับภาษาไทยสำหรับคนตาบอด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ **1** ปรับแก้และเขียนสคริปต์ให้กับ โปรแกรมอ่านจอภาพจอส (JAWS) เพื่อให้อ่านปุ่มคำสั่งในโปรแกรมชิกทונה **2** ทดลองผลิต หนังสือเสียงระบบเดซีภาษาไทยโดยคนตาบอด **3** ทดลองเปลี่ยนพจนานุกรมเสียงภาษาอังกฤษให้เป็นเสียงภาษาไทยในโปรแกรมอ่านหนังสือเสียงเพลย์แบ็ค **2000** **4** สสำรวจความต้องการในการใช้หนังสือเสียงระบบเดซี **5** สสำรวจความพึงพอใจในการใช้คำสั่งในโปรแกรม และ

เครื่องอ่านหนังสือเสียงระบบเดซี ขึ้นตอนการศึกษาวิจัยประกอบด้วย **1**) ปรับแก้และเขียนสคริปต์ให้กับโปรแกรมอ่านจอภาพจอส์ (JAWS) **2**) ผลิตหนังสือเสียงระบบเดซีภาษาไทย โดยใช้หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช **2540** บันทึกด้วยโปรแกรมซิกทูนารุ่นที่ **3 3** ทดลองเปลี่ยนพจนานุกรมเสียงภาษาอังกฤษให้เป็นเสียงภาษาไทยในโปรแกรมอ่านหนังสือเสียงเพลย์แบ็ค **2000 4** นำหนังสือเสียงที่ผลิตได้ไปสำรวจความต้องการใช้หนังสือเสียงระบบเดซี และสำรวจความพึงพอใจในการใช้คำสั่งในโปรแกรมและเครื่องอ่านหนังสือเสียงระบบเดซีกับนักเรียนตาบอดที่เรียนร่วมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน **40** คน ได้ฝึกใช้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า **1**) การปรับแก้และเขียนสคริปต์จะช่วยให้คนตาบอดใช้โปรแกรมซิกทูนารุ่นที่ **3** ผลิตหนังสือเสียงระบบเดซีได้ **2**) การเชื่อมตัวอักษรและเสียงสำหรับภาษาไทยโดยการพิมพ์ไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีแป้นคำสั่งที่ช่วยสลับการพิมพ์ **3**) การเปลี่ยนพจนานุกรมเสียงในโปรแกรมเพลย์แบ็ค **2000** ไม่สามารถที่จะทำได้ สาเหตุเพราะบริษัทผู้ผลิตไม่อนุญาตให้แก้ไขโปรแกรม **4**) นักเรียนต้องการใช้หนังสือเสียงระบบเดซีที่เชื่อมตัวอักษรและเสียงในหนังสือเพื่อค้นคว้ามากที่สุด **5**) มีความพึงพอใจการใช้เครื่องอ่านหนังสือเสียงเพล็กซ์ทอล์คมากกว่าโปรแกรมเอลฟีเพลเยอร์และโปรแกรมเพลย์แบ็ค **2000** สาเหตุเพราะเครื่องอ่านหนังสือเสียงเพล็กซ์ทอล์คใช้ง่ายสะดวกและนำไปใช้ได้ทุกที่

252 งานวิจัยต่างประเทศ

โนลาน (Nolan, 1963 อ้างถึงใน ดุจฤดี บุรณกาญจน์, 2544: 32) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อทำการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของเด็กตาบอดที่ได้จากการฟังและจากการอ่านด้วยอักษรเบรลล์ โดยทำการศึกษากับเด็กนักเรียนตาบอดที่สามารถอ่านอักษรเบรลล์ได้ จำนวน **70** คน และแบ่งเด็กออกเป็น **3** กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยการฟัง กลุ่มที่เรียนด้วยการอ่านอักษรเบรลล์ และกลุ่มควบคุม ผลจากการทดสอบพบว่า มีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องและมีตัวแปรสำคัญๆ หลายตัวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็กตาบอดที่เรียนรู้ด้วยวิธีการทั้ง **2** แบบ ผู้วิจัยสรุปว่าไม่มีวิธีใดที่ดีกว่ากัน การที่ผู้สอนจะสอนเด็กโดยเน้นหนักเฉพาะการอ่านอย่างเดียวไม่เหมาะสม เพราะจะเป็นการจำกัดขอบเขตการเรียนรู้ของเด็กให้แคบลง ดังนั้นผู้สอนจะต้องอาศัยวิธีการหลายๆ แบบ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กตาบอดได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด

โคนิค (Koenig 1988 อ้างถึงใน ดุจฤดี บุรณกาญจน์, 2544: 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะการเขียนของนักเรียนตาบอด ศึกษาสภาพเกี่ยวกับทักษะการเขียนเพื่อแสดงความรู้สึกของนักเรียนตาบอด โดยเปรียบเทียบกับนักเรียนปกติ รวมทั้งศึกษาข้อผิดพลาดในการเขียนสัญลักษณ์เบรลล์ภาษาอังกฤษ พบว่า ความสามารถด้านการเขียนมีความคล้ายคลึงกัน แต่นักเรียนตาบอดจะมี

ทัศนคติต่อการเขียนดีกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ความผิดพลาดที่พบเสมอคือความผิดพลาดในการใช้สัญลักษณ์ย่อในอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นทั้งงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีหลายองค์ประกอบที่จะต้องเกื้อหนุนต่อกันเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าประสงค์

การออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ด้านการจัดสถานที่ของสถานศึกษาสำหรับสอนคนพิการทางการมองเห็น ควรออกแบบให้นักเรียนพยายามใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ให้มากที่สุด และการออกแบบอุปกรณ์พิเศษต่างๆ มากมายเกินความจำเป็นจะไม่ได้เกิดประโยชน์ใดๆ เลย เพราะในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แท้จริงนั้นมิได้มีอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกมากนัก สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมนั้นในส่วนของห้องสมุดควรจัดตั้งอยู่บนทำเลที่มีความสะดวกสบาย สามารถเดินทางเข้า-ออกเพื่อใช้บริการ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีสถานที่สำหรับขยายขนาดออกไปได้อีกในอนาคต ภายในห้องสมุดจะต้องมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นผิวสัมผัสซึ่งสามารถช่วยให้นักตาบอดรับรู้ได้ดี

ด้านสื่อการเรียนรู้นั้น คนพิการทางการมองเห็นมีการใช้สื่อเพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นและเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก นอกจากนี้ยังต้องการสารสนเทศประเภทต่างๆ เพื่อใช้ค้นคว้าหาความรู้รอบตัวประกอบการศึกษาค้นคว้า ทำรายงาน ทำการบ้าน และเพื่อเสริมการเรียนรู้ คนตาบอดต้องการให้มีการถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์หรือวารสารจัดทำเป็นหนังสือแถบเสียงหรือหนังสือเบรลล์ ต้องการให้หนังสือมีเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับมีความต้องการอ่านและฟังเรื่องราวเกี่ยวกับความก้าวหน้าและวิทยาการใหม่ๆ เกี่ยวกับคนตาบอดมากที่สุด และนิยมเปิดรับเนื้อหาด้านความบันเทิงด้วยการฟังนิยายและนิทานจากหนังสือแถบเสียงมากที่สุด ส่วนหนังสือเรียนในรูปแบบอักษรเบรลล์มีความเหมาะสมมาก ความต้องการในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจนั้น คนตาบอดต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้กว้างขึ้นและมีความสอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ พร้อมทั้งต้องการให้ปรับปรุงสื่อที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพรวมถึงการผลิตสื่อใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาสภาพและปัญหาอันเกิดจากการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น โดยศึกษาทั้งผู้ให้บริการคือสถานศึกษาของรัฐและเอกชน และ ผู้รับบริการคือผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและมีประสิทธิภาพตรงกับจุดมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ศึกษาโดย ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

31 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

31.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ทั้งในรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

โดยการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบ่งออกเป็นลักษณะการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนศรีอยุธยา
- 2) โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
- 3) โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
- 4) โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม
- 5) โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
- 6) โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

การจัดการศึกษาในระบบ แบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ

และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายอาชีพ คือ ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด

31.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (**Purposive Sampling**) โดยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

31.21 กลุ่มผู้บริหาร จะต้องเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานของสถานศึกษานั้นๆ มาแล้วไม่น้อยกว่า **1** ปี จึงจะสามารถอธิบายให้ทราบได้ว่าสถานศึกษามีสภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นอย่างไร

31.22 กลุ่มผู้สอน จะต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า **1** ปี เพราะสามารถจะอธิบายให้ทราบได้ว่าสถานศึกษามีสภาพ ปัญหาและความต้องการในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างไร ประกอบด้วยผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบเรียนร่วม **6** โรงเรียน เลือกมาโรงเรียนละ **1** คน รวม **6** คน ส่วนผู้สอนในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ แยกเป็นผู้สอนเก่า **1** คน ผู้สอนใหม่ **1** คน และผู้สอนพิการทางการมองเห็น **1** คน รวม **3** คนเช่นเดียวกับผู้สอนในสถานศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้เกณฑ์การคัดเลือกเหมือนกลุ่มดังกล่าวข้างต้น

31.23 กลุ่มผู้เรียน แยกออกเป็น **2** กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้เรียนในระบบโรงเรียน และผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน

1) ผู้เรียนในระบบโรงเรียน

(1) ผู้เรียนในสถานศึกษาแบบเรียนร่วม จะต้องเป็นผู้เรียนพิการทางการมองเห็นที่เรียนร่วมกับผู้เรียนปกติในระดับมัธยมศึกษา มีความสมัครใจและยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้เรียนในโรงเรียนศรีอยุธยา โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

(2) ผู้เรียนในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง จะต้องเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ **6** ของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ เพราะผู้เรียนกลุ่มนี้จะมีประสบการณ์จากการเรียนในสถานศึกษาแห่งนี้มาเป็นเวลานาน มีความสมัครใจและยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง

2) ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน จะต้องเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพในศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด โดยมีความสมัครใจและยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

31.24 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องด้านการให้บริการการศึกษา

สำหรับคนพิการทางการมองเห็น หรือมีผลงานทางวิชาการในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของ
คนพิการทางการมองเห็น โดยมีการเผยแพร่และได้รับการยอมรับในวงกว้าง

สรุปจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประเภทประชากร	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง	รวม
1. ผู้บริหาร			
1) ผู้บริหารแบบเรียนร่วม	6	6	8
2) ผู้บริหารสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง	1	1	
3) ผู้บริหารนอกระบบโรงเรียน	1	1	
2 ผู้สอน			
1) ผู้สอนแบบเรียนร่วม	54	6	12
2) ผู้สอนสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง	9	3	
3) ผู้สอนนอกระบบโรงเรียน	12	3	
3 ผู้เรียน			
1) ผู้เรียนแบบเรียนร่วม	57	7	21
2) ผู้เรียนสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง	28	7	
3) ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน	40	7	
4 ผู้เชี่ยวชาญ	5	5	5
รวม	213	46	46

32 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

321 ผู้วิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพถือว่าผู้วิจัยคือเครื่องมือหลักที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

321.1 ด้านระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงหลักการเชิงทฤษฎีของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ศึกษาจากการอ่านเอกสาร ตำรา โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ

321.2 ด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ศึกษาวิธีการสนทนากลุ่มจากตำราเอกสารต่างๆ โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

321.3 ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษา และที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทางการมองเห็น เพื่อให้เข้าใจถึงการรับรู้และการแสดงออกของกลุ่มตัวอย่าง และสามารถให้ความหมายได้ถูกต้อง

322 แบบสัมภาษณ์การสนทนาแบบเปิด การสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างแนวคำถาม ดังนี้

3221 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำถามในการสนทนากลุ่ม และกรอบความคิดในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

3222 สร้างคำถามโดยการศึกษาวัดดูประสงค์ของการวิจัย

3223 จัดลำดับหัวข้อในการสนทนา

ข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งจะถามในเรื่องต่อไปนี้ **1**) การจัดการด้านสถานที่ **2**) การจัดการด้านหลักสูตร **3**) การจัดการด้านบุคลากร **4**) การจัดการด้านงบประมาณ

323 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งจะถามในเรื่องต่อไปนี้ **1**) การจัดการด้านสถานที่ **2**) การจัดการด้านหลักสูตร **3**) การจัดการด้านบุคลากร **4**) การจัดการด้านงบประมาณ

33 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลตามสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม แบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยกลุ่มผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (**Focus Group Discussion**) ส่วนในกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้สอน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (**In-Dept Interview**)

การได้มาซึ่งข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ แนวคำถามนี้อยู่บนพื้นฐานของกรอบความคิดของการวิจัย โดยมีการตั้งคำถามในประเด็นต่างๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ การจัดการสถานที่สำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น การจัดการหลักสูตรการสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น การจัดบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนพิการทางการมองเห็น และการจัดงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น

ส่วนวิธีการบันทึกข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบพกพา จำนวน 2 เครื่อง พร้อมถ่านและเทปเปล่า และสมุด ปากกาสำหรับจดบันทึก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลแต่ละบรรทัดโดยละเอียดเป็นคำต่อคำ วลีต่อวลี ประโยคต่อประโยค แยกและจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Sorting and Coding the Data) จากนั้นให้รหัส (Coding) และนำรหัสเหล่านี้มาจัดเป็นหมวดหมู่ แบ่งแยกประเภท (Category) จัดกลุ่มตามประเภทหรือลักษณะที่มีความหมาย มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน ซึ่งได้จัดเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่ต้องการศึกษา ตามประเด็นเนื้อหาที่ได้กำหนดกรอบแนวคิดเอาไว้ทั้งหมด 4 ด้าน จากนั้นคัดเลือกหมวดหมู่หลักหรือรหัสสำคัญ (Core Category) เป็นกระบวนการเลือกหมวดหมู่ที่เป็นแกนสำคัญของปรากฏการณ์ทั้งหมดที่รวบรวมได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหมวดหมู่อื่นอย่างเป็นระบบ และนำสาระที่ได้จากข้อมูลหรือหมวดหมู่นี้มาพัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำสาระที่วิเคราะห์ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและจากการสนทนากลุ่มย่อย มารวมกันและหาข้อสรุปตามผลที่ได้รับจากการศึกษาจริงให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในทุกสถานศึกษาเข้าสู่ที่ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านจัดการการศึกษา เพื่อให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ต่อประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว พร้อมกับขอทราบแนวทางและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการการศึกษาเพื่อคนพิการทางการมองเห็นต่อไปในอนาคต

นำข้อสรุปที่ได้นำเสนอในเชิงพรรณนา ให้เห็นถึงสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษา ตลอดจนความต้องการในการรับบริการการศึกษาของคนพิการทางการมองเห็น โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นกลุ่มตามรูปแบบการจัดการศึกษา คือ กลุ่มที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม กลุ่มที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และกลุ่มที่จัดการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน เพื่อความชัดเจนในประเด็นปัญหาและความต้องการด้านการจัดการการศึกษาในสถานศึกษาแต่ละรูปแบบดังกล่าว

วิธีการศึกษาสามารถสรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 32 เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการการศึกษา
สำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ประเภท ประชากร	สถานศึกษา	องค์ประกอบ ในการให้ข้อมูล	เครื่องมือ และวิธีการ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ผู้ บริหาร	1. โรงเรียนศรีอยุธยา 2. โรงเรียน สันติ ราษฎร์วิทยาลัย 3. โรงเรียนสามเสน วิทยาลัย 4. โรงเรียนเซนต์ฟรัง ซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ 5. โรงเรียน เซนต์ คาเบรียล 6. โรงเรียน มัธยม วัดมกุฏกษัตริยาราม 7. โรงเรียน สอน คนตาบอดกรุงเทพ 8. ศูนย์พัฒนา สมรรถภาพคนตาบอด	1. การจัดการด้าน สถานที่ 2. การจัดการด้าน หลักสูตร 3. การจัดการด้าน บุคลากร 4. การจัดการด้าน งบประมาณ	แนวคำถามในการ สัมภาษณ์แบบเจาะ ลึก เป็นแนวคำถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี ความยืดหยุ่นสูง ลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิด รวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก	วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์ สาระตามประเด็น เนื้อหาที่ได้กำหนด กรอบแนวคิดเอาไว้ นำข้อสรุปที่ได้ นำเสนอในเชิง พรรณนา

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเภท ประชากร	สถานศึกษา	องค์ประกอบ ในการให้ข้อมูล	เครื่องมือ และวิธีการ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
2 ผู้สอน	1. โรงเรียนศรีอยุธยา 2. โรงเรียน สันติ ราษฎร์วิทยาลัย 3. โรงเรียนสามเสน วิทยาลัย 4. โรงเรียนเซนต์ฟรัง ซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ 5. โรงเรียน เซน ต์ คาเบรียล 6. โรงเรียน มัธยม วัดมกุฏกษัตริยาราม 7. โรงเรียน สอน คนตาบอดกรุงเทพ 8. ศูนย์พัฒนา สมรรถภาพคนตาบอด	1. การจัดการด้าน สถานที่ 2. การจัดการด้าน หลักสูตร 3. การจัดการด้าน บุคลากร 4. การจัดการด้าน งบประมาณ	แนวคำถามในการ สัมภาษณ์แบบเจาะ ลึก เป็นแนวคำถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี ความยืดหยุ่นสูง ลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิด รวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก	วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์ สาระตามประเด็น เนื้อหาที่ได้กำหนด กรอบแนวคิดเอาไว้ นำข้อสรุปที่ได้ นำเสนอในเชิง พรรณนา

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเภท ประชากร	สถานศึกษา	องค์ประกอบ ในการให้ข้อมูล	เครื่องมือ และวิธีการ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
3 ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนศรีอยุธยา 2. โรงเรียน สันติราษฎร์วิทยาลัย 3. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย 4. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ 5. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล 6. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม 7. โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ 8. ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการด้านสถานที่ 2. การจัดการด้านหลักสูตร 3. การจัดการด้านบุคลากร 4. การจัดการด้านงบประมาณ 	<p>แนวทางการสนทนาแบบเปิด โดยมีข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากับกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ</p> <p>รวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม</p>	<p>วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์สาระตามประเด็นเนื้อหาที่ได้กำหนดกรอบแนวคิดเอาไว้</p> <p>นำข้อสรุปที่ได้นำเสนอในเชิงพรรณนา</p>

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเภท ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบ ในการให้ข้อมูล	เครื่องมือ และวิธีการ รวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
4 ผู้ เชี่ยวชาญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ประหยัด ภูหนองโอง 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ 3. บาทหลวงชาร์ลส เจ. เวลาร์โด 4. นายกิตติพงษ์ สุทธิ 5. อาจารย์ธรรม จตุนาม 	<p>ข้อเสนอแนะเชิง นโยบาย รวม 4 ด้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการด้าน สถานที่ 2. การจัดการด้าน หลักสูตร 3. การจัดการด้าน บุคลากร 4. การจัดการด้าน งบประมาณ 	<p>แนวคำถามในการ สัมภาษณ์แบบเจาะ ลึก เป็นแนวคำถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี ความยืดหยุ่นสูง ลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิด</p> <p>รวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก</p>	<p>วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์ สาระตามประเด็น เนื้อหาที่ได้กำหนด กรอบแนวคิดเอาไว้</p> <p>นำข้อสรุปที่ได้ นำเสนอในเชิง พรรณนา</p>

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบเรียนร่วม รวมทั้งการศึกษาในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็นทั้ง 8 สถานศึกษา รวมทั้งการสนทนากลุ่มในกลุ่มของผู้เรียนคือคนพิการทางการมองเห็นของสถานศึกษาดังกล่าว และการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา

โดยแบ่งนำเสนอผลการวิจัยตามรูปแบบของการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบการเรียนร่วม

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง

ส่วนที่ 3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ซึ่งแต่ละส่วนจะแยกการนำเสนอตามขอบเขตของเนื้อหาในการจัดการศึกษาทั้ง 4

ด้าน ประกอบด้วย

1. การจัดการด้านสถานที่

2. การจัดการด้านหลักสูตร

3. การจัดการด้านบุคลากร

4. การจัดการด้านงบประมาณ

และแต่ละด้านจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ ประกอบด้วย

1. สภาพการจัดการศึกษา

2. ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

โดยจะมีการนำเสนอบทสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญไว้ในส่วนท้ายของผลการศึกษาในแต่ละรูปแบบของการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบการเรียนร่วม

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนในรูปแบบการเรียนร่วมระหว่างผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นกับผู้เรียนสายตาปกติระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัจจุบันมีทั้งหมด 6 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนของรัฐจำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนศรีอยุธยา 2. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย 3. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย 4. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริยาราม และโรงเรียนเอกชนจำนวน 2 โรงเรียน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล 2. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์

1. โรงเรียนศรีอยุธยา แต่เดิมเป็นโรงเรียนสำหรับผู้เรียนหญิงเท่านั้น ต่อมาได้ขยายขอบเขตการรับผู้เรียนชายเข้ามาเรียนในลักษณะสหศึกษา และได้เปิดรับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติในปี พ.ศ. 2545 ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 1 คนเพื่อมาร่วมการสนทนากลุ่ม

2. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมที่จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษาซึ่งมีการเปิดรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมานานกว่า 20 ปี ผู้บริหารและบุคลากรจึงมี ประสบการณ์ในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนกลุ่มนี้ ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คนมาร่วมการสนทนากลุ่ม

3. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ในระยะแรกเริ่มได้เปิดรับผู้เรียนชายล้วนเท่านั้น ต่อมาจึงรับผู้เรียนหญิงเข้ามาเรียนร่วมในลักษณะสหศึกษา และปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการประเภทต่างๆ รวมถึงผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ โดยมีการจัดชั้นเรียนและใช้หลักสูตรปกติในการจัดการเรียนการสอน ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คนมาร่วมการสนทนากลุ่ม

4 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริยาราม ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนในแบบสหศึกษา จากเดิมที่รับเฉพาะผู้เรียนชายเท่านั้น ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คนมาร่วมการสนทนากลุ่ม

5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นโรงเรียนมัธยมแห่งแรกของประเทศไทยที่รับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนควบทั้งสองภาษา โดยรับเฉพาะผู้เรียนชายเท่านั้นเข้ามาศึกษา ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 1 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คนมาร่วมการสนทนากลุ่ม

6 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ปกติ โดยรับเฉพาะผู้เรียนหญิงเท่านั้น สถานศึกษาอยู่ในระยะแรกเริ่มในการรับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเข้ามาเรียนร่วมกับผู้เรียนสายตาปกติ ปัจจุบันมีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คนมาร่วมการสนทนากลุ่ม

1. การจัดการด้านสถานที่

1.1 สภาพการจัดสถานที่

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง มีการจัดอาคารสถานที่ในการเรียนการสอนแบบปกติทั่วไป กล่าวคือ ไม่ได้มีการจัดให้เป็นพิเศษเฉพาะสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สอนที่ระบุว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดการด้านอาคารสถานที่ให้แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด เช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้เรียนส่วนใหญ่ระบุว่าสถานศึกษามีการจัดการด้านสถานที่ในแบบปกติทั่วไป

ด้านห้องเรียนนั้นสถานศึกษามีการจัดในรูปแบบปกติทั่วไป โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดผู้เรียนต่อห้องโดยเฉลี่ยที่ประมาณ 50 คนต่อ 1 ห้องเรียน และจะมีการกระจายผู้เรียนพิการทางการมองเห็นออกไปในห้องเรียนต่างๆ ไม่ให้อยู่รวมกันในห้องเรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนสายตาปกติอื่นๆ

ทุกสถานศึกษาจะมีการจัดห้องประสานงานเรียนร่วมเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางของผู้เรียน เปิดให้บริการแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ในด้านต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งทางต้นสังกัดคือมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์จะจัดส่งครูพี่เลี้ยง หรือครูเสริมวิชาการเข้ามาประจำในห้องประสานงานเรียนร่วมของทั้ง 6 สถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการแก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เช่น การจัดพิมพ์ตำราเรียนปกดิวิชาต่างๆ ให้เป็นตำราเรียนอักษรเบรลล์เพื่อความสะดวกในการอ่าน ทบทวน และใช้ในการสอบ รวมถึงเป็นที่ปรึกษาเมื่อผู้เรียนพิการทางการมองเห็นประสบปัญหาในเรื่องการเรียน

ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดให้ตามปกติทั่วไป ทั้งห้องน้ำ ลิฟต์โดยสาร หรือทางเดินเท้าสำหรับคนพิการทางการมองเห็นภายในบริเวณสถานศึกษาจะไม่มีการจัดให้ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเผชิญกับสภาพความเป็นจริงในสังคมซึ่งส่วนใหญ่รัฐไม่ได้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรให้ ดังนั้นการฝึกทักษะจนเกิดความเคยชินจะทำให้ผู้เรียนสามารถเอาตัวรอดได้เมื่อออกไปสู่สังคม ซึ่งมีสถานศึกษาเพียงแห่งเดียวจัดการด้านสถานที่เพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เช่น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ และทางเดินที่มีการปรับให้มีความลาดเสมอกัน

1.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดสถานที่

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐและเอกชนรวม 5 แห่งที่ไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการด้านการจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นแต่อย่างใด มีเพียงสถานศึกษาของรัฐ 1 แห่งที่มีข้อจำกัดด้านการรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน เพราะต้องรับผิดชอบคนพิการประเภทอื่นๆ ที่เข้ามาเรียนร่วมด้วย เช่น คนพิการด้านร่างกาย คนพิการทางการได้ยิน หรือบุคคลออทิสติก เป็นต้น สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มผู้สอน ที่มีความเห็นว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการจัดการด้านสถานที่ มีเพียงสถานศึกษาของรัฐส่วนน้อยเท่านั้นที่มีปัญหาในเรื่องการรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียนร่วม ซึ่งระบุว่าสาเหตุที่ไม่ได้รับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น กลุ่มนี้เพิ่มเติมในระยะที่ผ่านมาเพราะสถานศึกษาขาดบุคลากรที่จะมารองรับ รวมถึงนโยบายของผู้บริหารนั้นจะมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนปกติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นได้รับความสำคัญน้อยลงจากเดิม และไม่ได้รับบริการการศึกษาที่เท่าเทียมกับผู้เรียนปกติ

ด้านห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนบางชนิดไม่มีความเหมาะสม เช่น โต๊ะกับเก้าอี้จะมีขนาดสูง-ต่ำไม่เท่ากันทำให้เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น รวมถึงปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนในวิชาที่สำคัญและจำเป็น เช่น วิชาวิทยา

ศาสตร์ ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องมือทดลองที่เหมาะสมสำหรับใช้สอนผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านการมองเห็น

ผู้เรียนในสถานศึกษาทั้ง 6 แห่งระบุว่า ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตจากการจัดการด้านสถานที่แบบปกติของสถานศึกษา เช่น มีสิ่งกีดขวางทางเดินเท้าเนื่องจากสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมตามสภาพปกติทั่วไป บางแห่งมีขบวนพาหนะวีงเข้ามาภายในบริเวณโรงเรียน เพราะมีถนนและที่จอดรถภายในสถานศึกษา รวมถึงบางแห่งโรงอาหารมีที่นั่งไม่เพียงพอ ตลอดจนบริการห้องน้ำ ห้องส้วมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และห้องสมุดที่ไม่เอื้อต่อการใช้บริการของคนพิการทางการมองเห็น กล่าวคือ บริเวณทางเข้าจะมีเครื่องกั้นสำหรับนับจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

ความต้องการในการจัดการศึกษาจากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและผู้สอนไม่มีความต้องการในด้านการจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่ต้องการให้ปรับปรุงการให้บริการต่างๆ เช่น อุปกรณ์ประกอบการเรียนในห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำห้องส้วม โรงอาหาร และบริเวณทางเดินเท้าให้เหมาะสมกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

2 การจัดการด้านหลักสูตร

2.1 สภาพการจัดหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่า การจัดการด้านหลักสูตรการสอนของทุกสถานศึกษาเป็นไปตามปกติ คือสอนตามเนื้อหาวิชาของกระทรวงศึกษาธิการ อันประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้นำหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน แต่ในบางวิชา เช่น พลศึกษา ผู้สอนจะใช้วิธีการให้ไปศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ กฎ กติกา ในการเล่นแล้วรวบรวมเป็นเล่มรายงานมาส่งแทนการลงสนามจริง หรือในวิชาด้านเกษตรกรรมสถานศึกษาบางแห่งก็ได้้นำเอาไปประยุกต์ไว้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพราะผู้เรียนอยู่ในชุมชนเมืองจึงไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องเรียนภาคปฏิบัติ ส่วนในวิชาด้านคุณธรรมก็จะมีการสอนในเชิงวิเคราะห์ เช่น เล่านิทานให้ฟัง หรือสอนวิชาที่เป็นทักษะภาษาผ่านการร้องเพลงซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายกว่าการท่องจำ แต่ในวิชาปกติอื่นๆ ก็จะสอนตามปกติทั่วไป และไม่ได้มีการลดเกณฑ์การให้คะแนนต่ำกว่าผู้เรียนสายตาปกติแต่อย่างใด ส่วนในเวลาสอบก็จะมีครูแยกออกมาสอบเฉพาะผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เพราะข้อสอบจะมีการจัดให้แบบอักษรเบรลล์ โดยผู้สอนจะเป็นคนอ่านคำถามและกาคำตอบลงในกระดาษคำตอบแทนผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ซึ่งส่วนใหญ่ในเวลาเรียนเพื่อนสนิท

หรือที่นิยมเรียกว่า “บัดดี้” จะมีบทบาทมากในการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก เช่น การอ่านหนังสือให้ฟัง หรืออธิบายความหมายในเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้ฟัง

ส่วนด้านสื่อประกอบการเรียนรู้นั้นก็มีการจัดให้เท่าที่จะจัดหามาได้ เช่น ภาพนูนหรือสื่อวิทยุ โทรทัศน์ก็จะเปิดให้รับฟังตามปกติทั่วไปเหมือนผู้เรียนในชั้นเรียนปกติ โดยสถานศึกษา 5 แห่งจะมุ่งส่งเสริมผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและสม่ำเสมอ ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิจารณาการมองเห็นได้เข้าร่วมอย่างเท่าเทียมกันกับผู้เรียนปกติ เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ต่างๆ ตลอดจนการออกไปทัศนศึกษาออกสถานที่ ไปสวนสนุก ทะเล และการเข้าร่วมแข่งขันทักษะในกลุ่มคนพิการประเภทเดียวกัน เช่น การแข่งไม้เท้า การแข่งอ่านอักษรเบรลล์ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง รวมทั้ง เข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬาซึ่งมีผู้เรียนหลายคนที่ได้มีโอกาสไปแข่งขันกีฬาระดับประเทศและระดับนานาชาติแล้วประสบความสำเร็จกลับมา

2.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทั้ง 6 แห่ง ไม่มีปัญหาในด้านการจัดหลักสูตรการสอนสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ขณะที่สถานศึกษาของรัฐ 1 แห่ง ต้องการเพิ่มเติมในส่วนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมจอร์ส (JAWS) เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้งานด้านการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับคนพิการทางการมองเห็น

โดยมีเพียงสถานศึกษาของรัฐ 1 แห่งเท่านั้นที่ไม่อำนวยความสะดวกในด้านสื่อเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เช่น ไม่มีการจัดสื่อวิทยุ โทรทัศน์เพื่อให้รับรู้ข่าวสารอันเป็นประโยชน์รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าร่วมกิจกรรม ภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งการเข้าค่าย ทัศนศึกษา หรือการแข่งขันทักษะวิชาการและการแข่งขันกีฬา โดยมีเหตุผลด้านความไม่สะดวกของตัวผู้เรียนในการทำกิจกรรมภายนอก เช่นเดียวกับสถานศึกษาของเอกชนบางแห่งที่ยังไม่ได้นำเอาเนื้อหาวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ และยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาเนื่องจากอยู่ในช่วงแรกเริ่มรับ ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน จึงยังไม่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาดังกล่าว

ขณะที่ผู้เรียนในสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง ประสบปัญหาด้านสื่อประกอบการสอนที่ไม่เหมาะสม เช่น อุปกรณ์เรขาคณิตที่มีขนาดใหญ่ทำให้ไม่สะดวกในการพกพาเดินทางไปกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียน และใบงานทั้งหมดผู้สอนจะนำมาเป็นแผ่นกระดาษธรรมดาซึ่งผู้เรียนจะต้องนำมาให้ครูเสริมวิชาการในห้องประสานงานเรียนร่วมแปลเป็นอักษรเบรลล์ ทำให้เสียเวลามาก และยังไม่มีการสอนในสถานศึกษาใดจัดทำใบงานออกมาในรูปแบบแผ่นซีดีซึ่งสามารถนำมา

พริ้นต์เป็นอักษรเบรลล์ได้เลย รวมทั้งไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริงในบางเนื้อหาวิชา เช่น วิชาลูกเสือ เพราะเพื่อนๆ สายตาปกติจะไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือทำให้ผู้เรียนไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

3 การจัดการด้านบุคลากร

31 สภาพการจัดการบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า ทุกสถานศึกษาผู้สอนจะทำหน้าที่สอนตามปกติทั่วไปโดยไม่ได้มองว่าเป็นผู้พิการเพื่อไม่ให้เกิดปมด้อยแก่ตัวผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ผู้สอนทุกสถานศึกษาจะทำหน้าที่สอนตรงตามวุฒิการศึกษาที่จบการศึกษามา และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอน และมีการจัดสอนเสริมให้แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ในช่วงก่อนการสอบแต่ละครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจในเนื้อหา นอกจากนั้นสถานศึกษาได้ให้การสนับสนุนผู้สอนได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนผู้สอนที่เข้ามาใหม่นั้นสถานศึกษาจะมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำในวิธีการสอนผู้เรียนพิการทางการมองเห็นดังกล่าว

มีสถานศึกษาของรัฐส่วนน้อยเท่านั้นที่มีผู้สอนซึ่งจบการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษมาโดยตรงเพื่อมาดูแลผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

32 ปัญหาและความต้องการบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง ประสบปัญหาที่ตัวผู้สอนหลายประการ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ เช่น ขาดบุคลากรที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษเพื่อมาดูแลกลุ่มผู้เรียนพิการทางการมองเห็น และในบางสถานศึกษาผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่าควรจะสอนผู้เรียนพิการทางการมองเห็นอย่างไร เช่น ในวิชาคอมพิวเตอร์ผู้สอนบางคนก็ไม่สามารถที่จะประยุกต์วิธีการสอนได้เพราะไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน และในกรณีที่ผู้เรียนต้องการเรียนด้านภาษาเพิ่มเติม เช่น ภาษาจีน แต่ทางสถานศึกษาไม่มีบุคลากรที่จะมารองรับความต้องการดังกล่าว ขณะที่ภาครัฐก็ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแต่อย่างใด

มีสถานศึกษาของรัฐแห่งเดียวที่ผู้บริหารเน้นความสำคัญไปที่ผู้เรียนสายตาปกติมากกว่าผู้เรียนพิการทางการมองเห็น โดยให้เหตุผลว่าอัตราส่วนของครูต่อจำนวนผู้เรียนพิการทางการมองเห็นไม่สมดุลกันจึงรับผู้เรียนจำนวนมากไม่ได้ เพราะตามกฎหมายระบุไว้ว่าจำนวนผู้สอน 1 คน จะดูแลผู้เรียนพิการทางการมองเห็นไม่เกิน 5 คนเท่านั้น

4 การจัดการด้านงบประมาณ

41 สภาพการจัดงบประมาณ

จากการศึกษา พบว่า งบประมาณส่วนใหญ่จะเป็นของทางสถานศึกษาซึ่งเป็นงบประมาณปกติที่สถานศึกษาได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล อีกทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐจะได้รับเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐตามกฎหมายผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ด้านสถานศึกษาของเอกชนนั้นจะยกเว้นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียนโดยจัดสรรให้ในรูปแบบของทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร ส่วนต้นสังกัดของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น คือ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จะมีค่าใช้จ่ายรายวันให้กับผู้เรียนทุกคนวันละ 40 บาท

42 ปัญหาและความต้องการงบประมาณ

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาของรัฐและเอกชนทั้ง 6 แห่ง ต้องการงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น นอกเหนือจากเงินอุดหนุนรายหัวที่สถานศึกษาของรัฐได้รับ และเงินอุดหนุนที่จัดสรรให้กับสถานศึกษาเอกชน ทั้งในรูปแบบของเงินอุดหนุนและเงินบริจาค รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาของรัฐและเอกชนจะทำเรื่องขอจากทางส่วนกลางสำหรับอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน แต่ก็แก้ปัญหาได้ระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะอุปกรณ์บางอย่างได้รับไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรจะคงสภาพการจัดการด้านสถานที่ให้อยู่ในรูปแบบปกติให้มากที่สุด เพราะจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสัมผัสกับประสบการณ์จริงในสังคมแต่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนที่จะมาเรียนร่วมในสถานศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การใช้อักษรเบรลล์ บุคลิกภาพ การปรับตัว และอื่นๆ

ด้านกิจกรรมและสื่อต่างๆ เพื่อเสริมการเรียนรู้ นั้น สถานศึกษาควรจะหาวิธีการประยุกต์หลักสูตรมาใช้ให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียนให้ได้มากที่สุด แทนที่จะได้เรียนแค่ในหลักการหรือทฤษฎีเพียงอย่างเดียว โดยต้องไม่มองว่าผู้เรียนมีข้อจำกัดในด้านร่างกาย เพราะผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนและพัฒนาตนเองได้หากมีวิธีการที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้ได้แสดงศักยภาพออกมา

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาของรัฐบางแห่งนั้นเกิดจากเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาที่มองกลุ่มคนบกพร่องหรือผู้เรียนพิการประเภทต่างๆ ว่าเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เพราะต้องอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ให้ และผู้เรียนพิการทางการมองเห็นดังกล่าวอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์โดยรวมของสถานศึกษาลดต่ำลงนั้น จะต้องเร่งแก้ไขในเรื่องเจตคติต่อคนพิการทางการมองเห็น ว่าคนเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตและเรียนร่วมในสถานศึกษาไปพร้อมๆ กับผู้เรียนสายตาปกติได้

การจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษา จะต้องมีการกระจายงบประมาณให้ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการจัดการศึกษา โดยต้องไม่มุ่งเน้นในด้านการสร้างอาคารสถานที่แต่เพียงอย่างเดียว

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้นมีเพียงแห่งเดียว คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ตั้งอยู่บริเวณแยกตึกชัย ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2481 ปัจจุบันเปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษา โดยสถานศึกษาอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็นลำดับชั้นตามลำดับ ดังนี้ ประธานมูลนิธิ ดูแลโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ โดยมีผู้จัดการโรงเรียนทำหน้าที่แบ่งอำนาจการบริหารจัดการแยกไปที่อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง มีผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 161 คน เปิดทำการสอนในวันจันทร์ - วันศุกร์

สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยนั้นมีจำนวนทั้งหมด 28 คน แยกเป็นชาย 15 คน หญิง 13 คน โดยเป็นผู้เรียนแบบอยู่ประจำ 19 คน และเป็นผู้เรียนแบบไป - กลับ 9 คน แบ่งออกเป็น 3 ห้องเรียน ดังนี้ ชั้น ป.61 จำนวน 10 คน ชั้น ป.62 จำนวน 9 คน และชั้น ป.63 จำนวน 9 คน ผู้วิจัยเลือกผู้เรียนจำนวน 7 คนมาเป็นตัวแทนเพื่อทำการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

1. การจัดการด้านสถานที่

1.1 สภาพการจัดการสถานที่

จากการศึกษา พบว่า ท่าเลที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในบริเวณใจกลางเมือง และเป็นที่ทำกรของสถานที่ราชการสำคัญหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลรามาริบัติ องค์การเภสัชกรรม และบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เป็นต้น ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกสบายเพราะสามารถเดินทางได้หลายรูปแบบ

ด้านอาคารสถานที่ภายในสถานศึกษามีอายุการใช้งานมานาน จึงไม่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้มากนัก ส่วนห้องเรียนก็ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมาเป็นระยะๆ ห้องน้ำ ห้องส้วม และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไม้เท้า มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

ส่วนการให้บริการห้องสมุดนั้นขณะนี้สถานศึกษากำลังเริ่มดำเนินการห้องสมุดดิจิทัล สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากสื่อและเครื่องมือที่ทันสมัย แต่ห้องสมุดเดิมยังคงเปิดให้บริการ โดยมีบรรณารักษ์คอยช่วยเหลือผู้เรียนในการค้นหาหนังสือที่ตนสนใจ เช่นเดียวกับโรงอาหารที่มีการปรับปรุงให้มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย ซึ่งจะมีพนักงานคอยบริการเสิร์ฟอาหารให้กับผู้เรียนที่โต๊ะ โดยไม่ต้องเข้าแถวรอเหมือนกับสถานศึกษาปกติทั่วไป โดยปกติแล้วจะมีบุคคลภายนอกเข้ามาจองวัน เวลา สำหรับเลี้ยงอาหารแก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นที่อยู่ประจำในสถานศึกษา

1.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดสถานที่

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาด้านสถานที่ไม่เอื้ออำนวยกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

ห้องเรียนมีขนาดเล็กจึงค่อนข้างแออัดเพราะมีผู้เรียน **12** คนต่อ **1** ห้อง ซึ่งโดยสภาพของห้องที่มีอายุการใช้งานมานานกว่า **70** ปีนั้นจะมีชั้นวางของที่ยื่นออกมาทำให้ผู้เรียนเดินไม่สะดวกและเปลืองเนื้อที่สำหรับการเรียนการสอน อีกทั้งห้องเรียนส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่เป็นซอกเป็นหลืบจึงน่าเป็นห่วงในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันในแต่ละชั้นปี

ส่วนวัสดุอุปกรณ์ประเภทโต๊ะ เก้าอี้บางส่วนไม่เหมาะสมกับลักษณะการเคลื่อนไหวและผู้เรียนซึ่งมีอายุแตกต่างกัน เช่น บางห้องเรียนจะมีม้านั่งแบบยาวซึ่งอาจจะทำให้ผู้เรียนคนที่นั่งที่หลังหกล้มได้หากผู้เรียนคนแรกไม่ระมัดระวังในการจัดวาง

ห้องน้ำ ห้องส้วมบางห้องใช้การได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะเกิดการอุดตัน บางครั้งน้ำประปาจะไหลเบาหรือไม่ไหลเลย รวมทั้งประสบปัญหาหลังการรั่วในเวลาฝนตกด้วย

ต่อมาคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้เรียนซึ่งสถานศึกษายังมีปัญหาในด้านของระบบการเตือนภัยหรือสัญลักษณ์บอกทางในบริเวณต่างๆ รอบสถานศึกษา เช่น ขาดการจัดทำเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์บอกให้ผู้เรียนรู้ว่าตรงนี้หรือข้างหน้าจะมีต้นเสาตั้งอยู่ เป็นต้น

เช่นเดียวกับเรื่องของแสงที่ผู้เรียนไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควรในบริเวณทางเดินขึ้นบันไดที่ค่อนข้างจะมีมืด จึงเกิดปัญหากับผู้ที่มีสายตาเลือนราง (**Low Vision**) ประกอบกับสีของผนังที่มีอยู่เดิมนั้นมีระดับที่สูงเกินไปไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่ยังเป็นเด็กเล็ก จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการใช้มือคลำทางไปตามผนังของอาคารได้

ส่วนประตูและหน้าต่างบริเวณห้องพักผู้บริหารและผู้สอนจะเป็นกระจกใสและอยู่ในลักษณะการใช้งานแบบผลักเข้า-ออก จึงเป็นปัญหาอย่างยิ่งในด้านความปลอดภัยสำหรับผู้เรียนและผู้สอนพิการทางการมองเห็นที่ต้องเดินผ่านบริเวณดังกล่าวเพื่อไปสอนตามอาคารต่างๆ

นอกจากนี้สถานศึกษาประสบปัญหาด้านมลพิษทางอากาศและมลภาวะทางเสียง เพราะสถานศึกษาตั้งอยู่บริเวณ 4 แยกตึกชัย ถนนราชวิถีที่มีสภาพการจราจรที่คับคั่งตลอดเวลา ประกอบกับขณะนี้ (พ.ศ.2549) กำลังมีงานก่อสร้างสะพานข้ามทางแยกตึกชัย จึงทำให้เกิดมลภาวะทั้งทางอากาศ เสียง และฝุ่นละอองจากงานก่อสร้างดังกล่าว

ส่วนความต้องการของผู้เรียนนั้นอยากให้สถานศึกษาปรับปรุงในเรื่องของห้องเรียนที่จากเดิมเป็นห้องพัสดุมาเป็นห้องเรียนปรับอากาศ เพราะสภาพอากาศและมลภาวะภายนอกไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน

2 การจัดการด้านหลักสูตร

21 สภาพการจัดการหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยจะมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้สนองต่อความสามารถพิเศษของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ซึ่งมีคุณลักษณะเด่น 3 ด้าน ประกอบด้วย ดนตรี กีฬา และภาษา มีการนำเอาหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีเนื้อหาด้านวิชาชีพ เช่น งานบ้าน งานฝีมือต่างๆ อย่างการร้อยลูกปัด ตักดา โม่บาย เป็นต้น รวมถึงเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านสุขศึกษาเข้ามาเสริมทักษะให้กับผู้เรียน

ตำราเรียนอักษรเบรลล์ส่วนใหญ่จะมอบให้ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอดที่อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี เป็นผู้ผลิตให้ เพราะอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เช่นเดียวกัน ส่วนสื่อประกอบการเรียนนั้นสถานศึกษามีการจัดให้บริการในห้องมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาเรียน สื่อโทรทัศน์ก็จะเปิดให้ฟังใน

วันหยุด ส่วนผู้เรียนบางคนก็จะมีสื่อประเภททีวีชาวดิจิทัล เป็นของตัวเองสำหรับไว้ฟังข่าว และละครในเวลาหลังเลิกเรียน

ในด้านกิจกรรมเสริมการเรียนที่สถานศึกษาจัดให้ มีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งการทัศนศึกษานอกสถานที่โดยความอนุเคราะห์ของชมรม หรือสมาคมต่างๆ หรือบุคคลภายนอกบริจาคตัวชมภาพยนตร์เรื่องดังมาให้ ตลอดจนการไปแข่งทักษะด้านวิชาชีพ เช่น ร้อยลูกปัด แข่งอ่านอักษรเบรลล์ภาษาจีน การไปแสดงความสามารถในรายการโทรทัศน์ รวมถึงการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และกิจกรรมด้านการศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตรในวันพระหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการนิมนต์พระมาสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจผู้เรียนและผู้สอนเป็นประจำเนื่องจากสถานศึกษาได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

22 ปัญหาและความต้องการในการจัดหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน เช่น ตำราเรียนอักษรเบรลล์ซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูง โดยสถานศึกษาสามารถผลิตสื่ออักษรเบรลล์ได้เองบางส่วนเท่านั้น

บางรายวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้สอนและผู้เรียน อันเกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและลักษณะเฉพาะของผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น เช่น วิชาพลศึกษา ผู้สอนมีเพียงคนเดียวแต่ต้องรับผิดชอบผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมากกว่า 10 คน ซึ่งบางครั้งผู้สอนวิชาอื่นก็จะนำผู้เรียนมาฝากสอนด้วยในเวลาเดียวกัน ประกอบกับวัยของผู้สอนที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสอนที่จะต้องมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา เช่นเดียวกับวิชาด้านการเกษตรที่มีการสอนแค่เพียงทฤษฎีหรือหลักปฏิบัติเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ไม่ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมาย

ในด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนนั้น พบว่า เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับผู้เรียนมีสภาพเก่าและทรุดโทรมทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานไม่มีความทันสมัยเท่าที่ควร รวมถึงปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบการสอนที่จำเป็นในการเสริมสร้างจินตนาการของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เช่น ภาพนูน หรือสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมายต่างๆ ตลอดจนขาดแคลนอุปกรณ์กีฬา เช่น ลูกฟุตบอลสำหรับการเล่นโกลบอล เป็นต้น

สำหรับผู้เรียนบางส่วนมีความต้องการเพิ่มเติมในส่วนของสื่อประกอบการเรียนอื่นๆ เช่น เครื่องเล่นซีดีแบบพกพาสำหรับฟังข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ตามอัธยาศัยในเวลาว่าง

3 การจัดการด้านบุคลากร

3.1 สภาพการจัดการบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาแบ่งได้แบ่งการบริหารออกเป็น 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายปกครองซึ่งจะทำหน้าที่ดูแลผู้เรียนทั้งก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน รวมถึงดูแลการเป็นอยู่ให้กับผู้เรียนที่พักในสถานศึกษา สำหรับฝ่ายการศึกษาจะทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในภาคกลางวัน และฝ่ายอาสาสมัครจะทำหน้าที่ดูแลผู้เรียนนอกเวลาเรียน เช่น ช่วยอธิบายหรือเป็นที่ปรึกษาเวลาผู้เรียนทำการบ้าน เป็นต้น

ส่วนผู้สอนจะมาจาก 3 สังกัด ประกอบด้วย ผู้สอนที่เป็นข้าราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 คน ผู้สอนที่สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษมีจำนวน 3 คน และผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือ คุรุมูลนิธิ ซึ่งมีผู้สอนที่เป็น คนพิการทางการมองเห็นจำนวน 9 คน ทุกคนมีคุณวุฒิขั้นต่ำระดับปริญญาตรี และรับค่าจ้างจากต้นสังกัด ทางสถานศึกษามีการส่งผู้สอนไปอบรมเพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะด้านการสอนสม่ำเสมอ และวิธีการสอนจะให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ผู้เรียนมากกว่ามุ่งเน้นวิชาการหรือเนื้อหาที่หนักเกินไป

3.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการบุคลากร ซึ่งเกิดจากการบริหารงานแบบหลายชั้นของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ซึ่งเป็นต้นสังกัด ส่งผลให้เกิดปัญหาในการประสานงานในแต่ละฝ่ายในสถานศึกษา ซึ่งจะได้ชัดเจนจากสถิติการลาออกของผู้สอนนับจากเดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน 2549 มีจำนวนมากถึง 7 คน รวมถึงการลาออกของบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดอีกด้วย ส่งผลให้อัตราผู้สอนที่มีอยู่กับจำนวนผู้เรียนทั้งหมดไม่สมดุลกัน ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนดไว้วันนั้นต้องมีผู้สอน 1 คนต่อจำนวนผู้เรียน 5 คน

ส่วนปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สอนนั้นมีหลายประการ เช่น ผู้สอนต้องทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ทั้งรับผิดชอบการสอนและจัดทำเอกสารการสอนต่างๆ อีกทั้งต้องรับผิดชอบในเรื่องของเวลาในการจัดการเรียนการสอนซึ่งแบ่งเป็นคาบเหมือนผู้เรียนสายตาทอดทั่วไป ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับการสอนผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นเพราะมีข้อจำกัดหลายประการ และปัญหาสำคัญอีกประการในด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการสอนก็คือ สถานศึกษาขาดแคลนผู้สอนที่จบทางด้านการศึกษาพิเศษมาโดยตรง จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้ เพราะผู้เรียนบางคนมีความพิการซับซ้อนด้วย ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ แตกต่างจากกลุ่มผู้เรียนพิการทางการมองเห็นส่วนใหญ่ในสถานศึกษา

4 การจัดการด้านงบประมาณ

41 สภาพการจัดการงบประมาณ

จากการศึกษา พบว่า งบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะแยกออกเป็นฝ่ายต่างๆ ซึ่งฝ่ายการศึกษาใช้งบประมาณสำหรับจัดการศึกษาปีละ 9 ล้านบาท ไม่รวมค่าจ้างบุคลากรและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ส่วนงบพิเศษอื่นๆ จะได้มาจากการรับบริจาคในรูปแบบเงินสดหรือวัสดุอุปกรณ์ตามความต้องการซึ่งจะต้องมีการร้องขอในนามมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เช่น มีความต้องการแผ่นซีดีจำนวนมากเพื่อมาผลิตสื่อหนังสือแถบเสียง ก็จะประชาสัมพันธ์เพื่อขอบริจาคในส่วนนี้ให้ตามความประสงค์ ซึ่งกรณีเช่นนี้ผู้บริจาคจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นการมอบงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ให้สำหรับทำอะไร ทางสถานศึกษาก็จะออกไปเสาะงหาเพื่อยืนยันความโปร่งใสในการดำเนินงาน

42 ปัญหาและความต้องการในการจัดงบประมาณ

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาต้องรับผิดชอบผู้เรียนจำนวนมากทำให้มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูง เพราะผู้เรียนที่มาอยู่ประจำนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมถึงค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสำหรับผู้เรียนจำนวน 261 คน คิดเป็นจำนวนเงินมากกว่า 1 ล้านบาทต่อเดือน ซึ่งทางรัฐบาลได้จัดสรรมาให้เพียงแค่ประมาณ 3 แสน 5 หมื่นบาทต่อเดือนเท่านั้น

จากความคิดเห็นของผู้สอนในด้านการจัดการด้านงบประมาณ พบว่า การบริหารจัดการด้านนี้ยังมีความล่าช้าอยู่มาก ซึ่งคล้ายกับระบบราชการที่ต้องมีการเขียนเอกสารของบที่เป็นขั้นเป็นตอน ส่งผลให้โครงการเกิดความล่าช้าในกรณีที่เป็นเรื่องฉุกเฉินเร่งด่วน เพราะต้องรอการพิจารณาจากมูลนิธิฯ ต้นสังกัด การให้บริการอื่นๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายด้านปัจจัยหลักจึงไม่ได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสม เช่น บริการรถรับ-ส่งผู้เรียนแบบไป-กลับ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

จากการศึกษา พบว่า หน่วยงานรัฐควรจะให้สถานศึกษามีอิสระในการจัดทำหลักสูตรเฉพาะทางสำหรับคนพิการทางการมองเห็นโดยเฉพาะ พร้อมกับขยายขอบเขตของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ต่างๆ โดยเพิ่มเติมวัสดุอุปกรณ์ใหม่ๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับวัยและสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านบุคลากรนั้น สถานศึกษาควรเร่งพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีทักษะความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อให้เป็นผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขณะเดียวกันภาครัฐจะ

ต้อง ทุ่มงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าว และควรพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนของเงินงบประมาณสำหรับการปรับปรุงสถานที่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

ส่วนที่ 3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีเพียงแห่งเดียว คือ ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอดปากเกร็ด ตั้งอยู่ถนนติวานนท์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งสถานศึกษาอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ โดยมุ่งเน้นวิชาชีพการนวดแผนไทยเป็นหลัก และมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ภายใต้หลักสูตรกลางของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบันมีผู้เรียนรวมทั้งหมด 80 คน แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 และ 2 ชั้นปีละ 40 คน ส่วนผู้สอนมีทั้งหมด 12 คน สถานศึกษาเปิดรับเฉพาะผู้เรียนชายจากทั่วประเทศ ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะอยู่ประจำภายในสถานศึกษาจนกว่าจะจบการศึกษา

1. การจัดการด้านสถานที่

1.1 สภาพการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการจัดการด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นสัดส่วน กล่าวคือ มีการแบ่งส่วนของอาคารให้เป็นที่พักอาศัยสำหรับผู้เรียนที่ต้องอยู่ประจำตลอดหลักสูตร และส่วนที่เป็นพื้นที่สำหรับจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานทั่วไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการจัดสถานที่ฝึกปฏิบัติสำหรับวิชาอาชีพด้านการเกษตร การทอเสื่อ และมีลานสำหรับฝึกทักษะการใช้ไม้เท้า รวมถึงสถานที่สำหรับผู้เรียนชั้นปีที่ 2 ได้ฝึกอาชีพมีรายได้จากการให้บริการนวดแผนไทยแก่ลูกค้าทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการในบริเวณที่เรียกว่า ศาลาสุขสัมพันธ์

การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาจะเน้นการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 3-4 คนต่อผู้สอน 1 คน เพื่อให้การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างทั่วถึง แต่จะมีบางวิชาที่จะต้องเรียนรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เช่น วิชาด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนแต่ละรุ่นจะมี

40คน แบ่งออกเป็น 4กลุ่ม ใช้วิธีการเรียนแบบเวียนกลุ่มใน 1 วัน คือกลุ่มที่ 1 เรียนอักษรเบรลล์ กลุ่มที่ 2 เรียนนวดแผนไทย กลุ่มที่ 3 เรียนวิชาเกษตร และกลุ่มที่ 4 เรียนวิชาการทอเสื่อ แต่ถ้าเป็นการเรียนวิชาการด้านต่างๆ ก็จะแยกกลุ่มย่อยออกมาเป็นกลุ่มละ 3 คนต่อผู้สอน 1 คนต่อ 1 วิชา เช่น กลุ่มแรกเรียนวิชาภาษาไทย กลุ่มที่ 2 เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ 3 เรียนวิชา ภูมิศาสตร์ ซึ่งการแบ่งกลุ่มจะดูจากความพร้อมที่จะศึกษาของผู้เรียนแต่ละคนว่าเรียนรู้ได้มาก-น้อย หรือเร็ว-ช้าอย่างไร

ในส่วนของห้องสมุดผู้เรียนสามารถไปใช้บริการค้นคว้าเนื้อหาที่ตนสนใจได้ที่ห้องสมุดคอลฟิลด์ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน และอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์เช่นเดียวกัน ด้านโรงอาหารจะให้บริการอาหาร 3 มื้อแก่ผู้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

ส่วนเรือนนอน และห้องน้ำ ห้องส้วมนั้นอยู่ในสภาพที่สะดวก สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและมีความเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น

นอกจากนั้นสถานศึกษามีการจัดห้องปฏิบัติการต่างๆ อันประกอบด้วย ห้องคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถที่จะเปิดให้บริการแก่ผู้เรียนในการเข้ามาศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลที่ตนสนใจ เพื่อประกอบการเรียน โดยเครื่องคอมพิวเตอร์เหล่านี้ทางสถานศึกษาได้รับบริจาคจากบุคคลหรือจากหน่วยงานภายนอก เช่นเดียวกับห้องสมุดดิจิทัลที่ให้เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ตนสนใจผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ เช่น หนังสือแถบเสียงที่จัดทำในรูปแบบแผ่นซีดี ซึ่งห้องสมุดดิจิทัลนี้สามารถใช้ประโยชน์ในการจัดทำสื่อการสอนสำหรับผู้สอนในสถานศึกษา อีกด้วย

ด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น ไม้เท้า สถานศึกษามีการจัดไว้ให้ผู้เรียนยืมเรียนในขณะที่ศึกษา และเมื่อจบการศึกษาแล้วก็ส่งคืนไว้ใช้สำหรับผู้เรียนรุ่นต่อไป ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะได้รับการบริจาคจากหน่วยงานภายนอกเป็นส่วนใหญ่

การจัดการด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาจะเน้นองค์ประกอบที่เป็นธรรมชาติเหมือนอยู่ในชนบทเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่จะมาจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบกับสถานที่ตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนเมือง คือ เทศบาลนครปากเกร็ด จึงทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไปพร้อมๆ กับการเรียนในสถานศึกษา

1.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาด้านอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน บางส่วนมีสภาพเก่าจนใช้การไม่ได้ เนื่องจากว่าอุปกรณ์เหล่านี้ได้รับการบริจาคโดยหน่วยงาน ภายนอกซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในสภาพที่ชำรุด ทางสถานศึกษาจึงต้องเสียบประมาณในการ

ซ่อมแซมจนสามารถใช้งานได้ในระดับหนึ่ง และต้องการรับบริจาคเพิ่มเติมเพื่อให้มีความทันสมัย พร้อมสำหรับผู้เรียนใช้บริการค้นคว้าข้อมูลอันเป็นประโยชน์

ในด้านสถานที่สถานศึกษาประสบปัญหาในเรื่องสถานที่สำหรับใช้ทำการเรียนการสอนในวิชาสุขศึกษา พลศึกษา เช่น ขาดสนาม โกลบอลที่เป็นมาตรฐาน และสนามกีฬาประเภทอื่นๆ รวมทั้งสถานที่สำหรับออกกำลังกาย ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาจะใช้สถานที่ในอาคารที่ว่างอยู่อันมีพื้นที่จำกัดเป็นการชั่วคราวเท่านั้น โดยความต้องการเร่งด่วนในขณะนี้ประกอบด้วย โรงยิมเนเซียมสำหรับกีฬาในร่ม และสระว่ายน้ำ

นอกจากนั้นสถานศึกษายังประสบปัญหาในเรื่องมลพิษทางอากาศบริเวณรอบๆ สถานศึกษา อันเกิดจากการเผาขยะที่ป็นสารเคมีอันตรายจากโรงพยาบาลซึ่งตั้งอยู่ติดกัน โดยมีกลิ่นเหม็นโชยมาเป็นระยะๆ ทำให้ผู้เรียนขาดสมาธิในการเรียน

2 การจัดการด้านหลักสูตร

2.1 สภาพการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า การจัดการด้านหลักสูตรของสถานศึกษานั้นจะมองที่ความต้องการของตลาดแรงงานและศักยภาพของคนพิการทางการมองเห็นก่อน แล้วจึงจัดการสอนโดยใช้ตำราเรียนอักษรเบรลล์เป็นหลัก และใช้สื่ออื่นๆ เสริม โดยขั้นแรกเริ่มนั้นผู้บริหารจะมองภาพรวมของงานวิชาชีพต่างๆ ก่อน แล้วค่อยคัดเลือกให้เหลือเพียงวิชาชีพที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนพิการทางการมองเห็นกลุ่มนี้ ซึ่งเนื้อหาหลักของหลักสูตรจะเน้นการพัฒนาความเป็นองค์กรรวมของมนุษย์ ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ศิลธรรม และด้านงานฝีมือ

ในส่วนของเนื้อหาวิชาที่สอนนั้นจะมีความหลากหลายเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย หมวดวิชาการบ้านการเรือน วิชางานเกษตรจะเริ่มจากการเตรียมดิน พรวนดิน ปลูก รดน้ำ ดูแลรักษาจนเห็นดอกผลจริงเพื่อเป็นการฝึกผู้เรียนให้อยู่กับธรรมชาติ ให้จิตใจมีสมาธิและเป็นการฝึกวินัย ความเข้มแข็งอดทน วิชาสุขศึกษาจะรวมการฝึกใช้ไม้เท้าเข้าไปด้วย วิชาพลานามัยจะเน้นการดูแลรักษาตนเองในด้านความสะอาดเรียบร้อย ซึ่งจะมีการจัดสัมมนาในเรื่องการเสริมสร้างบุคลิกภาพบ่อยครั้ง โดยมีการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้เรียน และมีหมวดวิชาจริยธรรมเข้ามาเสริมในด้านการพัฒนาจิตใจ

ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้นั้น สื่อตำราเรียนอักษรเบรลล์ทางสถานศึกษาจัดให้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ซึ่งสื่อดังกล่าวสถานศึกษาสามารถผลิตได้เองส่วนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการผลิตในปริมาณมากก็จะร้องขอไปที่ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอดซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานเดียวกัน คือ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ช่วยผลิต

ให้ ส่วนสื่อเสริมการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ทีวีชาวด์ วิทยุ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้ ซึ่งถ้าหากผู้เรียนคนใดมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ก็สามารถที่จะขอกู้ยืมเงินของสถานศึกษาเพื่อซื้อหามาใช้งานได้ โดยจะต้องทำงานฝึกอาชีพนวดแผนไทยเพื่อให้มีรายได้ในชั้นปีที่ 2 แล้วจึงผ่อนชำระคืนแก่สถานศึกษาในภายหลัง

สำหรับกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคนให้ได้เข้าร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะมีความหลากหลายมาก เพราะสถานศึกษาเห็นว่าการศึกษาที่ผู้เรียนพึงการฯ ได้ออกไปฝึกทักษะกับสังคมภายนอกจะทำให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตจริงซึ่งหาไม่ได้ในบทเรียนหรือในตำราเพียงอย่างเดียว กิจกรรมต่างๆ ก็มีดังเช่น กิจกรรมการเข้าค่ายนอกสถานที่ทั้งการเข้าค่ายพักแรมริมทะเล การร่วมงานพิธีต่างๆ ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงมีโอกาสได้ไปร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติหลายรายการ และมีผู้เรียนที่เป็นนักกีฬาระดับชาติมากกว่า 10 คน

ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ผู้เรียนก็มีโอกาสได้เข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอเช่นกัน ทั้งการเป็นตัวแทนสถานศึกษาไปแข่งทักษะเฉพาะของคนพิการทางการมองเห็น เช่น การแข่งไม้เท้า หรือการแข่งขันอ่านอักษรเบรลล์ เป็นต้น รวมถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนในโอกาสสำคัญ เช่น การบริจาคเลือดให้กับสภากาชาดไทยเนื่องในวันแม่แห่งชาติ และอื่นๆ

22 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า การผลิตสื่อการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาจะมีต้นทุนสูง โดยเฉพาะการผลิตตำราเรียนอักษรเบรลล์ เพราะราคากระดาษที่นำมาใช้พิมพ์มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งระยะที่ผ่านมามาสถานศึกษาได้แก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยการนำเอาวัสดุที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ เช่น กระดาษแข็งมาใช้ผลิตตำราเรียน แต่ก็ยังไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีนักเพราะว่าทั้งกระดาษเบรลล์โดยตรงและกระดาษแข็งจะมีข้อเสียตรงที่มีอายุการใช้งานประมาณ 1 ปีเท่านั้นตัวอักษรที่นูนขึ้นจะยุบลงมาจากผู้เรียนคนอื่นๆ ใช้งานต่อไปไม่ได้ และต้องผลิตใหม่ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายซ้ำในส่วนนี้อีก ความต้องการเร่งด่วนของสถานศึกษาในขณะนี้ก็คือ กระดาษแข็งหรือวัสดุประเภทพลาสติก หรือแผ่นโลหะเพราะจะมีความคงทนถาวรมากกว่า

ส่วนอุปกรณ์ประกอบการเรียนอื่นๆ เช่น สแลทสำหรับผู้เรียนเขียนอักษรเบรลล์ลงบนกระดาษนั้นมีความขาดแคลนและด้อยคุณภาพ เนื่องจากอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิมนั้นใช้การได้ไม่ดี ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการบริจาคหรือผลิตให้โดยหน่วยงานภาครัฐ โดยเป็นการผลิตเองในประเทศซึ่งจะเป็นปัญหากับผู้เรียน กล่าวคือ ร่องตัวอักษรระหว่างสแลท 2 ชั้นเหลื่อมไม่ตรงกันทำให้ไม่สามารถเขียนตัวอักษรได้ตามปกติ ส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความล่าช้า ส่วนสแลทที่

ใช้การได้นั้นเป็นอุปกรณ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งจะมีราคาสูงกว่าที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งเป็นเพราะผู้ผลิตในประเทศขาดประสิทธิภาพด้านนี้มาตรฐานของชิ้นงานจึงลดต่ำลง

นอกจากนั้นผู้เรียนยังมีความต้องการสื่อเสริมการเรียนชนิดอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น เครื่องเล่นแผ่นซีดีสำหรับฟังหนังสือแถบเสียงเนื่องจากที่มีอยู่นั้นมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับผู้เรียน เพราะที่มีอยู่นั้นได้มาจากการบริจาคของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน และผู้เรียนส่วนหนึ่งมีความต้องการเครื่องเล่นซีดีแบบพกพาในการรับฟังหนังสือแถบเสียงหรือความรู้อื่นๆ จากแผ่นซีดี เพราะไม่ถนัดอ่านสาระความรู้จากหนังสืออักษรเบรลล์

สำหรับกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคนให้ได้เข้าร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะมีความหลากหลายมาก เพราะสถานศึกษาเห็นว่าการศึกษาที่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นได้ออกไปฝึกทักษะกับสังคมภายนอก จะทำให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตจริงซึ่งหาไม่ได้ในบทเรียนหรือในตำราเพียงอย่างเดียว กิจกรรมต่างๆ ก็มีดังเช่น กิจกรรมการเข้าค่ายนอกสถานที่ทั้งการเข้าค่ายพักแรมริมทะเล การร่วมงานพิธีต่างๆ ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงมีโอกาสได้ไปร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติหลายรายการ และมีผู้เรียนที่เป็นนักกีฬาระดับชาติมากกว่า 10 คน

3 การจัดการด้านบุคลากร

3.1 สภาพการจัดการบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้บริหารจะลงมาดูแลทุกข์สุขของผู้เรียนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้สอนพบว่า ผู้บริหารจะเข้าถึงผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง แตกต่างจากสถานศึกษาในรูปแบบอื่นซึ่งโอกาสที่ผู้เรียนกับผู้บริหารจะได้ใกล้ชิดกันนั้นมักจะเป็นไปได้ยาก โดยทุกเช้าและก่อนนอน ผู้บริหารซึ่งเป็นบาทหลวงจะมาอบรมในเรื่องมารยาท และคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามให้กับผู้เรียน

ด้านผู้สอนมีความสอดคล้องกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนรุ่นละ 40 คน โดยจะเปิดรับผู้พิการทางการมองเห็นเข้าเรียนทุกคืนเทอม (เดือนเมษายน - มิถุนายน) มีผู้สอน 12 คนซึ่งส่วนใหญ่ผู้สอนจบการศึกษามาตรงตามสาขาวิชาที่ทำหน้าที่สอน ขณะเดียวกันสถานศึกษาก็มุ่งเน้นที่จะรับ ผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพโดยตรง เช่น ด้านการเกษตร หรือวิชาชีพอื่นๆ เช่น การทอเสื้อผ้า เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถ่องแท้และตรงตามจุดประสงค์

การนำหลักสูตรมาใช้นั้นจะเน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

32 ปัญหาและความต้องการบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษายังไม่มีผู้สอนที่จบด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง แต่จะเป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น โดยมีกรอบมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทดแทน ซึ่งสถานศึกษามีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในสายวิชาชีพโดยตรง เช่น งานเกษตร เพราะเป็นผู้ที่ผ่านการปฏิบัติจริงและประสบผลสำเร็จในสายอาชีพมาแล้ว ซึ่งสามารถที่จะถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้นให้แก่ผู้เรียน ได้ดีกว่าผู้สอนที่จบการศึกษามาแค่ในหลักสูตรเพียงอย่างเดียว

ในส่วนของผู้เรียนนั้นมีความต้องการผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศเพื่อมาให้ความรู้ในวิชาที่เป็นภาษาต่างประเทศ อันจะเป็นเพิ่มพูนทักษะด้านภาษาให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาออกไป

4 การจัดการด้านงบประมาณ

41 สภาพการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า งบประมาณของสถานศึกษามาจากต้นสังกัด คือ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์เป็นหลัก ซึ่งเงินงบประมาณดังกล่าวมาจากการบริจาคของประชาชนทั่วไป ซึ่งทางสถานศึกษาจะต้องทำเรื่องเสนอต่อมูลนิธิว่าจะมีการใช้งบประมาณสำหรับเรื่องไหน อย่างไร จำนวนเท่าไร แล้วก็เบิกเงินงบประมาณส่วนนี้ออกมาใช้จ่ายตามความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ประปา เสื้อผ้า หรืออาหาร ขั้นตอนทุกอย่างจะต้องมีการจัดทำบัญชีเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งงบประมาณล่วงหน้า และงบประมาณที่ใช้จริง งบประมาณอีกส่วนหนึ่งสถานศึกษาจะได้มาจากการสนับสนุนของรัฐบาล โดยจะจัดสรรผ่านทางมูลนิธิต้นสังกัด และมีเงินงบประมาณบางส่วนที่จะได้มาจากฝีมือแรงงานของผู้เรียนในชั้นปีที่ 2 ซึ่งทำการฝึกอาชีพนวดแผนไทยในศาลาสุขสัมผัส เป็นรายได้จากการเข้ามาใช้บริการของบุคคลภายนอกทั่วไป

42 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นไปตามที่ทางสถานศึกษาร้องขอเท่านั้น ซึ่งถ้าหากว่าสถานศึกษามีโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงทางมูลนิธิต้นสังกัดก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือในส่วนนี้ได้เต็มที่เพราะมีเงินสนับสนุนน้อย ขณะที่ในส่วนของภาครัฐนั้นมีการจัดสรรเงินงบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษาน้อยมาก จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการในกรณีที่สถานศึกษาต้องการงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ซึ่งที่ผ่านมาสถานศึกษาจะใช้วิธีขอรับบริจาคจากภายนอก

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

จากการศึกษา พบว่า การใช้หลักสูตรแบบผสมผสานระหว่างหลักสูตรภายในของสถานศึกษากับหลักสูตรการศึกษานอกระบบ โรงเรียนนั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น เพราะสามารถที่จะการเรียนการสอนทุกเนื้อหาวิชาให้มีความสอดคล้องกันได้อย่างลงตัว เช่นเดียวกับการจัดกลุ่มผู้เรียนที่เล็กลงทำให้ผู้สอนดูแลเอาใจใส่ได้ทั่วถึงและสามารถมองปัญหาพร้อมหาทางแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทันทั่วถึง

ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือ งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐมีจำนวนน้อยมาก ถ้าหากจะมีการเปิดหรือขยายศูนย์การเรียนในลักษณะนี้ให้มากขึ้นจะเป็นได้อย่างยากลำบาก เพราะต้องลงทุนใหม่หมด ดังนั้นการให้ความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกลางและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยศึกษาความรู้และประสบการณ์จากศูนย์การเรียนที่ประสบความสำเร็จ น่าจะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาที่ลงทุนน้อยแต่เกิดผลดีในระยะยาวได้

ความรู้และประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความรู้อันเป็นประโยชน์ด้านระบบการจัดการศึกษาที่ใช้ในสถานศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ทั้ง 3 รูปแบบ อันประกอบด้วย สถานศึกษาในระบบโรงเรียนแบบเรียนร่วม สถานศึกษาในระบบโรงเรียนแบบสถานศึกษาพิเศษ เฉพาะทาง และสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาในแต่ละสถานศึกษาดังกล่าวนั้น ต่างก็มีรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นลักษณะเฉพาะ แต่สิ่งที่คล้ายกันคือทุกสถานศึกษาต่างก็มุ่งจัดการศึกษาโดยยึดเอาความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ทราบถึงคุณลักษณะเด่นของผู้เรียนพิการทางการมองเห็นในการเรียนการสอน ซึ่งคนปกติทั่วไปมักจะมองว่าคนพิการทางการมองเห็นเหล่านี้มีข้อจำกัดในการศึกษา แต่ในความเป็นจริงนั้นผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวกลับมีความสุขกับการเรียนรู้ และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้เรียนปกติได้อย่างกลมกลืน ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อคิดว่าการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มคนพิการทุกประเภทอย่างกว้างขวางนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งยวดในเวลา

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ในเรื่ององค์ประกอบของการจัดการศึกษา รวมทั้งหมด 4 ด้าน อันประกอบด้วย 1. การจัดการด้านสถานที่ 2 การจัดการด้านหลักสูตร 3 การจัดการด้านบุคลากร และ 4 การจัดการด้านงบประมาณ ที่จะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบไปด้วย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้สอน และกลุ่มผู้เรียน ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งสถานศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบการเรียนร่วม สถานศึกษาในระบบโรงเรียนรูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง รวมถึงสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

โดยกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 8 คน และผู้สอน จำนวน 12 คน จะต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี ส่วนผู้เรียนจะแบ่งเกณฑ์การคัดเลือกได้ดังนี้ ผู้เรียนในสถานศึกษาแบบเรียนร่วม จำนวน 7 คน จะต้องเป็นผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาระดับชั้นใดก็ได้ เพราะผู้เรียนจะมีไม่ครบทุกระดับชั้นในบางสถานศึกษา ส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ และผู้เรียนในสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอดเท่านั้น ทุกกลุ่มตัวอย่างจะให้ข้อมูลโดยความสมัครใจและยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และในกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กรภาครัฐหรือเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องด้านการให้บริการการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็น หรือมีผลงานทางวิชาการที่มีบริบทเกี่ยวเนื่องกับการจัดการการศึกษา โดยมีผลงานที่ได้รับการยอมรับและออกเผยแพร่ในวงกว้าง

5.1 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบการเรียนร่วม

5.1.1 สภาพการจัดการศึกษา

ทุกสถานศึกษามีการจัดการด้านสถานที่แบบปกติทั่วไป แต่จะมีการจัดห้องประสานงานเรียนร่วมเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ ซึ่งมีบางสถานศึกษาสร้างสถานที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเพิ่มเติมให้ เช่น ห้องน้ำ ทางลาด

การจัดการด้านหลักสูตรการสอนของทุกสถานศึกษาเป็นไปตามปกติ คือสอนตามเนื้อหาวิชาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการนำหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน มีการส่งเสริมผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายสม่ำเสมอทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษา พร้อมกับการใช้สื่อประเภทต่างๆ ประกอบการเรียนรู้

ผู้สอนของทุกสถานศึกษาทำหน้าที่สอนตามปกติทั่วไป สอนตรงตามวุฒิการศึกษาที่จบการศึกษามา โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอน และได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ส่วนผู้สอนใหม่จะมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำในวิธีการสอนผู้เรียนกลุ่มนี้

งบประมาณส่วนใหญ่เป็นของทางสถานศึกษา ส่วนต้นสังกัด คือ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์จะมีค่าใช้จ่ายรายวันให้ผู้เรียนทุกคน สถานศึกษาของรัฐผู้เรียนจะได้รับเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐบาล ส่วนสถานศึกษาของเอกชนจะยกเว้นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียน

5.1.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการด้านการจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น เพราะมีการจัดในรูปแบบปกติทั่วไป

ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการเรียนหลายประการ เช่น โรงเรียนมีลิฟต์โดยสารแต่ไม่เปิดให้ใช้ ไม่มีทางเดินลาดเชื่อมต่อกัน สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ฯลฯ และมีสถานศึกษาของรัฐส่วนน้อยที่มีข้อจำกัดด้านการรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน เพราะต้องรับผิดชอบคนพิการประเภทอื่นๆ ที่เข้ามาเรียนร่วมด้วย

สถานศึกษาส่วนใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชนไม่มีปัญหาในด้านการจัดหลักสูตรการสอนสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น มีเพียงสถานศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่อำนวยความสะดวกในด้านสื่อเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าร่วมกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษา และบางแห่งยังไม่ได้นำเอาบางเนื้อหาวิชามาประยุกต์ใช้เนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มจัดการเรียนการสอนคนพิการทางการมองเห็น

ผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านสื่อประกอบการสอนที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริงในบางวิชา รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมความรู้ต่างๆ

สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่ตัวผู้สอนหลายประการ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ เช่น ขาดบุคลากรที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษ ผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่าควรจะทำการสอนอย่างไร และบางสถานศึกษามองว่าอัตราส่วนของครูต่อจำนวนผู้เรียนพิจารณาการมองเห็น ไม่สมดุลกัน จึงรับผู้เรียนจำนวนมากไม่ได้

สถานศึกษาส่วนใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชนต้องการงบประมาณเพิ่มเติม ทั้งในรูปของเงินอุดหนุน เงินบริจาค และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน

51.2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง

51.21 สภาพการจัดการศึกษา

อาคารสถานที่ที่มีอายุการใช้งานมานานปี จึงไม่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้มากนัก ห้องเรียนและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมและพอเพียงกับความต้องการของผู้เรียน

สถานศึกษาใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่จะมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน พร้อมทั้งมีการนำสื่อต่างๆ เข้ามาสนับสนุนการสอนด้วย และมีกิจกรรมเสริมการเรียนที่มีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลัก

สถานศึกษาแบ่งการบริหารออกเป็นฝ่ายปกครอง ฝ่ายการศึกษา และฝ่ายอาสาสมัคร ส่วนผู้สอนจะมาจาก 3 สังกัด คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทุกคนมีคุณวุฒิขั้นต่ำระดับปริญญาตรีและรับค่าจ้างจากต้นสังกัดของตน ทางสถานศึกษามีการส่งไปอบรมเพื่อเสริมทักษะ และวิธีการสอนจะให้ความสำคัญเป็นอิสระมากกว่ามุ่งเน้นวิชาการ

งบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะแยกออกเป็นฝ่ายต่างๆ ส่วนงบพิเศษอื่นๆ มาจากการรับบริจาคในรูปเงินสดหรือวัสดุอุปกรณ์ตามความต้องการ

51.22 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

สถานศึกษาประสบปัญหาด้านสถานที่ไม่เอื้ออำนวยกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น อยู่หลายประการ เช่น ขนาดของห้องเรียนเล็กค่อนข้างแออัดเพราะมีผู้เรียน 12 คนต่อ 1 ห้อง โต๊ะเก้าอี้ไม่เหมาะสมกับลักษณะการเคลื่อนไหวและผู้เรียนซึ่งมีอายุแตกต่างกัน ขาดแคลนบุคลากรสำหรับทำหน้าที่ให้บริการ เช่น ห้องสมุด และบริเวณรอบสถานศึกษาประสบปัญหาด้านมลพิษทางอากาศและมลภาวะทางเสียง รวมถึงการไม่มีบริการรถรับ-ส่งสำหรับผู้เรียนแบบไป-กลับ

สถานศึกษาประสบปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน เช่น ตำราเรียนอักษรเบรลล์ซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูง และบางรายวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้สอน และ ผู้เรียน อันเกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน เช่น พลศึกษา

สถานศึกษาประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการบุคลากร ซึ่งมีการบริหารแบบหลายชั้นทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานต่างๆ อีกทั้งอัตราผู้สอนกับจำนวนผู้เรียนไม่สมดุลกัน และ ผู้สอนทำหน้าที่สอนในรายวิชาที่ตนไม่ได้จบการศึกษามา

สถานศึกษาต้องรับผิดชอบผู้เรียนจำนวนมากทำให้มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูง การบริหารจัดการด้านงบประมาณยังมีความล่าช้า ไม่คล่องตัวภาครัฐให้ความช่วยเหลือน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการบริจาค

51.3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

51.3.1 สภาพการจัดการศึกษา

สถานศึกษามีการจัดการด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นสัดส่วน คือส่วนของที่พักผู้เรียน และส่วนสำหรับทำการเรียนการสอน มีการจัด ห้องปฏิบัติการต่างๆ โรงอาหาร ห้องน้ำห้องส้วม เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่จำเป็นพื้นฐาน และการจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม

การจัดการด้านหลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือมีการมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่จะต้องมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมก่อนและมีการเพิ่มจุดเน้นการปฏิบัติจริงในด้านคุณธรรมจริยธรรม งานวิชาชีพ และสุขศึกษา ส่วนผู้เรียนจะเปิดรับสื่อตามความสนใจของตนเองในเวลาว่าง พร้อมกับได้รับการส่งเสริมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างดี จำนวนของผู้สอนมีความสมดุลกับผู้เรียน สถานศึกษานเน้นผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพโดยตรงเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนตรงตามจุดประสงค์ และเน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

งบประมาณของสถานศึกษามาจากมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นหลัก อีกส่วนหนึ่งได้มาจากการสนับสนุนของรัฐบาล

51.3.2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

สถานศึกษาประสบปัญหาด้านอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน บางส่วนมีสภาพเก่าจนใช้การไม่ได้ และสถานที่สำหรับเล่นกีฬามีจำกัด รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศบริเวณรอบๆ สถานศึกษา

การผลิตสื่อการเรียนการสอนภายในสถานศึกษามีต้นทุนสูง ส่วนอุปกรณ์ประกอบการเรียนคือคุณภาพและมีความขาดแคลน รวมถึงมีความต้องการสื่อการเรียนอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย

สถานศึกษายังไม่มีผู้สอนที่จบด้านการศึกษาพิเศษ และมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพโดยตรง เช่น งานเกษตร ส่วนผู้เรียนต้องการผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านภาษาเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ

งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นไปตามที่ทางสถานศึกษาร้องขอ ส่วนภาครัฐนั้นมีงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการในกรณีที่สถานศึกษาต้องการงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมา สถานศึกษาจะใช้วิธีขอรับบริจาคจากภายนอก

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การจัดการด้านสถานที่ของสถานศึกษาในแบบเรียนร่วม จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน มีการจัดการด้านสถานที่หรือสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาแบบปกติทั่วไป โดยไม่ได้มีการจัดสร้างสิ่งใดเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ซึ่งมีจุดประสงค์หลักคือต้องการให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นกลุ่มนี้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสังคมว่ามีสภาพอย่างไร รวมทั้งเป็นการฝึกให้รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ต่างๆ โดยมีผู้สอนและเพื่อนสนิทคอยดูแลให้ความช่วยเหลืออยู่ห่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมิธและคณะ (1983) ที่ได้กล่าวว่า การนำเด็กพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุดเป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กไว้ให้มากที่สุด โดยให้โอกาสในการรับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติ และได้รับการยอมรับโดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกัน เช่นเดียวกับจอห์นสัน และจอห์นสัน (1980) ที่กล่าวว่า การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษ ทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาที่เหมาะสม โดยมีขีดจำกัดน้อยที่สุด ซึ่งชาร์ลส เจ. เวลาร์โด (2549) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมปกติทั่วไปเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพื่อฝึกให้เรียนรู้สภาพจริง ดังนั้น การออกแบบอุปกรณ์พิเศษต่างๆ มากมายเกินความจำเป็นจะไม่ได้ประโยชน์ใดๆ เลย เพราะในการดำเนินชีวิตประจำวันที่แท้จริงนั้นมิได้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกมากมายนัก (พีระ จุน้อยสุวรรณ, 2539)

ส่วนข้อมูลที่ได้รับจากความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางในด้านการจัดการสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนนั้น จากผลการวิจัย พบว่า อาคารสถานที่ส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานมายาวนานจึงทำให้การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนต่างๆ ได้ยาก ส่งผล

ให้สภาพแวดล้อมทั่วไปของสถานศึกษาไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น หลายประการ เช่น ไม่มีระบบเตือนความปลอดภัย หรือสัญลักษณ์บอกให้รู้ว่าตรงไหนควรระวังอันตราย และประตู หน้าต่างไม่เหมาะสมกับสภาพและลักษณะการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและผู้สอนที่เป็นคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเสนอในผลการวิจัยของ พิระจูน้อยสุวรรณ (2539) ที่เสนอว่า ประตู หน้าต่างของอาคารเรียนควรเป็นแบบบานเลื่อน เช่นเดียวกับจุดเปลี่ยนระดับหรือบริเวณอันตราย จะต้องออกแบบระบบเตือนทางสัมผัส โดยจะต้องใช้ให้เหมือนกันทั้งหมดเพื่อมิให้ผู้พิการเกิดความสับสน ส่วนเรื่องแสงและสีสนเพื่อเพิ่มความสว่างนั้นจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญไม่แตกต่างจากผู้เรียนปกติ แม้จะเป็นผู้เรียนพิการทางการมองเห็นก็ตาม (สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์, 2549)

การจัดการด้านหลักสูตร พบว่า สถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบยึดเอาหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษานอกระบบโรงเรียนได้มีการนำเอาหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาปรับใช้กับหลักสูตรภายในสถานศึกษาซึ่งเน้นการพัฒนาอาชีพและศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลัก โดยนำเอาวิชาพื้นฐานทั่วไปมาประยุกต์ใช้ร่วมกับวิชาอาชีพในลักษณะการบูรณาการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาจะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ความรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำจริง ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

ส่วนการจัดการด้านหลักสูตรของสถานศึกษาในระบบโรงเรียน ทั้งรูปแบบการเรียนร่วมและสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง จากการศึกษา พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนผ่านหนังสืออักษรเบรลล์เป็นหลักมากกว่าจะใช้วิธีการอย่างอื่นเข้าร่วมด้วย นั่นแสดงว่าผู้สอนขาดความรู้ในวิธีการสอนที่ถูกต้อง (กิตติพงษ์ สุทธิ, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโนลาน (1963) ที่กล่าวว่า การที่ผู้สอนจะสอนเด็กโดยเน้นหนักเฉพาะการอ่านอย่างเดียวไม่เหมาะสม เพราะจะเป็นการจำกัดขอบเขตการเรียนรู้ของเด็กให้แคบลง ดังนั้นผู้สอนจะต้องอาศัยวิธีการหลายๆ แบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด เช่นเดียวกับฟิลลิปส์ (1983) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สอนต้องพยายามใช้เครื่องมือการสอนหลายๆ อย่าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน

อย่าใช้วิธีการใดวิธีการเดียวในการสอน และพัฒนา ภาสบุตร (2531) กล่าวว่า ควรใช้วิธีสอนและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการพิเศษ และสภาพของผู้เรียนที่มีความบกพร่อง โดยจากการศึกษา พบว่า สาเหตุหลักนั้นเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้และผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับผลการวิจัยเรื่อง ปัญหาและการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนสอนคนตาบอดของวิทิต ทรัพย์สาคร (2538) ที่พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของผู้สอน คือขาดความชำนาญและไม่มีเวลาพอในการผลิตสื่อต่างๆ สถานศึกษาขาดการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ในการใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ขณะที่ผู้เรียนในสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนิยมเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยู ทีวี ซาวด์ เครื่องเล่นซีดีแบบพกพา เป็นต้น ตามความสนใจของตนเองทั้งในและนอกเวลาเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ ตลอดจนรับทราบข่าวสารและความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศศิสอพส จิตรวานิชกุล (2542) ซึ่งระบุผลการศึกษาว่า สื่อที่คนพิการทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับในระดับสูง ได้แก่ สื่อมวลชนประเภท วิทยู โทรทัศน์ และเทปทั่วไป ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบทบาทของการศึกษาในสังคมยุคโลกที่ไร้พรมแดนที่ ลิปปนนท์ เกตุทัต (2538) ได้กล่าวว่า ภาวะโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คนที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างเป็นสุขในสังคมจึงต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ การรับข่าวสารใหม่ๆ การคิด และการตัดสินใจ ตลอดจนการปรับตัวกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากผู้เรียนจะสนใจสื่อเสริมการเรียนพื้นฐานเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์แล้ว ยังมีความต้องการสื่อสารสนเทศที่มีความทันสมัยและจำเป็นเพิ่มเติม เช่น โปรแกรมอ่านจอภาพจอร์วส์ (JAWS) เพื่อค้นหาหาความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสร้างเอกสารงานพิมพ์ และเพื่อความบันเทิง สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา เปล่งสมบัติ (2542) ที่ระบุว่า ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมีความต้องการสารสนเทศประเภทต่างๆ เพื่อเป็นความรู้รอบตัวประกอบการศึกษาค้นคว้า ทำการบ้าน ทำรายงาน เสริมการเรียน และต้องการสารสนเทศที่ทันสมัย อันเป็นแนวทางเดียวกันกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตราที่ 66 ที่ระบุว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการ

พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การจัดการด้านบุคลากรของสถานศึกษานั้น จากผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐบางแห่งซึ่งเป็นส่วนน้อย ไม่มีนโยบายที่จะรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียนร่วมในสถานศึกษา ส่งผลให้ไม่มีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเรียนร่วมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อเตรียมคนเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ในมาตรา 43 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ พ.ศ.2534 มาตรา 15 ระบุไว้ว่า คนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนตามมาตรา 14 ให้ได้รับการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาศาษาอาชีพ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือ จัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ ซึ่งธรรม จตุณาม (2549) กล่าวว่า นโยบายต่างๆ มีการเขียนไว้ดีแล้ว หากแต่ว่าผู้นำมาปฏิบัตินั้นยังไม่พร้อมและไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง

และข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐส่วนน้อยดังกล่าวข้างต้น มีการกำหนดนโยบายที่จะมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือผลเลิศในผู้เรียนสายตาปกติเป็นหลัก ดังนั้นการรับผู้เรียนพิการประเภทต่างๆ เข้ามาเรียนร่วมอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์โดยรวมลดต่ำลงเนื่องจากผู้เรียนกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น การเรียนวิชาพลศึกษา หรือ วิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ชาร์ลส เจ. เวลาร์โด (2549) กล่าวว่า ในทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐจะมองว่าผู้เรียนบกพร่องหรือพิการนั้น จะไม่สะดวกต่อการเรียนร่วมกับผู้เรียนปกติ และอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนโดยรวมของสถานศึกษาต่ำลง ทั้งที่ในความเป็นจริงการเปิดรับเด็กพิการทางการมองเห็นเข้าเรียนร่วมในสถานศึกษาปกตินั้นจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดการการศึกษาของรัฐ ในการรับผิดชอบหรือจัดสร้างสถานศึกษาเฉพาะขึ้นมาใหม่ ดังคำกล่าวถึงประโยชน์จากการเรียนร่วมของเด็กพิเศษของฮอทซ์คีต (1984) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐย่อมไม่มีความจำเป็นในการสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณได้มาก อาจจะเพิ่มเพียงบุคลากรพิเศษตาม

ความ จำเป็นเท่านั้น ซึ่งได้แก่ ครูสอนเสริม ครูเวียนสอน และครูการศึกษาพิเศษ พร้อมด้วย อุปกรณ์พิเศษเฉพาะเพียงบางอย่าง ส่วนผู้บริหารและโครงสร้างของระบบการศึกษายังคงเดิม ดังนั้นการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อผู้เรียนพิการทางการมองเห็นมาเป็นการยอมรับและสนับสนุนส่งเสริม จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่อรอนงค์ เย็นอุทก (2537) ได้กล่าวไว้ว่า จาก บันไดขั้นแรกคือการยอมรับและการสนับสนุนส่งเสริม นำผู้การเป็นผู้ให้ เป็นเสาหลักของบ้าน เป็นความมั่นคง และเป็นกำลังใจ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ให้เด็กพิเศษได้รับการพัฒนาด้วยกระบวนการที่ดีที่สุดซึ่งก็คือการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั่นเอง

ผลการศึกษากิจการด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรพิเศษตามความจำเป็นดังกล่าว ในสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบยังมีไม่เพียงพอ กล่าวคือ สถานศึกษาในระบบแบบเรียนร่วมมีผู้สอน จากการศึกษาพิเศษโดยตรงอยู่ประจำเพียง 1 คนเท่านั้น จากจำนวนสถานศึกษาแบบเรียนร่วมทั้งหมด 6 แห่ง ส่วนครูสอนเสริมที่มาประจำในห้องประสานงานเรียนร่วมเป็นไปตามนโยบายของ รัฐ แต่กลับไม่ได้มีการจัดส่งบุคลากรทางด้านนี้มาให้เลย (กิตติพงศ์ สุทธิ, 2549) สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายจะมาจากต้นสังกัด คือมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ใน พระบรมราชินูปถัมภ์ แทนที่จะเป็นการจัดการโดยรัฐบาล (ชาร์ลส เจ.เวลาร์โด, 2549) ซึ่งสภาพ ดังกล่าวนับว่าไม่สอดคล้องกับนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริม ให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุน พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

ด้านการจัดการบุคลากรในสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ สอนส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ตรงจากการประกอบอาชีพของตนในชุมชน เช่น อาชีพ ด้านเกษตรกรรม งานฝีมือ จึงสามารถที่จะถ่ายทอดทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน พิการทางการมองเห็นได้ดี สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 57 ที่กำหนดให้หน่วยงานทาง การศึกษาระดมทรัพยากรในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความ รอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการ ศึกษา ซึ่งปรัชญา เวสารัชช (2546) กล่าวไว้ว่า ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุก สถานที่มี การประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากการศึกษาการจัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ทั้ง 3 รูปแบบต่างก็ประสบปัญหาในเรื่องเงินงบประมาณสำหรับจัดการเรียนการสอนแก่คนพิการทางการมองเห็นทั้งสิ้น เนื่องมาจากเหตุผลหลักคืองบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลนั้นมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายจริงในการดูแลผู้เรียนกลุ่มนี้ โดยงบประมาณส่วนใหญ่จะตกไปอยู่ที่การก่อสร้างอาคารสถานที่และการจัดการอบรมบุคลากรทางด้านนี้ คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 60-70 เปอร์เซ็นต์ (กิติพงษ์ สุทธิ, 2549) จึงไม่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 60 วงเล็บ 3 ที่ระบุไว้ว่า จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรม ซึ่งปรัชญา เวสารัชช์ (2546) กล่าวไว้ว่า งบประมาณหรือเงินสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้นการกระจายงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาจะต้องยึดเอาหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมเป็นสำคัญ เพราะผู้เรียนปกติที่รัฐได้ลงทุนด้านต่างๆ ให้มาเป็นระยะเวลานานแล้ว แต่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นกลับไม่ได้รับการจัดสรรในด้านต่างๆ ให้ คนส่วนใหญ่จึงมองว่างบประมาณโดยเฉลี่ยของผู้เรียนกลุ่มนี้สูงกว่าของผู้เรียนสายตาปกติ (ประหยัด ภูหนองโอง, 2549)

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.3.1.1 รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ที่มีการเปิดสอนทั้งเนื้อหาทางวิชาการที่จำเป็นและเนื้อหาด้านวิชาชีพที่หลากหลาย ในรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นนอกเหนือจากการเข้ารับบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยใช้รูปแบบและวิธีการของศูนย์การเรียนรู้ภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาแล้วเป็นแนวทาง ซึ่งรัฐบาลจะต้องเป็นผู้สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

5.3.1.2 รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นและคนพิการประเภทอื่นๆ ในรูปแบบการเรียนร่วม หรือ

ศูนย์การศึกษาวิชาอาชีพ แทนการทุ่มเทงบประมาณไปที่การก่อสร้างอาคารสถานที่ขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมและชุมชนท้องถิ่นเข้ามาช่วยกันจัดการศึกษา ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

5.31.3 ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผู้สอนที่มีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง ซึ่งในแต่ละปีจะมีผู้จบการศึกษาทางด้านนี้เป็นจำนวนไม่น้อย แต่พบผู้สอนจากการศึกษาพิเศษเพียง 1 คนในสถานศึกษาทั้ง 8 แห่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนอกจากจะเพิ่มเติมงบประมาณในการจ้างบุคลากรดังกล่าวเพิ่มแล้ว ภาครัฐต้องมีการเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยการจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้ นอกเหนือจากค่าจ้างหรือเงินเดือนที่ได้รับตามปกติ

นอกจากนั้นผู้สอนที่เป็นบุคลากรในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ควรจะได้รับการเปิดโอกาสให้ได้เข้ามาถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาอย่างกว้างขวางในฐานะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งจะทำให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

5.31.4 การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรมีการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาในมาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านผู้สอน เพิ่มเติมด้วยว่า สถานศึกษาได้วางแผนนโยบายและวิธีปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผล ในด้านการจัดการการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการประเภทต่างๆ ที่เข้ามาเรียนร่วมอย่างไร เพราะตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาของ สมศ. ในปัจจุบันครอบคลุมเพียงแก่ผู้เรียนปกติเท่านั้น

5.31.5 การนำหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล คือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็นทุกรูปแบบการจัดการศึกษา โดยต้องเน้นบูรณาการสิ่งต่างๆ รอบตัวเข้าด้วยกัน ผ่านทางสื่อประกอบการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมทักษะอันหลากหลาย ซึ่งต้องมองที่ความสนใจที่จะเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมกันนั้นสถานศึกษาจะต้องได้รับการสนับสนุนในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ใช่เป็นเพียงนโยบายที่กระทรวงเขียนไว้ดีแต่นำมาปฏิบัติให้เป็นจริงได้ยาก เพราะไม่มีกฎหมายลูกออกมารองรับว่าจะให้ทำอะไร ให้ใครเป็นคนทำ แล้วทำอย่างไรจึงจะไปถึงจุดหมายที่ตั้งเอาไว้

5.31.6 สถานศึกษาพิเศษเฉพาะทางควรเร่งปรับปรุงระบบเตือนภัย หรือเครื่องหมายสัญลักษณ์ต่างๆ ภายในสถานศึกษา รวมถึงการปรับปรุงบางส่วนของอาคารเรียนที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น และเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ วิธีการสอน ให้แก่ผู้

สอน ซึ่งอาจจะต้องเริ่มต้นโดยการขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แทนการรอรับบริจาคหรือรองบประมาณที่จัดสรรให้โดยภาครัฐเหมือนที่ผ่านมา

5.31.7 สถานศึกษาควรมีการพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อทดแทนให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนพิการทางการมองเห็น โดยภาครัฐต้องสนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาผู้สอนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษเข้ามาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจจนสามารถนำไปปฏิบัติการสอนได้จริง

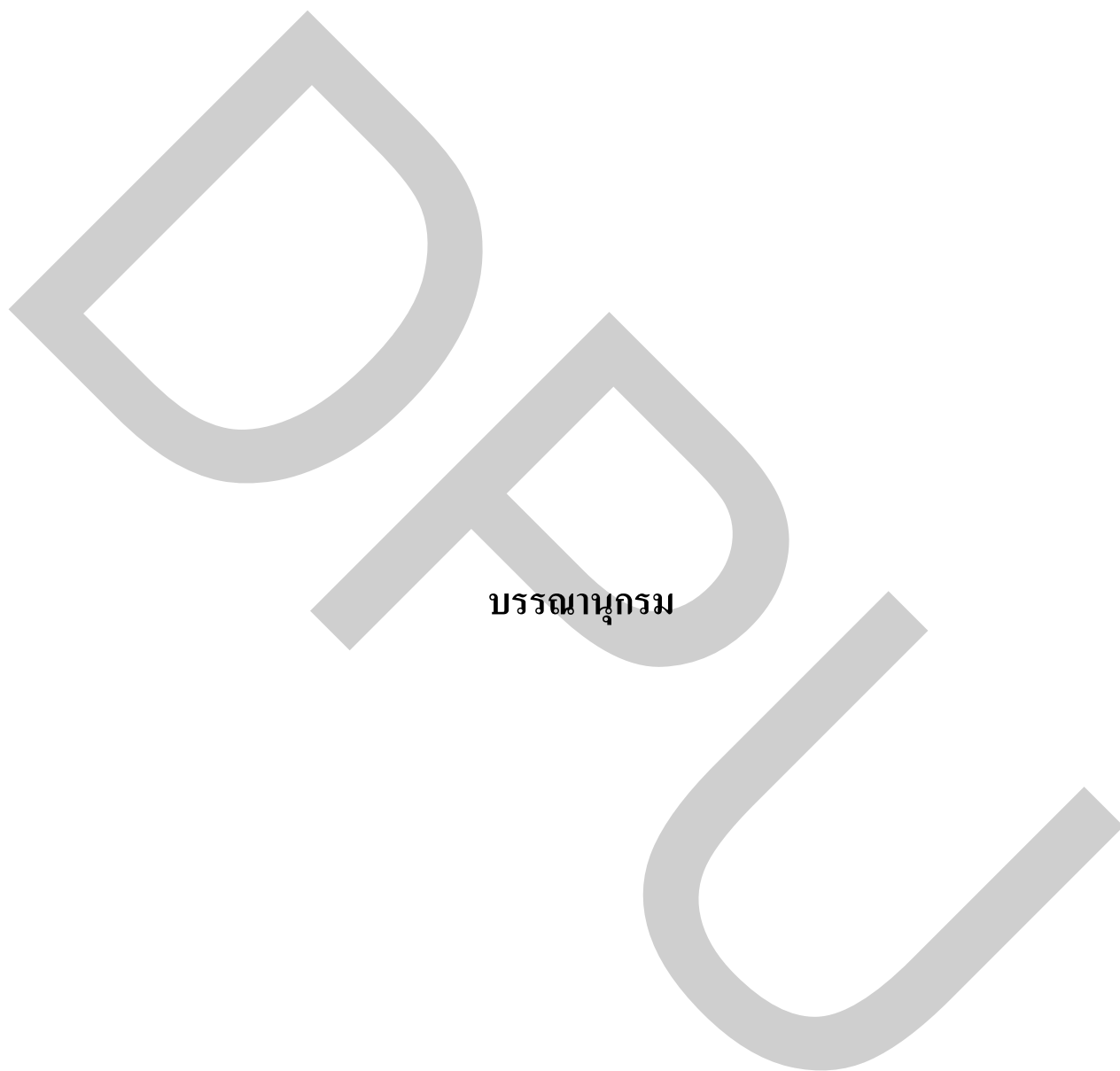
5.31.8 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นประการสำคัญคือ ตำราเรียนแบบหนังสือเรียนปกติที่จะต้องเสียเวลาในการนำมาแปลเป็นอักษรเบรลล์นั้น สถานศึกษาควรจัดทำตำราเรียน หรือใบงาน แบบฝึกหัดต่างๆ ในรูปแบบซีดีรอม เพื่อให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็นสามารถที่จะนำซีดีรอมดังกล่าวไปใช้งานได้ตามความต้องการ เช่น เปิดอ่านในคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมอ่านจอภาพ (JAWS) หรือนำไปพริ้นต์ออกมาอ่านในรูปแบบอักษรเบรลล์ เป็นต้น

5.32 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.321 ควรทำการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มคนพิการประเภทอื่นๆ เช่น คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม เป็นต้น

5.322 ควรทำการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มคนพิการทางการมองเห็นในส่วนภูมิภาคที่มีการจัดการการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของลักษณะภูมิประเทศและความเจริญ ว่ามีผลต่อการศึกษาของผู้เรียนพิการทางการมองเห็นหรือไม่

5.323 ศึกษาวิจัยในกลุ่มคนพิการทางการมองเห็นที่ใช้รูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัยในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพต่างๆ ว่ามีสภาพ ปัญหาและความต้องการในการรับบริการการศึกษาอย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- บั้งอร ต้นปาน. (2535). เอกสารประกอบการสอนวิชาการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์. (2535). การเรียนร่วมของเด็กพิเศษ. สงขลา : คณะวิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พัฒน์ ภาสบุตร. (2531). “หน่วยที่ 11 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ” ในเอกสาร การสอนชุดวิชาการดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 615 นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กัญญา สาธร. (2523). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. (2541). ผู้ชีวิต เคาระห์สร้างโอกาส. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา
- สิน ทวีกุล. (2533). การศึกษาไทย. ยะลา : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา วิทยาลัยครูยะลา.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2532). การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก นายกรัฐมนตรี.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8(พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อัจฉรา โพธิยานนท์. (2539). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 1991 เทคโนโลยีรุ่งเรือง.
- อรอนงค์ เย็นอุทก. (2537). การศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สัมภาษณ์

กิตติพงษ์ สุทธิ. ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา. สัมภาษณ์ 22 สิงหาคม 2549

ชาร์ลส เจ. เวลาร์โด. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด. สัมภาษณ์ 22 สิงหาคม 2549

ธรรม จตุнам. อาจารย์ประจำวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549

ประหยัด ภูหนองโอง. ประธานมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2549

สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. หัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549

วิทยานิพนธ์

กมลชัย โชคชัยชุติสกุล. (2538). ระบบคอมพิวเตอร์อ่านออกเสียงภาษาไทยจากเอกสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คนันท์ สุกภัทรานนท์. (2527). การวิเคราะห์ความต้องการของคนตาบอดที่มีต่อบริการของห้องสมุดคอลลีลด์เพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ดุจฤดี บุรณกาญจน์. (2544). การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้พิการทางสายตาที่มีต่อหนังสือแถบเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธรรม จตุнам. (2545). การประยุกต์ใช้โปรแกรมผลิตและอ่านหนังสือเสียงระบบเดซีกับภาษาไทยสำหรับคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

นพพร เพียรพิกุล. (2529). ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กในโรงเรียนสอนคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิติต จงบุญประชา. (2540). การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนสำหรับคนตาบอด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พาสินี สำราญเวทย์. (2533). สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอดและโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสอนคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระ จุ๋นน้อยสุวรรณ. (2539). แนวความคิดในการออกแบบองค์ประกอบของโรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ศศโสฬส จิตรวานิชกุล. (2542). การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสิทธิ์ จิตนภากาญจน์. (2543). แนวความคิดในการออกแบบห้องสมุดของโรงเรียนสอนคนตาบอด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมคิด จรัสกจิวิทย์กุล. (2543). ชุดฝึกพิมพ์สำหรับคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สรานีย์ ดุลยกันิชฐ์. (2531). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากเทปเสียงสารคดีที่มีและไม่มีเสียงประกอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์พร ท้วมทอง. (2544). การนำเสนอรูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาทิพย์ ตรีสร. (2542). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุพจน์ เกรือหงส์. (2531). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความคงทนในการจำ โดยใช้ภาพอนุประกอบการฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงและการฟังเสียงจากเทป บันทึกเสียงของนักเรียนตามอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์. (2544). แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล. (2533). ความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักเรียนตามอดเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอดและ โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสอนนักเรียนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา เปล่งสมบัติ. (2542). ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนตาบอดใน ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจิต ทรัพย์สาคร. (2538). การศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการ ใช้สื่อการเรียน การสอนในโรงเรียนสอนคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2549 จาก <http://www.m-society.go.th/news/mbdetail.php?id=M040708>
- _____. (2549). สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2549 จาก <http://www.m-society.go.th/mso/ml5.htm>
- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2549 จาก <http://sn.mhs2.go.th/ebook/pdf/4315014/pdf.pdf>
- _____. (2542). รูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง : การพัฒนารูปแบบการจัดการ การศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2549 จาก http://www.onec.go.th/publication/4315014/chapter_3.pdf

ปรัชญา เวสารัชช์. (2546). ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2549 จาก <http://www.moe.go.th/wijai/principle%20edu.htm>

พวงแก้ว กิจธรรม. (2549). เอกสารการบรรยาย เรื่อง การพัฒนากลุ่มคนพิการ. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2549 จาก <http://www.tddf.or.th/library>

วันทนีย์ พันธชาติ. (2549). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2549 จาก <http://www.nectec.or.th/courseware/special-edu/0002.html>

วิรัช ศรีตุลานนท์. (2547). ก้าวข้ามโลกมืดสู่ดวงจรไร้เขเบอร์ อีกขั้นการศึกษาของผู้พิการทางสายตา. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2549 จาก http://www.jat.ac.th/forfriend/document/article_1/cyber_for_blind.htm

สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2549). สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2549 จาก <http://www.tab.or.th/th/association/education.php>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2549). สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2549 จาก <http://www.thaihealth.or.th>

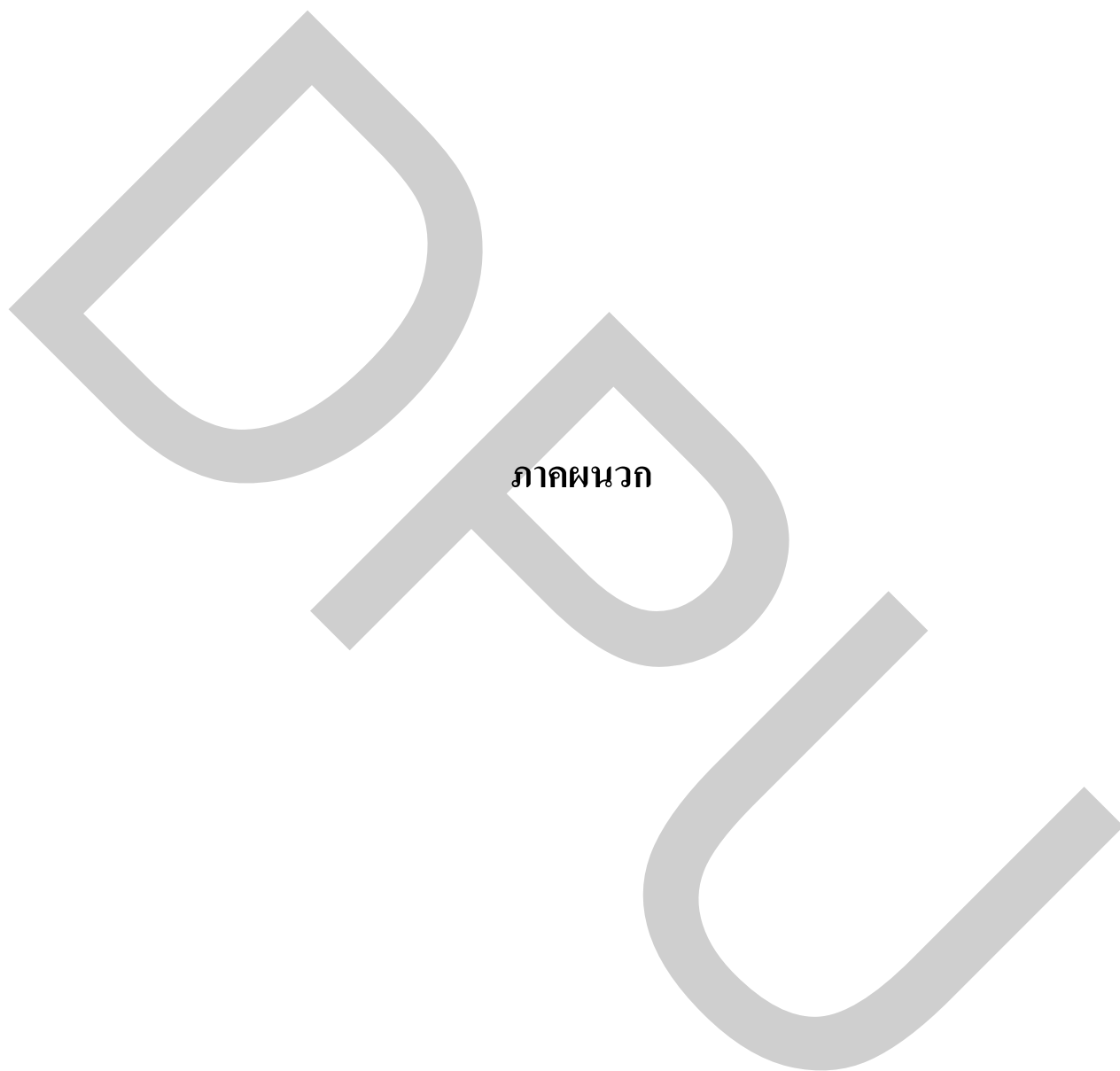
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 จาก <http://203.172.218.154/ebook/pdf/strategic/pdf.pdf>

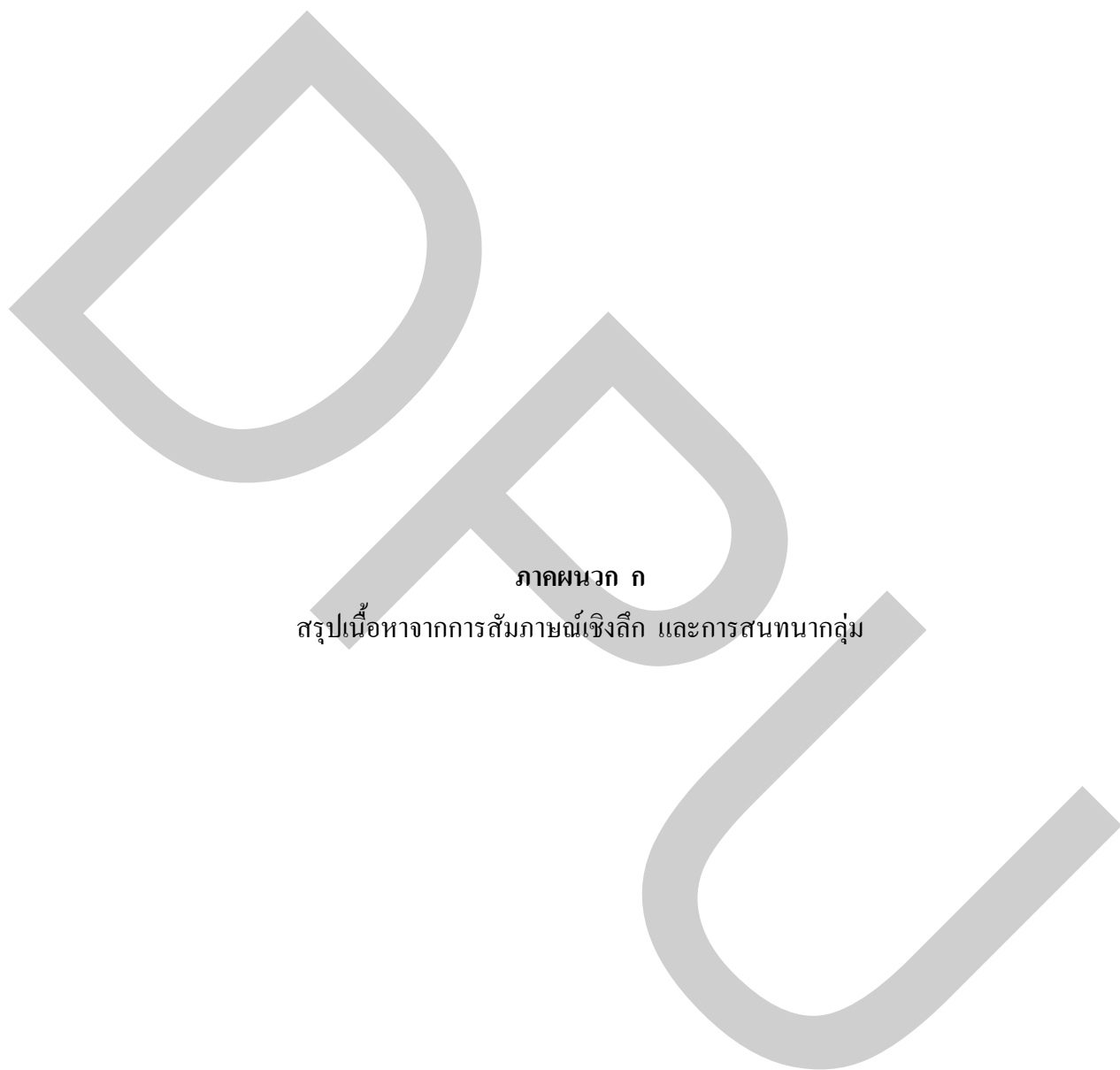
สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (2549). การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2549 จาก http://www.nfe.go.th/page_study_service.php?ID_stu_serv=3

ภาษาต่างประเทศ

BOOK

Smith, R.M, Neisworth, J.T. and Hunt, F.M (1982). *The Exceptional Child : A Functional Approach*. New York : McGrawHill.

ภาคผนวก ก

สรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

สำหรับผู้บริหาร และ ผู้สอน

สถานศึกษาแบบเรียนร่วม, สถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และ สถานศึกษานอกระบบโรงเรียน

ด้านสถานที่

- ด้านอาคารสถานที่มีการจัดอย่างไร?
- ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนจัดอย่างไร?
- การให้บริการห้องสมุด โรงอาหาร ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นอย่างไร?
- ห้องน้ำ ห้องส้วม จัดอย่างไร?
- เครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นมีการจัดอย่างไร?
- สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นอย่างไร?

ด้านหลักสูตร

- การจัดการด้านหลักสูตรเป็นอย่างไร?
- ตำราเรียน สื่อการเรียนรู้ มีการจัดอย่างไร?
- เนื้อหาวิชาเป็นอย่างไร?
- กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีการจัดอย่างไร?

ด้านบุคลากร

- ด้านบุคลากรจัดอย่างไร?

ด้านงบประมาณ

- ด้านงบประมาณมีการจัดสรรอย่างไร?
- ความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

สำหรับผู้เรียน

สถานศึกษาแบบเรียนร่วม, สถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง และ สถานศึกษานอกระบบโรงเรียน

ด้านสถานที่

- มีความรู้สึกอย่างไรกับการจัดห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน?
- การให้บริการห้องสมุด โรงอาหาร ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นอย่างไร?
- ห้องน้ำ ห้องส้วม มีสภาพเป็นอย่างไร?
- สถานศึกษาจัดเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นให้หรือไม่?
- การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นอย่างไร?

ด้านหลักสูตร

- ดำเนินการเรียนรู้อะไรต่างๆ สถานศึกษาจัดให้ได้อย่างไร?
- เนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นอย่างไรบ้าง?
- สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้ได้อย่างไร?

ด้านบุคลากร

- ผู้บริหาร และผู้สอน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง?

ด้านงบประมาณ

- ค่าใช้จ่ายในแต่ละวันได้มาจากไหน และใช้จ่ายอย่างไร?
- ความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ

บทสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

รูปแบบและองค์ประกอบ	ความคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
<p>เรียนร่วม</p> <p>1. สถานที่</p>	<p>- การจัดสภาพแวดล้อมปกติทั่วไปเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพื่อฝึกให้เรียนรู้สภาพจริง</p> <p>- ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนร่วมของผู้เรียนพิการฯ คือ การได้1.อยู่ร่วมกับสังคมทั่วไป 2การได้เรียนในสถานที่ใกล้บ้านไม่ใช่ต้องไปเรียนในสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง 3เป็นการใช้ทรัพยากรฐาน ที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ แล้วค่อยหาอุปกรณ์อื่นๆ เข้ามาเสริม แต่ในประเทศไทยกลับตรงกันข้ามเพราะการให้เด็กพิการฯ ไปเรียนร่วมเป็นการผลักภาระไปสู่ตัวผู้เรียนสถานศึกษา และผู้สอน เพราะรัฐยังไม่ได้เข้ามาโอบอุ้มหรือช่วยเหลืออย่างจริงจัง ดังนั้นเด็กที่จะออกไปเรียนร่วมได้จะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมในระดับหนึ่งก่อน ทั้งในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง ทักษะพื้นฐานด้านต่างๆ และการใช้อักษรเบรลล์ การปรับทัศนคติภาพ และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ</p>	<p>- หน่วยงาน องค์กร ของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการในการจัดเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ด้วยการระดมความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ</p> <p>- ควรจัดเตรียมศูนย์เตรียมความพร้อมหรือบุคลากรเฉพาะทางไว้รองรับผู้เรียนพิการฯ</p> <p>- องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนพิการฯ ได้ทันที เพราะมีสถานศึกษาอยู่ในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการด้านสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตาม พรบ.การศึกษา 2542 ที่เน้นให้ทุกภาคส่วนของสังคม หรือชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา</p>
<p>2 หลักสูตร</p>	<p>- ด้านกิจกรรมคนพิการทางการมอง</p>	<p>- วิธีการสอนจะต้องมีการประยุกต์ใช้</p>

	<p>เห็นมีพรสวรรค์และความสามารถมาก ไม่มีข้อจำกัดมากนักสามารถมีส่วนร่วมได้เกือบทุกกิจกรรมรวมทั้งการเล่นกีฬาด้วย ต้องพัฒนาศักยภาพในส่วนนี้ให้เด่นชัดขึ้นมา</p> <p>- การจัดเงินรายหัวให้กับผู้เรียนรายละ 2 พันบาทสำหรับขออุปกรณ์ประกอบการเรียนนับว่าไม่เพียงพอ และมีวิธีการหรือขั้นตอนที่ค่อนข้างยุ่งยากในเรื่องเอกสาร</p>	<p>ให้เหมาะสม เช่น การเล่นกีฬาประเภทชกมวยก็สามารถที่จะใส่กระดิ่งเพื่อให้มีเสียงดังเป็นสัญญาณได้</p>
3 บุคลากร	<p>- ในทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐจะมองว่าผู้เรียนบกพร่องหรือพิการนั้นจะไม่สะดวกต่อการเรียนร่วมกับผู้เรียนปกติ และอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนโดยรวมของสถานศึกษาลดลง</p> <p>- ครูสอนเสริมที่มาประจำในห้องประสานงานเรียนร่วมเป็นไปตามนโยบายของรัฐ แต่สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายจะมาจากต้นสังกัด คือมูลนิธิช่วยคนตาบอดฯ</p> <p>- ผู้สอนขาดความรู้ในวิธีการสอนที่ถูกต้อง</p> <p>- ขาดผู้สอนที่จบทางด้านการศึกษาพิเศษเพราะไม่มีค่าจ้างบุคลากรในส่วนนี้</p> <p>- การส่งบุคลากรไปอบรมนั้นส่วนใหญ่ผู้สอนจะไม่ได้อะไรกลับมาเท่าที่ควร</p>	<p>- ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและต้องเร่งปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารและผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนกลุ่มนี้ว่า ผู้เรียนพิการฯ นั้นสามารถเรียนได้เทียบเท่ากับผู้เรียนสายตาปกติทั่วไปทุกประการ</p>
4 งบประมาณ	<p>- นโยบายของรัฐไม่ครอบคลุมในรายละเอียด กล่าวคือไม่มีกฎหมายลูกออก</p>	<p>- การกำหนดนโยบายจะต้องมีความครอบคลุม มีรายละเอียดในการปฏิบัติ</p>

	<p>มารองรับการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริหารจัดการสถานศึกษานั้นมีต้นทุนที่สูงขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนพิการฯ จะไม่เต็มที่ เพราะนโยบายของรัฐไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าจะนำงบประมาณจากส่วนใหญ่มารจัดทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อคนพิการฯ ดังกล่าว - งบประมาณที่รัฐจัดสรรผ่านทางกองการศึกษาพิเศษเป็นรายปีนั้นมีมูลค่าเกือบพันล้านบาท แต่หากดูในรายละเอียดแล้วจะพบว่างบประมาณส่วนใหญ่มักจะไปอยู่ที่การก่อสร้างอาคารสถานที่และการจัดการอบรมบุคลากรทางด้านนี้ คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 60-70เปอร์เซ็นต์ - เมื่อเทียบสัดส่วนเงินอุดหนุนรายหัวของเด็กพิการฯ กับเด็กปกติจะพบว่าเด็กพิการฯ จะได้รับมากกว่า แต่ความเป็นจริงแล้วเงินงบประมาณในส่วนนี้เป็นการคิดรวมกับค่าบริหารจัดการด้านต่างๆ เข้าไปด้วย แต่เด็กปกติจะเป็นงบฯ รายหัวจริงๆ เพราะสถานศึกษาในระบบได้ลงทุนสร้างสิ่งต่างๆ ไว้ให้เป็นระยะเวลานานแล้ว ซึ่งต่างจากเด็กพิการฯ ที่จะต้องเริ่มต้นดำเนินการใหม่เกือบทั้งหมดจึงดูเหมือนว่างบอุดหนุนสูงกว่าเด็กปกติ 	<p>ที่ชัดเจน ที่สำคัญคือการจัดสรรงบประมาณจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาสามารถที่จะจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนพิการฯ ได้เต็มตามความต้องการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณที่ไม่เป็นประโยชน์หรือจำเป็นเร่งด่วนเช่นงบประมาณในการซื้ออาวุธสงครามต่างๆ ควรจะปรับมาเป็นงบสำหรับการจัดการศึกษามากกว่า เพราะจะเกิดประโยชน์ในระยะยาว
<p>เฉพาะทาง 1. สถานที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงห้องเรียนนั้นมีมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีเพียงพอสำหรับรองรับผู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน

	<p>เรียนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่สถานศึกษามีขีดจำกัดในด้านงบประมาณในการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - องค์กรประกอบเรื่องแสงและสีสันทภายในบริเวณสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในสถานศึกษา แม้จะเป็นผู้เรียนพิการทางการมองเห็นก็ตาม 	<p>ทั้งการลงทุนปรับปรุงสถานที่และเพิ่มเติมในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน</p>
2 หลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรที่จัดเป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ - ห้องเรียนและสื่อประกอบการเรียนมีความพร้อมและเพียงพอกับผู้เรียน - กิจกรรมที่มีอยู่ในสถานศึกษาไม่ค่อยหลากหลายเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรจะมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรเฉพาะทางสำหรับผู้เรียนพิการฯ โดยตรง และให้กระทรวงศึกษาฯ รับรอง - ควรจะมีการขยายขอบเขตของกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และต้องสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์เสริมการเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ
3 บุคลากร 4 งบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเข้า-ออกของบุคลากรเป็นเรื่องที่ควบคุมได้ยาก เนื่องด้วยมีข้อจำกัดหลายด้านที่สำคัญคือ งบประมาณที่ใช้เป็นค่าจ้างไม่เพียงพอ ส่งผลให้องค์กรไม่ได้ทุ่มเทในเรื่องการสร้างแรงจูงใจบุคลากรเท่าที่ควร 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้สอน มากกว่าจะทุ่มเทเงินงบประมาณในการจ้างบุคลากรใหม่ๆ เข้ามาแล้วก็ออกไป เพราะจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและเวลาโดยเปล่าประโยชน์ - บุคลากรที่ทำงานมานานถือเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านควรเปิดโอกาสให้ได้เข้าบริหารสถานศึกษาด้วย
นอกระบบ 1. สถานที่ 2 หลักสูตร 3 บุคลากร 4 งบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งอายุและพื้นฐานการศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีความเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มนี้ - ใช้หลักสูตร 2 แบบผสมผสานกัน คือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาครัฐควรจะต้องมีการพัฒนาศูนย์การเรียนในลักษณะนี้ให้เพิ่มมากขึ้นทั่วประเทศ โดยการเปิดหลักสูตรวิชาชีพที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ซึ่งอาจจะเริ่มจากการ

<p>ประมาณ</p>	<p>1.หลักสูตรภายในสถานศึกษา 2หลักสูตรการเรียนนอกโรงเรียน โดยกำหนดการเรียนการสอนไว้ที่ 2ปีการศึกษา ซึ่งทุกวิชาจะมีความสอดคล้องกันหมด และมีจุดประสงค์ในการจัด เช่น วิชาการเกษตรจะสอนด้านจิตใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดกลุ่มเรียนที่เล็กและมีความหลากหลายเป็นความเหมาะสมกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น - ในประเทศไทยยังไม่มีศูนย์ฯ ลักษณะนี้อยู่เลย อีกทั้งยังไม่มี การประชาสัมพันธ์ให้ได้รับทราบว่ามีสถานศึกษา หรือศูนย์การเรียนรู้สำหรับคนพิการฯ เปิดให้บริการแก่คนทั่วไป จึงเป็นการเสียโอกาสในการรับบริการการศึกษาของคนกลุ่มนี้ 	<p>เข้ามาศึกษาลักษณะของการจัดการก่อนแล้วจึงค่อยขยายความเชี่ยวชาญของศูนย์ฯ นี้ที่ถือเป็นต้นแบบ ออกไปสู่ศูนย์ฯ ลักษณะนี้ในส่วนภูมิภาค</p> <ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือของภาครัฐอาจจะให้เงินอุดหนุน โดยแบ่งออกเป็น 2 ทาง คือ 1.รัฐบาลกลาง 2องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้พิการอาศัยอยู่ช่วยกันออกทุนให้แก่ผู้เรียนเพื่อมารับบริการการศึกษาจากศูนย์ฯ ของเอกชนซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ แล้วนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้กลับไปพัฒนาท้องถิ่นหรือนำไปถ่ายทอดไปยังผู้พิการฯ อื่นๆ แทนที่จะให้รัฐลงทุนใหม่ทั้งหมดซึ่งจะสิ้นเปลืองงบประมาณเป็นจำนวนมาก - หน่วยงานด้านการอาชีวศึกษาจะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้แก่ท้องถิ่น รวมถึงการให้บริการการศึกษาแก่คนพิการทางการมองเห็นด้วย
---------------	--	---

ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย

ส่วนที่ 1 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบการเรียนร่วม

1. สภาพการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า ทุกสถานศึกษามีการจัดแบบปกติทั่วไปสำหรับด้านอาคารสถานที่ในการเรียนการสอน กล่าวคือ ไม่ได้มีการจัดให้เป็นพิเศษเฉพาะคนพิการทางการมองเห็น แต่จะมีการจัดห้องสำหรับประสานงานเรียนร่วมเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราจัดปกติให้เรียนรวมกันกับคนปกติ แต่จะจัดห้องประสานงานเรียนร่วมให้สำหรับดูแลเด็กพิการทางสายตา” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“จุดแรกที่เค้าจะนำเด็กมาเรียนเราไม่ได้อยากจัดอะไรให้เป็นพิเศษ ดังนั้นเราจะไม่ไปเน้นการจัดให้แปลกจากผู้เรียนปกติสถานที่ที่เป็นตามปกติที่มีอยู่ส่วนการเรียนการสอนปกติเราจัดเหมือนคนธรรมดา” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“เป็นปีแรกที่จัด ไม่ได้มีการจัดพิเศษ เป็นการสอนตามปกติ” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“ห้องเรียนพิเศษไม่ได้จัดให้แต่อย่างใด มีเพียงห้องประสานงานเรียนร่วมเท่านั้นที่จัดให้” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“แต่ก็จัดห้องเรียนร่วมไว้ให้พูดคุยกันในเวลาว่าง เวลาสอบก็จะสอบในห้องนั้น เราเอื้อเค้าพอสมควร” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เราไม่ได้จัดอะไรให้เป็นพิเศษ เพราะอยากให้เค้าเหมือนกับผู้เรียนปกติทั่วไป เพราะว่าเราจะใช้ความผูกพันระหว่างเพื่อนด้วยกัน ห้องเรียนเค้าก็เข้าห้องไปตามปกติเหมือนคนอื่นๆ ไม่ได้มีอะไรพิเศษ เรามีห้องที่จัดให้เป็นพิเศษเรียกว่าห้องประสานงานเรียนร่วม ซึ่งตรงนั้นจะมีครูพี่เลี้ยงจากต้นสังกัดมาเป็นคนดำเนินการให้” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

ในด้านห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้น พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดให้ตามปกติทั่วไป โดยไม่ได้จัดอะไรเป็นพิเศษให้เช่นเดียวกัน ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ไม่ได้จัดอะไรให้เป็นพิเศษเพราะเค้าทำตัวปกติธรรมดา” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ไม่ได้มีการจัดพิเศษแต่อย่างใดเลย” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“โรงอาหารก็จะจัดตามปกติ เขาก็จะซื้อทานเหมือนคนทั่วไป เราไม่ได้แยกสัดส่วนให้แต่อย่างใด เพราะเค้าทำตัวได้ปกติกลมกลืนกับคนอื่นได้ดี” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“โรงอาหารเค้าใช้บริการได้ตามปกติทั่วไป เพราะก่อนเปิดเรียนเราได้พาเดินแนะนำสถานที่ให้เค้าคุ้นเคยเรียบร้อยแล้ว” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“ไม่ได้จัดให้เป็นพิเศษแต่อย่างใด ใช้ร่วมกันกับคนปกติทั่วไป” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“ไม่ได้จัดอะไรให้เป็นพิเศษ เค้าทำด้วยตัวเองได้หมดเหมือนคนปกติทั่วไป ไม่มีปัญหา” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“คอมพิวเตอร์จะมีใช้งานในห้องประสานงานเรียนร่วม” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“เค้ามีมาประจำตัวอยู่แล้ว ไม่ได้จัดอะไรเพิ่มให้” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“ห้องน้ำไม่เป็นปัญหา เค้าเข้าได้เองคนเดียวเลย” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ไม่ได้จัดอุปกรณ์พิเศษอะไรให้ เพราะเค้าจะเดินเห็นได้ตามปกติ” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

มีบางสถานศึกษาที่เอาใจใส่เป็นพิเศษต่อการสร้างสถานที่อำนวยความสะดวกเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น และได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์จากกองการศึกษาพิเศษ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“เราบริการให้อย่างดีในเรื่องทางลาดสำหรับคนตาบอด ห้องน้ำสำหรับคนพิการ โดยส่วนใหญ่เค้าจะรู้ว่าอะไรอยู่ตรงไหน” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“วัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่จะมาจากกองการศึกษาพิเศษจัดให้มา” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ทุกสถานศึกษาไม่ได้มีการจัดการด้านอาคารสถานที่ให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีการจัดให้ตามปกติ ไม่ได้พิเศษกว่าคนอื่น มันจะเป็นจุดสายตาว่าทำไมคนนี้จึงได้รับการจัดให้พิเศษ ซึ่งมันจะเป็นจุดค้อยมากกว่าสำหรับเค้า” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“ห้องเรียนก็ใช้ห้องปกติไม่มีการจัดให้เพิ่มเติมแต่อย่างใด ให้ทำตัวปกติที่สุด” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ห้องเรียนมาตรฐานตามปกติทั่วไปไม่มีการจัดพิเศษแต่อย่างใด” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“บอกตรงๆ ว่าทางโรงเรียนเราไม่ได้จัดอะไรให้เลย ห้องเรียนก็จัดปกติทั่วไป” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

ส่วนการให้บริการด้านอื่นๆ สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดให้ตามปกติ นอกจากห้อง
ประสานงานเรียนร่วมที่ทุกสถานศึกษาจัดให้เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการการศึกษาแก่
ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การบริการพวกโรงอาหารเด็กก็จะรู้จักของตัวเอง เรียนรู้เอง ไม่ได้มีการจัดอะไรเพิ่ม
ให้แต่อย่างใด จะมีการแนะนำให้เด็กได้สำรวจในช่วงแรกเท่านั้น” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“เค้าจะกินได้ตามปกติ น้ำจะพกมาเอง” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“ห้องสมุดก็ใช้ในห้องเรียนร่วมเป็นหลัก ในการหาข้อมูลจากหนังสือ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ห้องสมุดก็จะจัดให้ตามปกติ เช่น ทวี ดิวิดี แต่ในศูนย์จัดการเรียนร่วมจะมีพวกหนังสือ
เสียงที่เป็นตำราวิชาการมากกว่า” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“จัดให้ตามปกติทั่วไป” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“อุปกรณ์พวกนี้ก็จะมาจากต้นสังกัด ส่วนความต้องการเพิ่มเติมก็จะทำเรื่องขอทาง
ส่วนกลางให้” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ไม่ได้จัดอะไรให้นอกจากมูลนิธิฯ ต้นสังกัดจัดให้มา” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“จะมีห้องเสริมวิชาการสำหรับคนตาบอดโดยเฉพาะ เพราะจะมีอาจารย์พิเศษจากต้น
สังกัดส่งมาช่วยสอนตรงนี้ด้วย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“มีห้องเสริมวิชาการ 1 ห้องสำหรับให้ดูหนังสือ คั่นคว้า วิชาการต่างๆ พิมพ์อักษร
เบรลล์ที่เป็นตำราเรียนโดยอาจารย์เสริมวิชาการที่มาจากต้นสังกัด” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

มีเพียงสถานศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่จัดการด้านสถานที่เพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวก
ให้กับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ทางเดินก็มีการปรับให้มีความเสมอกันหมด เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กตาบอด”
ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ห้องน้ำพิเศษก็มีแต่เค้าไม่นิยมใช้” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษามีการจัดการ
ด้านสถานที่แบบปกติทั่วไป ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“เค้าจัดให้เหมือนคนปกติทั่วไป” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“ห้องสมุดก็มีแต่ไม่ค่อยได้ใช้เท่าไรครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“เหมือนคนทั่วไปครับ ไม่มีสำหรับคนตาบอด” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

1.2 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า เนื้อหาวิชาที่สอนทั้งหมดจะตรงตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหลักสูตรของผู้เรียนปกติ โดยจะนำมาแปลเป็นอักษรเบรลล์เพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียน และใช้ในการสอบ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เนื้อหาที่สอนจะเป็นหลักสูตรปกติทั่วไป” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“มีการจัดให้ตามปกติทั่วไปไม่ได้ดัดแปลงหลักสูตรอะไรมากนัก ต่างแค่วิธีการสอน” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ใช้หลักสูตรการสอนตามปกติทั่วไป ไม่มีอะไรพิเศษ แต่บางเนื้อหาวิชาอย่างพลก็จะให้เค้าทำอะไรเท่าที่จะทำได้ เรียนบาสก็ได้แคร์บู้ แต่ส่วนอื่นอาจจะให้ไปศึกษาค้นคว้า ทำรายงานมาส่งแทน” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ทุกวิชาสอนปกติไม่มีข้อยกเว้น ไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์ให้ต่ำลงมาแต่อย่างใด เค้าเรียนดีด้วยซ้ำไป แต่เวลาสอบก็ค่อยแยกออกไปตามความสะดวกอยู่แล้ว” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“ข้อสอบจะจัดให้แบบอักษรเบรลล์เพราะตาบอดอ่านหนังสือปกติไม่ได้” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

นอกจากนั้น ทุกสถานศึกษาจะใช้วิธีการประยุกต์เนื้อหาวิชาเพื่อความเหมาะสม โดยการใช้สื่อต่างๆ เพื่อเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น และอาศัยเพื่อนนักเรียนที่สนิทกันหรือนิยมเรียกว่า “บัดดี้” คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“รายวิชานั้นจะมีการจัดกันมานานแล้ว เลยไม่มีปัญหาในเรื่องการปรับปรุงเนื้อหาตามนโยบายของกระทรวง เช่น การวาดรูปก็จะมีการให้ทำอย่างอื่นแทน เช่น การใช้มือแปะเป็นรูปแทน บางวิชาก็จะให้ทำเป็นรูปรายงานมากกว่า เช่น วิชาพลศึกษา” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“สื่อประกอบการสอนก็มีให้เท่าที่จะทำได้ เช่น ภาพนูน วิทยุโทรทัศน์จัดให้ตามปกติ” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เนื้อหาบางวิชาเราตัดออกไป ไม่ใช่ว่าจะไม่ได้ให้ความสำคัญ เช่น วิชาเกษตรกรรม ถามว่านักเรียนของเราจะเอาไปทำอะไรได้ เพราะชุมชนของเรามันไม่ได้เป็นแบบนั้น จึงไม่มีความจำเป็นอะไร มีวิชาการงานแต่เราประยุกต์ไปไว้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“หลักสูตรพวกวิทยาศาสตร์ก็จะไม่ได้ทดลองจริงๆ แต่จะแนะนำให้รู้ว่าเป็นอุปกรณ์อะไร” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“ถ้าเป็นวิชาชีพอย่างงานบ้านก็จะมีการประยุกต์ให้บ้างตามความเหมาะสม” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“เพื่อนที่เป็นบัดดี้ก็จะมึบเทาเทามากในการช่วยติวการเรียนการสอน” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“คนตาบอดจะต้องถูกกระจายออกไปไม่เรียนรวมกัน นักเรียนในห้องก็จะช่วยกันดูแล” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เด็กที่นี้จะค่อนข้างอ่อนบางและอ่อนไหวไม่ได้คอยแกล้งอะไร มีแต่คอยช่วยเหลือคนตาบอดเท่านั้น ไม่ได้ถูกกลั่นแกล้งใดๆ เลย” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในทุกสถานศึกษาให้ความสำคัญกับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเป็นอย่างมาก โดยมีการเปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ออกไปร่วมกิจกรรมตามปกติทั่วไป” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เหมือนกันหมด เข้าค่าย ปีนหน้าผาต้องทำได้หมด เด็กพวกนี้น่ารัก” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“กิจกรรมภายนอกเรามีส่งเสริมให้หมด ไปเข้าค่ายลูกเสือ ไปกิจกรรมภายนอกก็ได้หมด” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“กิจกรรมต่างๆ ก็สามารรถมีส่วนร่วมเข้าค่ายได้หมด ไม่มียกเว้น ไม่เน้นให้เกิดปมด้อย” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“กิจกรรมทุกอย่างได้มีโอกาสเข้าร่วมหมด กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์เข้าร่วมทั้งหมด คนก็เมตตาให้ความสำคัญ” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“มีการจัดกิจกรรมไปทัศนศึกษาบ้างบางโอกาส เช่น ไปสวนสนุกดิสนีย์แลนด์” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“กีฬาก็มีลงแข่งขันได้เหรียญทองมาก็มี” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“การแข่งขันกีฬาภายในภายนอกเราสนับสนุนเต็มที่” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ด้านกีฬาเด็กของเราไปงานพาราลิมปิกที่ต่างประเทศ แข่งกีฬาระดับนานาชาติ มีการเก็บตัวที่โรงเรียนกีฬาสุพรรณบุรี” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“แข่งทักษะตามแต่ที่เค้าจัด เราก็ส่งไปร่วมเป็นปกติ เช่น แข่งการอ่านอักษรเบรลล์” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การจัดการด้านหลักสูตรการสอนของทุกสถานศึกษาเป็นไปตามปกติ คือสอนตามเนื้อหาวิชาของกระทรวงศึกษาธิการ จากคำกล่าวดังนี้

“การเรียนการสอนก็เป็นไปตามปกติ เหมือนกับคนตาดีเรียน” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“จัดให้ตามหลักสูตรปกติทุกประการ ไม่ได้เพิ่มเติมอะไรเป็นพิเศษ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“เด็กพิการจะเรียนเหมือนเด็กปกติทุกประการ แต่มีการสร้างเสริมศักยภาพด้วย เช่น ดนตรี คอรัส ใช้เพลงช่วยในวิชาภาษาอังกฤษ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“หลักสูตรเหมือนปกติทั่วไป ตาม พรบ.การศึกษา 2542 ไม่ได้จัดเพิ่มเติม ซึ่งจะแปลเป็นภาษาเบรลล์ให้โดยอาจารย์เสริมวิชาการเป็นคนจัดการในส่วนนี้” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

ด้านตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ก็มีจัดให้ตามปกติเหมือนกันทุกสถานศึกษา ซึ่งตำราเรียนจะต้องนำมาแปลเป็นอักษรเบรลล์ให้แก่ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ปกติทั่วไป เราไม่ได้ทำอะไรให้เลย ซิทเหมือนคนตาดีทั่วไป เอกสารประกอบการสอนก็เอาไปให้แผนกเรียนร่วมแปลเป็นอักษรเบรลล์ให้” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“ตำราเรียนก็จัดปกติเหมือนคนทั่วไป แต่ครูเสริมวิชาการจะช่วยนำมาพิมพ์เป็นตำราอักษรเบรลล์ให้อีกที” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“สื่อการเรียนเราก็จัดให้ตามปกติ มีเพิ่มเติมเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์มาช่วยตรงนี้” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“สื่อวิทยุโทรทัศน์ก็ใช้เหมือนเด็กทั่วๆ ไป ใช้การฟังเป็นหลัก” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ที่นี่มีเครื่องพิมพ์และพรินเตอร์อักษรเบรลล์ไว้ใช้งานด้วย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

ส่วนเนื้อหาบางวิชานั้นสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการนำหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“สอนตามปกติเหมือนกับคนอื่นทั่วไป แต่มีความยืดหยุ่นสูง ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนเสริม เช่น รูปสตั๊ดสตัฟ เนื้อหาวิชาที่ยากแล้วตามไม่ทันก็จะมาคุยกัน ปรับความเข้าใจกัน” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“วิชาด้านการเกษตรก็ได้ปฏิบัติจริงทุกอย่าง มีการไปดูสถานประกอบการด้านนี้โดยตรงด้วย เช่น เกษตรพอเพียง มีเพื่อนๆ คอยอธิบายให้ฟัง พอกลับมาแล้วก็ให้เขียนรายงาน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“วิชาอย่างพุทธศาสนาก็จะมีการนิมนต์พระเข้ามาสอนอยู่แล้ว หลายคนก็สอบนักธรรมได้ด้วย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“บางเนื้อหาเช่นวิทยาศาสตร์ น่องก็ต้องท่องจำด้วยและก็จดด้วย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“วิชาพลศึกษาก็จะต้องปรับตามสภาพของผู้เรียน ตอนนี้ก็ต้องการอุปกรณ์พวกกีฬา โกลบอลพวกนี้ ปีนี้ก็พยายามปรับให้ดีขึ้น” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“วิชาพลเปลี่ยนเป็นเรียนรู้ทฤษฎีแทน ศิลปะก็ให้ทำรูปปั้นแทนการวาด” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนนั้น พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการส่งเสริมผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายสม่ำเสมอ ทั้งกิจกรรมภายใน และกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กิจกรรมทุกอย่างทำเหมือนคนปกติทั่วไป เข้าค่าย ละคร โศดหอ ร้องเพลงประสานเสียง ส่งไปร้องเพลงตามรายการโทรทัศน์” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“งานพิธีวันสำคัญต่างๆ ก็ร่วมทุกอย่าง บางทีก็เป็นตัวนำร้องเพลงสำคัญๆ ด้วย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“การแข่งขันก็ไปร่วมสม่ำเสมอ เช่น อ่านอักษรเบรลล์ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“กีฬาที่มีส่วนร่วมกันทุกคนเวลามีการแข่งขัน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“เวลาแข่งกีฬาที่ต้องมีการขึ้นไปร้องเพลงเชียร์ด้วย” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“แข่งกีฬาก็มีได้เหรียญมาเยอะในประเภทคนพิการ ทั้งระดับชาติ และนานาชาติ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ทุกสถานศึกษาจะจัดหลักสูตรเป็นแบบปกติทั่วไป ไม่เน้นเฉพาะสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น และผู้เรียนนิยมนำสื่อประเภทต่างๆ ประกอบการเรียนรู้ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“หลักสูตรก็จัดให้ตามปกติครับ” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“ส่วนใหญ่ผมจะใช้สื่อบุคคลมากกว่าในการสอน ตัวต่างๆ แล้วก็ทำการบ้าน” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“โทรทัศน์ก็ได้ดูบ้างแล้วแต่เค้าจะจัดให้ดูเพราะหนูอยู่ประจำ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“แต่พวกผมมีทีวีขาวดำรับเสียงทีวีได้ครับ” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“หนูพักที่บ้านก็ได้ดูเป็นประจำปกติครับ ดูตามที่ยากดูค่ะ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

ส่วนเนื้อหาวิชาที่เรียนนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สอนมีการนำเอาหลักสูตรมาประยุกต์ใช้โดยเน้นการปฏิบัติจริงทำให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“วิชาพวกคุณธรรมก็จะสอนในเชิงวิเคราะห์ เช่น เล่าตัวอย่างให้ฟังนะครับ อย่างอะไรที่เป็นบาปพวกนี้นะครับ อย่างประวัติพระพุทธเจ้านี้ก็จะทำให้สนุกครับ ไม่ทำให้เบื่อหรือง่วงนอนเลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“อาจารย์จะสอนทักษะภาษาผ่านการร้องเพลงนะครับ เช่น ผ่านเพลงวอท อะ วันเตอร์ฟูล เวิร์ลด์ หรือเอสเตอร์เคย์ พวกนี้นะครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“พวกสุขศึกษาอาจารย์สอนดีมากเลยครับ ทำสื่อให้คนตาบอดดีมากเลยครับ เช่น ทำ
 กระจก้อที่มีเสียงให้เราเตะครับ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ของผมมีนักกีฬาทีมชาติมาสอนครับ ที่เป็นคนพิการเหมือนกันครับ” ผู้เรียน โรงเรียน
 เอกชน

“แต่ของผมให้ทำจริงเลยครับ เช่นพวกหมักปุ๋ยชีวภาพนะครับ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ส่วนวิชาพวกเกษตร งานบ้านก็จะสอนให้รู้จริง” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทาง
 การมองเห็นเข้าร่วมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ ดังคำให้
 สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เวลาไปกิจกรรมเข้าค่ายที่โรงเรียนผมจะมีค่ายของตัวเองครับ” ผู้เรียน โรงเรียนเอกชน

“ของผมได้ไปเที่ยวกาญจนบุรีครับ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ของผมห้าไปแล้วทำไม่ได้ก็มียกเว้นให้ได้” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“พวกประกวดแต่งกลอนก็ได้ไปค่ะ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ของผมหัดเล่นดนตรีครับ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ส่วนพวกแข่งกีฬาพวกผมก็ได้มีส่วนร่วมครับ” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

1.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า ผู้สอนทุกคนทำหน้าที่สอนตรงตาม
 วุฒิการศึกษาที่จบการศึกษามา และมีการส่งผู้สอนไปอบรมเพื่อเพิ่มเติมทักษะการสอน ส่วนผู้สอน
 ที่มาใหม่จะมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ผู้สอนที่นี้สอนตรงเอกทุกคน สอนตามปกติ” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“ผู้สอนที่นี้ตรงวุฒิหมด ไม่มีจบเอกอื่นไปสอนวิชาอื่น” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“ครูสอนตรงตามวุฒิที่จบการศึกษามาทุกคน” ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน

“ผู้สอนทำหน้าที่ตรงตามวุฒิทุกคน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรทุกคน” ผู้
 บริหาร โรงเรียนรัฐ

“มีส่งครูไปอบรมด้านการจัดการศึกษาพิเศษกับหน่วยงานภายนอก” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“จะมีครูตามรายวิชาไปอบรมเพิ่มเติมบ้าง” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

“ครูใหม่ถ้ามีเข้ามาก็จะไม่มีปัญหา เพราะจะมีครูพี่เลี้ยงคอยช่วยแนะนำว่าคนตาบอดจะ
 สอนยังไง” ผู้บริหาร โรงเรียนรัฐ

2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ทุกสถานศึกษาผู้สอนจะทำหน้าที่สอนตามปกติทั่วไปซึ่งตรงตามวุฒิการศึกษาที่ตนจบการศึกษามา โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอน และได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ผู้สอนทุกคนสอนตรงตามวุฒิการศึกษาของตน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ครูผู้สอนตรงตามเอก ตามวุฒิหมดเลย ร้อยเปอร์เซ็นต์” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ทำการสอนปกติทั่วไป มีการถาม-ตอบเป็นเรื่องปกติ เด็กส่วนใหญ่จะอ่านมาล่วงหน้า” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“การสอนนั้นก็สอนตามปกติเพราะเราใช้หลักสูตรปกติ เรียนตามธรรมชาติ แต่ตอนสอบก็จะสอนเสริมให้เวลาว่าง” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเขียนแผนการสอน ซึ่งจะเอื้อต่อสภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นสนองตอบต่อชุมชน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“มีการส่งบุคลากรเข้าอบรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

มีสถานศึกษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีผู้สอนจบการศึกษาทางการศึกษาพิเศษโดยตรง มาดูแลผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“บุคลากรที่มาดูแลจะมีอาจารย์ซึ่งจบทางการศึกษาพิเศษมาช่วยงาน ดูแลเด็กตาบอดโดยตรงประมาณ 20 คน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้สอนส่วนน้อยเท่านั้นที่ดูแลเอาใจใส่ในการสอนผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“จำนวนห้องเรียนต่อคนของผม 46 ครั้งมีครูสอนทีละ 2 คน” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“วิชาพวกพระพุทธศาสนาก็จะเป็นปัญหาเพราะเป็นเรื่องแบบเรามองไม่เห็นภาพ เป็นนามธรรมส่วนใหญ่อาจารย์ก็จะพยายามใช้วิธีการสอนให้เราเข้าใจ เช่น เรื่องอิทธิบาท 4” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

1.4 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นในสถานศึกษาของรัฐจะได้รับเงินอุดหนุนเป็นรายหัวปกติจากรัฐบาล ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“งบประมาณที่เกี่ยวกับผู้เรียนกลุ่มนี้เค้าให้เป็นรายหัว” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เงินอุดหนุนรายหัวทาง สพฐ.ส่งมาให้ก็ตามปกติ” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ปกติก็มีแต่เงินรายหัวทั่วไปเท่ากับคนปกติอื่นๆ ก็เท่านี้” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

สำหรับสถานศึกษาเอกชนนั้นจะใช้งบประมาณของสถานศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายส่วนนี้
ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ใช้งบปกติของทางโรงเรียน ไม่ได้มีเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอกอื่นๆ แต่อย่างใด”
ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า งบประมาณส่วนใหญ่จะเป็นของทาง
สถานศึกษาเอง โดยผู้สอนจะต้องทำเรื่องเสนอขอตามขั้นตอน ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“งบประมาณจะต้องทำเรื่องเสนอไป ทางโรงเรียนจะจัดให้ตามที่ขอ” ผู้สอนโรงเรียน
รัฐ

“เรื่องงบประมาณที่จะมีแผน มีโครงการที่เขียนในแผนให้ทางโรงเรียนจัดสรรมาให้
สำหรับมาจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก ทั้งการทำอุปกรณ์ การทำหนังสือเรียนต่างๆ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณ
ให้แก่ผู้เรียนพิการทางสายตาในหลายรูปแบบ ส่วนต้นสังกัด (มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ)
จะมีค่าใช้จ่ายรายวันให้ผู้เรียนทุกคน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตอนกลางวันมีอาหารให้กินฟรีครับของผม” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“บางทีก็จะเป็นทุนการศึกษาแต่ก็แต่ละคนไม่ได้เหมือนกัน” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางทีค่าเทอม 2-3 หมื่นก็ไม่ได้เสียเพราะโรงเรียนยกให้” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“เค้าจะมิงบไปโรงเรียนให้คนละ 40 บาทครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการในการจัดการ
ศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาใน
การบริหารจัดการด้านการจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นแต่อย่างใด มีเพียงส่วน
น้อยในบางสถานศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านการรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นเข้าเรียน เพราะต้องรับ
ผิดชอบคนพิการประเภทอื่นๆ ที่เข้ามาเรียนร่วมด้วย ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“โรงเรียนเรารับเด็กพิการประเภทอื่นด้วยไม่ใช่แค่พิการทางสายตา” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า มีสถานศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่มีปัญหา
และความต้องการด้านการจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“เค้าเป็นคนส่วนน้อย” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ห้องเรียนบางห้องโต๊ะ เก้าอี้ไม่ค่อยสมดุลกัน โต๊ะสูง เก้าอี้เตี้ย ก็ถือว่าเป็นปัญหา” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า การจัดการด้านสถานที่สำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็นของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาหลายประการ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“โรงเรียนผมมีลิฟต์แต่ไม่ยอมเปิดให้ใช้เลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“ในโรงเรียนมันจะมีรถเข้ามาวิ่งวนภายในได้ทำให้ไม่ค่อยสะดวกในการเดินเท่าไรครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางทีผมก็หลบมอเตอร์ไซค์ไม่ทัน บางทีล้อมันมาเกยเท้าผมเลย ทั้งที่ผมจับแขนและถือไม้เท้าอยู่” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“เดินภายในโรงเรียนก็จะชนพวกคันไม้ หรือรถยนต์ บางทีก็เดินชนมอเตอร์ไซค์ล้มเลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“ทางเดินเข้าห้องสมุดจะมีเครื่องนับจำนวนคนเข้าเลยทำให้ไม่สะดวกเวลาเดินเข้าไปใช้” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“โรงอาหารของผมที่นั่งไม่เพียงพอทั้งโรงเรียนเล็กโรงเรียนใหญ่” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“พื้นมันมีระดับไม่เท่ากันครับ มีปัญหาเวลาเดินถือถาดอาหารครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางทีมีหม้อร้อนๆ ตั้งไว้ไม่เอื้อกับคนตาบอด มือผมจะโดนหม้อลวกช้อนเป็นประจำ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“ที่โรงเรียนผมโถ ชักโครกกดไม่ลงครับพี่” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“เด็กสูบบุหรี่กันเยอะแยะเลยครับ ควันบุหรี่ประจายเลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนผมมีโปรแกรมที่ผมใช้ไม่ได้ครับ เป็นของคนตาดี” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“จริงๆ แล้วผมอยากได้ทอล์คกิ้งคิคมากเลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

22 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชนไม่มีปัญหาในด้านการจัดหลักสูตรการสอนสำหรับผู้เรียนพิการทางการมองเห็น มีเพียงส่วนน้อยที่มีความต้องการสื่อประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติม ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ตอนนี้ต้องการโปรแกรมจอว์ส เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้งาน” ผู้บริหารโรงเรียนของรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า มีเพียงสถานศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่อำนวยความสะดวกในด้านสื่อเสริมการเรียน รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิการทางการมองเห็น

เข้าร่วมกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษา และบางแห่งยังไม่ได้นำเอาบางเนื้อหาวิชามาประยุกต์ใช้เนื่องจากเพิ่งจะเริ่มจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“สิ่งที่มีอยู่ก็เป็นของบริจาค โรงเรียนไม่ได้จัดให้” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“โทรทัศน์เค้าก็อยากจะฟังแต่ไม่ได้จัดให้เลย ทั้งที่เค้าต้องรับรู้ข่าวสารเหมือนคนปกติ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“จะไม่เปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่มักจะถามเด็กว่าจะไปหรือเปล่า บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาบอกเด็กว่าอย่าไปเลยเป็นการปิดกั้นโอกาสของเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ไปแข่งขันทักษะภายนอกแต่อย่างใด” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“ก็พาสีเด็กก็ไม่ได้มา ให้อยู่บ้าน ไม่ให้มีโอกาสได้เข้าร่วม เหมือนมาคอยเกาะเกาะเค้า” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ครูก็ไม่ค่อยสนับสนุนให้เข้าร่วมแต่อย่างใด เพราะเค้าเล็งผลเลิศมากกว่า” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“พลศึกษาก็เป็นแค่การสังเกตเฉยๆ ยังไม่ได้เปิดสอนเนื่องจากเพิ่งจะจัดเป็นปีแรก” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านสื่อประกอบการเรียนที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเรียน และต้องการตำราเรียนบางเนื้อหาวิชาที่จำเป็นแต่มีราคาแพง ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“สื่อที่มีปัญหาของคือพวกอุปกรณ์เรขาคณิตครับ” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“อุปกรณ์บางอย่างมันชิ้นใหญ่แบกยาก” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“ผมต้องการสื่อการเรียนมากกว่านี้ครับ เช่น การให้จิตของอาจารย์น่าจะเป็นในรูปแบบของแผ่นซีดีมากกว่าเพราะจะได้นำมา ฟรันท้อักษรเบรลล์ออกมาอ่านได้เลย แต่ตอนนี้ได้ซีดีมาแล้วก็ต้องมาให้ครูช่วยพิมพ์เข้าในคอมฯ แล้วฟรันท้อออกมาเป็นเบรลล์อีกทีทำให้เสียเวลามากครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“การทำกรบ้านบางทีก็ยุ่งยากนะครับ เช่น พวกการทำมายแมปปีงนะครับ คือเราจะอธิบายให้คนอื่นทำให้ง่ายมาก พวกแผนภูมิด้วย คนตาดีทำตามที่เราบอกยากมาก” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางครั้งพวกผมก็จะขาดหนังสือสำคัญ เช่น วิทยฯ ต้องรอเก็บเงินจนกว่าจะได้ครบ ค่อยมาซื้อ ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนนะครับ บางทีก็ต้องมาทำการบ้านย้อนหลังไป 2-3 อาทิตย์นะ ครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

สถานศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่ผู้เรียนไม่ได้ปฏิบัติจริงในบางเนื้อหาวิชา และไม่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนพิจารณาการมองเห็นได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมความรู้ด้านต่างๆ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“โรงเรียนผมให้ปลูกต้นไม้มาส่งครับ นักเรียนก็ไปซื้อมาส่งอะครับส่วนใหญ่” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ของพวกผมก็ไม่ค่อยดีครับ เพราะแค่เรียนวิชาถูกเสื่อเพื่อนๆ ตาดีในห้องก็ยังไม่ค่อย สนใจเวลาเราเข้ากลุ่มเลย ก็ไม่รู้จะไปทำไม” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ส่วนใหญ่โรงเรียนเรียนรวมจะไม่ค่อยได้มีโอกาสแข่งหรือครับ ไม่เปิดโอกาสเลย” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

“ที่โรงเรียนผมเปิดโอกาสครับ แต่ก็ไม่ออกไปเท่าไรเพราะคนดูแลไม่ค่อยมี” ผู้เรียน โรงเรียนรัฐ

2.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่ จบการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการทางการมองเห็น โดยตรง อีกทั้งสถานศึกษา บางแห่งผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่าควรจะทำอย่างไร และบางสถาน ศึกษามองว่าอัตราส่วนของครูต่อจำนวนผู้เรียนพิการทางการมองเห็นไม่สมดุลกัน จึงรับผู้เรียน จำนวนมากไม่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“โรงเรียนขาดครูด้านการศึกษาพิเศษ ทำให้ครูเสริมวิชาการทำงานหนักมากเวลาสอบ ต้องรับผิดชอบทำหนังสือเบรลล์หลายเล่ม” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ต้องการบุคลากรเฉพาะทางมาช่วยการทำงานตรงนี้ ถ้าได้คนมาช่วยตรงนี้เราจะหมด ห่วง” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ครูบางคนไม่เข้าใจว่าต้องทำหน้าที่จัดการสอนให้กับผู้เรียนอย่างเท่าเทียม ก็จะเป็น ปัญหาบ้าง แต่เราก็จำต้องส่งครูจากกลุ่มสาระไปอบรมให้เข้าใจว่าการจัดการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของ ใครคนใดคนหนึ่ง ต้องรับผิดชอบร่วมกันทุกคน” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ความที่ยังไม่เคยจัดมาก่อนทำให้ผู้สอนสับสนพอสมควร อย่างในวิชาคอมพิวเตอร์ครู ก็จะถามว่าควรจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร เป็นต้น” ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

“เด็กบางคนสนใจเรียนภาษาจีนแต่ก็ไม่มีบุคลากรหรืออุปกรณ์ที่จะช่วยตรงนี้ ภาครัฐก็ ไม่ได้สนใจช่วยเหลือ” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ครูที่เลี้ยงมีน้อยเลยรับเด็กตามอดเข้ามาเรียนได้น้อยกว่าที่อื่นๆ ตามกฎหมายนี้กำหนดไว้ว่าครู 1 คนกับผู้เรียน 5 คน เราก็เลยมีเหตุมีผลตรงนี้” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า มีสถานศึกษาส่วนน้อยที่ผู้บริหารเน้นความสำคัญไปที่ผู้เรียนปกติมากกว่าผู้เรียนพิการทางการมองเห็น ขณะที่สถานศึกษาบางแห่งให้ความสำคัญแต่ขาดแคลนบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ผู้บริหารที่นี่จะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้สอน แต่แบ่งอำนาจการบริหาร ไปที่รองทั้ง 4 ฝ่ายมากกว่า” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“อยากให้เค้ามองคนพิการเป็นเหมือนคนปกติเหมือนกับเค้า แม้แต่คนเดียวก็อยากให้ช่วยกันให้ความสำคัญ” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“บุคลากรนี้ยังไม่พร้อม แต่ตระหนักที่จะรับเด็กมาเรียนร่วม บุคลากรจากการศึกษาพิเศษโดยตรงไม่มี” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่ตัวผู้สอนหลายประการ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“บางวิชาที่มีบ้างที่ครูสอนไม่ตรงเท่าไร เช่น เป็นครูภาษาไทยแต่มาสอนวิชาลูกเสือ นะครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“อาจารย์เค้าไม่เสียเวลามาสอนคนตาบอดหรอกเพราะทำให้เค้าเสียเวลา” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“อาจารย์บางคนก็จะยังวัยรุ่นอยู่ก็ไม่ค่อยจะสนใจ ใส่ใจสักเท่าไรครับ ไม่ค่อยดูแลเต็มที่เท่าไร เช่น ถ้าจะให้ผมทำหน้านี้ ข้อนี้น่าจะเอาปากกาวางไว้ให้หน่อย แต่นี่จะบอกปากเปล่าแล้วก็หายไปเลย” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางวิชาบางปีอาจารย์ก็จะมาสรุปให้ แต่ปีนี้ไม่มี” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“ในห้องสื่อต่างๆ เราก็เข้าไปใช้ได้ แต่ปัญหาคือเราหาคนสอนเราไม่ได้ครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

24 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชนต้องการงบประมาณเพิ่มเติม นอกเหนือจากเงินรายหัวที่ผู้เรียนได้รับปกติอยู่แล้ว ทั้งในรูปของเงินอุดหนุน เงินบริจาค และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งบประมาณต้องการเพิ่ม” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ไม่เคยได้รับเงินอุดหนุนจุนเจือกับเด็กกลุ่มนี้โดยเฉพาะเลย” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“ไม่เคยได้รับเงินอุดหนุนเลยแม้แต่บาทเดียว ไม่มีคนเข้ามาดูแลตรงนี้” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

“เงินบริจาคอะไรก็ไม่มีเข้ามา นอกจากให้เราเข้าไปช่วยเหลืออีกต่างหาก” ผู้บริหารโรงเรียนรัฐ

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการงบประมาณอื่นๆ เพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์ และทุนการศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งบอื่นๆ สำหรับวัสดุอุปกรณ์ก็ไม่มี เช่น พิมพ์อักษรเบรลล์” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“ส่วนหนึ่งจะทำเรื่องขอจากทางส่วนกลางสำหรับอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“ไม่ได้มีเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอกอื่นๆ แต่อย่างใด” ผู้สอนโรงเรียนเอกชน

“งบจากส่วนอื่นๆ ก็มีจากการบริจาคของหน่วยงานภายนอก ห้างร้าน บริษัท เช่น กองสลากก็ให้ทุนการศึกษามา” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

“คนใจบุญมาบริจาคให้แบบเจาะจงก็มีบ้าง เน้นระบุมาเลยว่าให้ใคร ยังไง” ผู้สอนโรงเรียนรัฐ

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า มีผู้เรียนพิการทางการมองเห็นส่วนน้อยที่ประสบปัญหาและมีความต้องการด้านงบประมาณด้านการเรียนเพิ่มเติม ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ของผมไม่ได้พักประจำที่นี้ก็เลยมีค่าใช้จ่ายเยอะหน่อย ก็ที่บ้านให้มาเพิ่มครับ” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

“ค่าใช้จ่ายของผมไม่พอเพราะว่าค่าข้าวมันจิ้นครับ” ผู้เรียนโรงเรียนรัฐ

“บางทีรถมินิบัสก็จะเก็บเงินทั้งที่ผมเป็นคนตาบอด” ผู้เรียนโรงเรียนเอกชน

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน รูปแบบสถานศึกษาพิเศษเฉพาะทาง

1. สภาพการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า อาคารสถานที่ที่ไม่สามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้มากนักเนื่องจากเป็นอาคารที่มีอายุการใช้งานมานานปี ห้องเรียนและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกมีความพอเพียงกับความต้องการของผู้เรียน จากการให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อาคารเรียนที่นี้เป็นอาคารยุคเก่าที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างไม่ได้”

“ห้องเรียนเป็นห้องแบบเดิมที่ก่อสร้างมาหลายสิบปีแล้ว”

“ห้องเรียนที่นี้จำนวนครูต่อนักเรียนจะประมาณ 1 ต่อ 12”

“อุปกรณ์การเรียนส่วนใหญ่จะเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน”

“โรงอาหารก็มีความสะอาดสบายดี บริการอาหารแบบจัดรอที่โต๊ะทานอาหารเลย”

“การเดินทางของผู้เรียนก็มีทั้งแบบไป-กลับ และอยู่ประจำที่นี้ ผู้ปกครองจะมารับเป็นส่วนใหญ่ถ้าเป็นแบบไป-กลับ เพราะการคมนาคมสะดวกดี”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การจัดการด้านอาคารสถานที่สำหรับจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทางการมองเห็น ทั้งห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ บริการโรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นพื้นฐานและทางเดินเท้า มีความสะดวกและเหมาะสม ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ก็สะดวกสำหรับผู้มาสอน และผู้เรียนก็เดินทางสะดวกดีเพราะอยู่ใจกลางเมือง” ผู้สอนเก่า

“สถานที่ก็ถือว่าดี เหมาะสม เพราะใกล้สถานที่สำคัญหลายที่ เช่น โรงพยาบาล ก็เรียกได้ว่าเหมาะสมแล้ว” ผู้สอนตาบอด

“ถือว่าโอเคระดับหนึ่ง ความที่โรงเรียนตั้งอยู่ใจกลางเมือง” ผู้สอนใหม่

“ห้องเรียนสำหรับบรรจุนักเรียนได้ก็ถือว่าเพียงพอนะ” ผู้สอนตาบอด

“ห้องคอมพิวเตอร์แยกเป็นเด็กเล็กและเด็กโต โดยมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด” ผู้สอนใหม่

“โรงอาหารพร้อมทุกอย่าง มีเคาน์เตอร์สะดวกสบาย บริการเงินอาหารเสิร์ฟตามโต๊ะ” ผู้สอนใหม่

“ห้องน้ำห้องส้วมสะอาดเรียบร้อยดี” ผู้สอนใหม่

“อุปกรณ์มีใช้กันทุกคนสำหรับที่จำเป็น พวกไม้เท้า” ผู้สอนตาบอด

“ทุกคนมีไม้เท้าประจำตัว แต่เดินในนี้ไม่จำเป็นต้องใช้เพราะเด็กมีความคล่องตัว เคยชินกับสถานที่แล้ว” ผู้สอนใหม่

“ทางเดินเฉพาะสำหรับคนตาบอดภายในโรงเรียนก็ไม่ต้องมีเพราะเด็กเดินสะดวกกันดีแล้ว” ผู้สอนตาบอด

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความพอใจกับสภาพการจัดการด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และการให้บริการด้านต่างๆ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“สถานที่ก็โอเคค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“ทางเดินสะดวกดีครับ กว้างขวางดี” ผู้เรียนชาย

“โต๊ะ เก้าอี้ก็เก่ามากค่ะ แต่ก็โอเคค่ะ พวกหนูไม่เรื่องมากค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“โรงอาหารก็สะอาดดี อาหารอร่อยครับ” ผู้เรียนชาย

“มีคนมาเลี้ยงอาหารบ่อยค่ะ เวลางานวันเกิดเค้าก็จะเข้ามาบริจาคให้ค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“ห้องคอมพิวเตอร์หนูไม่ค่อยได้ใช้เพราะยังเด็กอยู่” ผู้เรียนหญิง

“ทุกคนมีใช้ครับพวกไม้เท้า แต่แว่นตาไม่มีให้เพราะไม่มีความจำเป็นอะไร เรามองไม่เห็นอยู่แล้วบางคนก็เห็นใส่เค้าก็ใส่ให้ดูเท่ๆ” ผู้เรียนชาย

“ครูก็สอนให้หัดเดินไม้เท้าตั้งแต่ตอนเด็กๆ แล้วค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“ก็สงบรรมรีนดีค่ะ อากาศดี” ผู้เรียนหญิง

“ภายในโรงเรียนก็มีต้นไม้เยอะค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“ห้องน้ำก็มีเยอะ ไม่ต้องแย่งกันค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“มีแบ่งเป็นชายหญิงสะดวกดีค่ะ ไม่ค่อยสกปรกเท่าไร” ผู้เรียนหญิง

“ที่ตึกใหม่ก็มีห้องน้ำสะอาดดีครับ ไม่มีปัญหาอะไรหรอก” ผู้เรียนหญิง

1.2 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่ค่อยปรับเปลี่ยนมากนัก ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนหลักสูตรกับสถานศึกษาประเภทเดียวกัน โดยหลักสูตรจะเน้นให้สนองต่อความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก และมีเนื้อหาด้านวิชาชีพคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงด้านสุขศึกษาเพิ่มเติมเข้ามา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรของคนตาบอดไม่ค่อยมีการปรับมาเท่าไร เนื่องจากว่าเราคาดหวังว่าเด็กตาบอดส่วนใหญ่เรียนได้ ฉะนั้นก็จะใช้หลักสูตรปกติเป็นส่วนใหญ่”

“เราก็พยายามสนองความสามารถพิเศษของเด็กตาบอดซึ่งมีคุณลักษณะเด่น **3** ประการเท่าที่สังคมยอมรับก็คือ คนตรี กีฬา ภาษา ตรงนี้เราก็พยายามส่งเสริมทั้ง **3** ด้าน”

“เรามีการร่วมกับสถานศึกษาพิเศษแห่งอื่น เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในการแลกเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อให้มีความหลากหลาย”

“วิชางานบ้านก็จะเป็นการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิต เช่น ให้เด็กหัดร้อยลูกปัดเพื่อเป็นการฝึกสมาธิ เราจะเน้นวิชาชีพเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การประกอบอาชีพต่อไป”

“โรงเรียนของเราได้เข้าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยทุกวันพุธจะนิมนต์พระอาจารย์ มาสอนวิชาพระพุทธศาสนา และวันสำคัญทางศาสนาก็จะนิมนต์พระมาทำกิจกรรม เช่น ทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน อบรมเรื่องการพัฒนาจิต และอบรมครูด้วยในเวลาเดียวกัน”

“นักเรียนก็สามารถนำเอาหลักการอะไรต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย เราจึงพยายามปรับให้เด็กมีความทัดเทียมกับเด็กปกติให้มากที่สุด”

“ด้านกีฬาเราก็ส่งเสริมให้เรียน แต่ก่อนเรียนเราจะต้องฝึกให้รู้ทักษะที่จำเป็นก่อน เช่น ด้านการเคลื่อนไหว การจับทิศทาง จนมาถึงการเล่นกีฬาจริง เช่น โกลบอล ซึ่งจะมีเสียงอยู่ข้างใน ลูกฟุตบอล เราจะสอนให้เด็กได้ฝึกออกกำลังกาย”

ส่วนตำราเรียนอักษรเบรลล์ถ้ามีจำนวนมากจะมีศูนย์การผลิตเฉพาะของมูลนิธิฯ และให้บริการสื่ออื่นๆ ที่จำเป็นแก่ผู้เรียน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ตำราเรียนผลิตมาจากศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอด ที่ปากเกร็ดซึ่งเป็นเครือข่ายของมูลนิธิฯ แต่บางส่วนเราผลิตเองได้ เช่น ถ้าจะผลิตซีดีการสอนสักชิ้นก็จะทำเองได้ที่โรงเรียน”

“สื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์นักเรียนก็จะมีของตัวเอง เช่น พวกทีวีชาวด์ วิทยุ บางคนก็จะนั่งฟังข่าว ฟังละครหลังเลิกเรียน ซึ่งเราก็มีวอล์คแมนให้ยืมฟังด้วย”

“ส่วนผู้อยู่ประจำก็จะมีการเปิดให้ชมให้ฟังตามอรรถาธิบายในวันหยุดเสาร์อาทิตย์”

และในด้านกิจกรรมเสริมการเรียนแก่ผู้เรียนนั้น สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้ง การทัศนศึกษาออกสถานที่ การแข่งขันกีฬา และการแข่งทักษะด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอให้เหมือนกับคนปกติทั่วไป ซึ่งได้จากคำบอกเล่า ดังนี้

“เราพยายามทำกิจกรรมให้เหมือนกับเด็กปกติ ถ้าจะได้ทราบว่าชีวิตเมื่อเขาจะออกไปสู่โลกภายนอกนั้นจะต้องเตรียมตัวอย่างไร”

“บางครั้งเราก็เชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จเข้ามาพูดคุยให้น้องๆ ฟังเรื่องลีลาการใช้ภาษาไทย ซึ่งเราก็พยายามหาแหล่งเรียนรู้เข้ามาให้ความรู้ เช่น การพูดเรื่องวรรณกรรมสุนทรภู่ เพราะคนตาบอดจะพูดเรื่องอะไรที่เป็นนามธรรมได้ดีกว่าคนตาดี”

“มีชมรม สมาคมต่างๆ เชิญให้เด็กเข้าไปร่วมชมกิจกรรมภายนอก เช่น เข้าชมวังพญาไท โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นต้น”

“ตอนเช้าก็จะมีกิจกรรมให้เด็กๆ ได้แสดงความสามารถ เช่น ภาษาไทยวันละคำ ภาษาอังกฤษวันละคำ หรือวันพระก็จะมีข้อคิดอะไรต่างๆ นำมาเสนอ ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นคนคิดเรื่องกิจกรรมเหล่านี้ให้ ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก”

“การแข่งขันกีฬาภายในเด็กจะสนุกสนานเป็นอย่างมาก เพราะเด็กจะได้มีโอกาสเต็มที่ เพราะจะมีนักศึกษาที่มาช่วยทำกิจกรรมในวันหยุด ส่วนกีฬาภายนอกก็จะเป็นการแข่งขันประเภทเดียวกัน”

“ส่วนการแข่งขันต่างๆ ก็มีอยู่เป็นประจำ เช่น อ่านเบรลล์”

“น้องๆ ที่นี้จะได้ไปออกรายการทีวีบ่อย เช่น รายการสวดข้อก็ไปร้องเพลงประสานเสียง ก็ได้ค่าใช้จ่ายมา 5 พันบาท หรือแสดงความสามารถในรายการสู้เพื่อแม่”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ด้านหลักสูตรการสอนสถานศึกษาจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่จะมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน พร้อมกับมีการนำสื่อต่างๆ เข้ามาสนับสนุนการสอนด้วย ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“หลักสูตรที่นี้อิงของกระทรวง ถ้าหากว่าอันไหนไม่สามารถทำได้ก็จะประยุกต์เอาเปลี่ยนเอาทำยังไงก็ได้ให้เหมาะสมกับเด็ก” ผู้สอนเก่า

“ก็ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ความที่เด็กส่วนใหญ่อยู่ประจำเลยไม่ค่อยเห็นความแตกต่างด้านพฤติกรรมให้เห็นมากนัก” ผู้สอนตาบอด

“ตำราเรียน สื่อการเรียนรู้พวกภาษาไทยก็จะใช้สื่อตัวอักษรคือหนังสือเบรลล์เป็นหลักอยู่แล้ว” ผู้สอนใหม่

“หนังสือแถบเสียงก็มีใช้เหมือนกันในห้องเรียนด้านภาษา” ผู้สอนใหม่

“ตำราเรียนเพียงพอ” ผู้สอนเก่า

“ถือว่าดีกว่าสมัยก่อน พอใช้ได้” ผู้สอนตาบอด

“มีห้องมัลติมีเดียสำหรับเปิดทีวีให้เด็กดูที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาเรียน ส่วนทีวีปกติจะเปิดให้ดูวันศุกร์เสาร์ที่เป็นวันหยุด” ผู้สอนเก่า

“สื่อต่างๆ ก็มีเปิดให้ผู้เรียนฟัง เช่น หนังสือเทปเสียง เวลาพักก็เปิดโทรทัศน์ให้เด็กๆ ฟังกัน” ผู้สอนตาบอด

ส่วนเนื้อหาวิชาที่นำมาประยุกต์ใช้นั้นจะมีทั้งเรื่องวิชาชีพที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเนื้อหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้จากคำบอกเล่า ดังนี้

“เรื่องวิชาชีพก็จะเน้นงานประดิษฐ์พวกโมบาย ตุ๊กตามากกว่า” ผู้สอนใหม่

“เนื้อหาเราจะสอนให้เด็กมีคุณธรรมเหมือนเป็นบ้านที่ 2 ของเด็ก บางครั้งเด็กมีความเห็นแก่ตัวเยอะติดตัวมา เราต้องมา” ผู้สอนเก่า

“เรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็จะผ่านกิจกรรมเพราะเป็น โรงเรียนวิถีพุทธ เด็กก็จะอยู่ในกรอบที่ดี” ผู้สอนใหม่

ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนนั้นทางสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะมีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กิจกรรมก็จะมีตลอด งานกีฬา วันสำคัญต่างๆ เด็กได้มีส่วนร่วมทุกคน กีฬาก็มีว่ายน้ำ โกลบอล” ผู้สอนใหม่

“กิจกรรมเราจะจัดให้ตลอดปี พยายามปรับให้เด็กได้รู้สึกเหมือนเด็กทั่วไป รวมทั้งกีฬาภายนอกภายใน ก็มีส่วนร่วมตลอด” ผู้สอนเก่า

“มีออกไปร่วมกิจกรรมตามปกติ เช่น ไปดูกิจกรรมโรงเรียนวิถิพุทธ” ผู้สอนตาบอด

“การแข่งขันทักษะภายนอกก็มี เช่น ร้อยลูกปัด แข่งอ่านอักษรเบรลล์ภาษาจีนบ้าง แต่เป็นในกลุ่มคนพิการ” ผู้สอนใหม่

“กิจกรรมแข่งทักษะต่างๆ ก็มีประจำ รวมทั้งกิจกรรมทัศนศึกษาด้วย จะมีผู้มาพาไปทะเลบ้าง มีอาสาสมัครพาไปบ้าง บางทีก็ได้ไปดูหนังฟรีบ้างมีคนบริจาคบัตรมาให้” ผู้สอนเก่า

“การแข่งขันกีฬาและแข่งทักษะ เช่น เดินไม้เท้า อ่านเบรลล์ก็มีบ่อย เวลาองค์กรอื่นจัดเราก็ส่งไปร่วม” ผู้สอนตาบอด

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า การเรียนการสอนเหมือนกับหลักสูตรปกติทั่วไป แต่มีการเพิ่มเติมในส่วนของวิชาชีพที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการใช้สื่อประกอบการสอน และมีกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“พวกหนูก็เรียนทุกวิชาอะ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เลขคณิตศาสตร์ก็เรียนอะ” ผู้เรียนหญิง

“วิชางานบ้านก็มี” ผู้เรียนชาย

“หนูได้ร้อยลูกปัดอะ” ผู้เรียนหญิง

“เรียนไม่ยากอะ ภูมิใจ” ผู้เรียนหญิง

“ส่วนใหญ่เรียนอักษรเบรลล์รับ พวกภาษาไทยอะไรพวกนี้รับ” ผู้เรียนชาย

“บางครั้งครูก็จะเปิดเทปเสียงให้ฟังอะ ในวิชาภาษาอังกฤษ หนูก็เรียนเข้าใจดีเพราะไม่ต้องอ่าน” ผู้เรียนหญิง

“ก็ได้ไปทัศนศึกษาข้างนอกบ่อยอะ” ผู้เรียนหญิง

“ส่วนใหญ่ก็ไปเที่ยวสวนสนุก” ผู้เรียนชาย

“ออกรายการโทรทัศน์ด้วยอะ รายการไอโนโซว์ก็ได้ไป” ผู้เรียนหญิง

“ไปดูวังโบราณด้วยครับ อาสาสมัครเค้าพาไปดู” ผู้เรียนหญิง

“แข่งกีฬาก็มีจัดให้อะ พวกโกลบอล วิ่งไม้เท้าอะ” ผู้เรียนหญิง

1.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษามีการแบ่งการบริหารออกเป็นฝ่ายต่างๆ ส่วนผู้สอนจะมาจาก **3** สังกัด ทุกคนมีคุณวุฒิขั้นต่ำระดับปริญญาตรี และรับค่าจ้างจากต้นสังกัดของตน จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่นี่แบ่งการบริหารออกเป็น **3** ฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษาจะทำงานภาคกลางวันทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน ฝ่ายปกครองดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน การเป็นอยู่พักที่นี่ แล้วก็ฝ่ายอาสาสมัครทำหน้าที่ดูแลนักเรียนนอกเวลาเรียน”

“ครูที่มาอยู่ที่นี่ส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต **1** จำนวน **3** คน แล้วก็สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ **3** คน นอกจากนั้นจะเป็นครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือครูมูลนิธิฯ”

“ที่นี่มีครูตาบอดประมาณ **9** คน ก็มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรี บางคนก็จบปริญญาโท **2** ไป”

“แต่ทุกคนก็รับเงินเดือน ค่าจ้างจากต้นสังกัด ส่วนความดีความชอบเรารับผิดชอบจัดการให้ ส่วนเจ้าหน้าที่ก็ เช่น ฝ่ายธุรการ ห้องสมุด ประสานงานเรียนร่วม ก็รับสวัสดิการจากมูลนิธิตาม พรบ.ลูกจ้าง”

นอกจากนั้น สถานศึกษามีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์แก่ผู้บริหารและผู้สอนสม่ำเสมอ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ผู้บริหารต้องเรียนรู้เทคโนโลยีอะไรก็แล้วแต่ เราต้องมานั่งศึกษาเลยโปรแกรมอะไรต่างๆ ถ้าคนไม่พัฒนามันก็คงจะไม่รู้ ขณะนี้เราก็พัฒนาครูบางที่เดือนหนึ่ง **2-3** ครั้ง โดยให้ผู้ที่มีการประสบการณ์ให้การอบรม ส่วนเรื่องภาษาก็จะมีครูตาบอดที่จบจากต่างประเทศเข้ามาอบรมให้แก่ครูด้วยกันสัปดาห์ละ **2** ครั้ง ครูที่นี่ต้องเข้าชั้นเรียนด้วยหลังเลิกเรียน เช่น เรียนอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ”

ส่วนการบริหารงานจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนและส่งเสริมประชาธิปไตย รวมถึงมีการเตรียมโครงการในด้านการพัฒนาบุคลากร ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่นี่เราฝึกอบรมบุคลากรให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ไม่นเน้นการสั่งการให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่เปิดโอกาสให้นำเสนอแนวความคิดได้ แต่ต้องฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่ซึ่งถือเป็นข้อตกลง มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย”

“ผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยทุกคนจะต้องเขียนแผนการสอน กำหนดเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาการร่วมกัน แล้วเราก็มาประเมินการใช้ว่ามันต้องปรับปรุงอย่างไร”

“ขณะนี้เราก็มีโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้นหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาการเรียนการสอน โครงการอบรมบุคลากร ซึ่งจะเป็นในลักษณะของการพัฒนาองค์กร ไม่แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ โดยจะให้แต่ละฝ่ายไปคิดมาแล้วนำมาเสนอ”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ผู้สอนต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านการศึกษา และทางสถานศึกษามีการส่งไปอบรมเพื่อเสริมประสบการณ์ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“คุณวุฒิของผู้สอนอย่างน้อยก็ต้องปริญญาตรีด้านการศึกษา” ผู้สอนใหม่

“มีการส่งบุคลากรไปอบรมภายนอกเพื่อเสริมประสบการณ์บ้าง” ผู้สอนเก่า

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า วิธีการสอนของผู้สอนจะเน้นความเป็นอิสระ มากกว่ามุ่งเน้นวิชาการ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“อาจารย์ก็สอนคิดละ” ผู้เรียนหญิง

“บางคนก็ดูบ้างครับ” ผู้เรียนชาย

“อาจารย์ใหญ่ก็ได้เจอบ้างละ” ผู้เรียนหญิง

“อาจารย์ใจดีครับไม่ค่อยบังคับอะไรมาก ปล่อยให้อิสระดี” ผู้เรียนชาย

1.4 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า งบประมาณที่ใช้ในด้านการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาจะแยกออกเป็นฝ่ายต่างๆ ส่วนงบประมาณอื่นๆ จะมาจากการรับบริจาคในรูปเงินสด หรือวัสดุอุปกรณ์ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งบสำหรับฝ่ายการศึกษาเราจะได้มาปีละ **9** ล้านบาทสำหรับจัดการศึกษา ไม่รวมค่าใช้จ่ายอย่างอื่น แต่จะใช้จ่ายจริงประมาณ **7-8** ล้านบาทต่อปี สิ้นปีเราถึงจะคิดได้ว่านักเรียน **1** คนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเท่าไร แต่ก็ยังไม่ได้อคิดค่าจ้างบุคลากร”

“บางคนก็จะมอบงบเข้ามาสำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วันคริสตมาสเราก็จะจัดให้เลย หรือว่าพวกเลี้ยงอาหารแก่เด็กในวันสำคัญต่างๆ แบบนี้ก็ถือเป็นกรณีพิเศษ”

“ถ้าเราต้องการอะไรเป็นพิเศษก็อาจจะร้องขอ เช่น แผ่นซีดีจำนวนมากๆ คิดเป็นเงินก็เท่าไรแล้ว ก็จะต้องมีการขอบริจาค ดังนั้นถ้ามีคนเข้ามาบริจาคก็จะมีภาระบวบที่ให้นี้มอบให้สำหรับทำอะไร ซึ่งจะต้องผ่านทางมูลนิธิฯ โดยจะมีใบเสร็จรับเงินให้เลย”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า งบประมาณที่สถานศึกษาจัดสรรให้กับผู้เรียนถือว่าเพียงพอในระดับหนึ่ง ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“เด็กที่อยู่ประจำไม่ค่อยจะมีปัญหาอะไร เพราะอาหารการกินอยู่ต่างๆ ก็ดีในระดับหนึ่งไม่ถึงกับขาดแคลน”

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า การจัดการด้านงบประมาณสำหรับผู้เรียนมีความทั่วถึงตามความต้องการ ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“อาหารก็เพียงพอค่ะ อิ่มทุกมื้อ” ผู้เรียนหญิง

“ถ้าคนพักที่นี่ก็มีเสื้อผ้าแจกด้วยค่ะ” ผู้เรียนหญิง

2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของอาคารสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยกับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นอยู่หลายประการ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“มีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยเหมือนกันเช่นในเรื่องระบบการเตือนภัย หรือว่าสัญลักษณ์บอกทางหรืออะไรต่างๆ พวกนี้ เช่นหากมีเสาตั้งขึ้นมาต้นหนึ่งนี้ก็ต้องมีการเตือนว่าตรงนี้มีเสา”

“อาจจะไม่ค่อยสะดวกในเรื่องที่เกี่ยวกับแสง ระยะทางบ้าง”

“ทางขึ้นบันไดบางที่จะค่อนข้างมีคมมากคนตาบอดที่สายตาเลือนรางแทบจะมองไม่เห็นอะไรเลยเมื่อมาตรงนี้ทำให้เกิดความไม่สะดวก”

“ก่อนหน้านี้แสงไฟในห้องเรียนจะไม่ค่อยสว่างนัก เราก็ติดไฟเพิ่มให้สำหรับคนตาบอดเลือนรางจะได้มองเห็นชัดขึ้น”

“บางอย่างก็ต้องปรับเปลี่ยนไป เช่น ประตูห้องเรียนที่เป็นกระจกใสในลักษณะผลึกเข้าออก ซึ่งเป็นอันตรายกับผู้เรียน ผู้สอนตาบอดมาก เราก็จะพยายามทำให้เป็นประตู หน้าต่างบานเลื่อนแทน”

“การทำสีผนังเพื่อบอกระดับก็เป็นปัญหาพอสมควรเพราะส่วนใหญ่จะทาสีไว้สูงเกินไปแต่เด็กที่นี่เป็นเด็กเล็กไม่สามารถจะคลำทางไปได้โดยสะดวก”

ส่วนห้องเรียนมีขนาดเล็กค่อนข้างแออัด และโต๊ะ เก้าอี้ไม่เหมาะสมกับลักษณะการเคลื่อนไหวและผู้เรียนซึ่งมีอายุแตกต่างกัน รวมถึงปัญหาที่เกิดกับห้องสมุดดิจิทัลที่กำลังจะเปิดดำเนินการ ได้จากการให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ห้องเรียนที่นี้จำนวนครูต่อนักเรียนจะประมาณ 1 ต่อ 12 ซึ่งถือว่าค่อนข้างแออัดพอสมควร ซึ่งที่เค้าทำสถานที่ไว้เดิมนั้นจะมีชั้นวางหนังสืออะไรยื่นออกมาทำให้เปลืองเนื้อที่ทำการเรียนการสอน ต่อไปก็อาจจะปรับปรุงเพื่อให้ห้องเรียนกว้างขึ้น”

“ควรที่จะเป็นห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่พอสมควรเพื่อการเคลื่อนไหวของเด็ก แต่ที่นี้ค่อนข้างที่จะเล็กหน่อยแล้วก็ไม่เหมาะสมนัก”

“โต๊ะสำหรับเด็กอนุบาลก็ตัวเล็กเกินไปอาจจะจะมีปัญหากับผู้เรียนที่อายุมากเพราะเด็กแต่ละคนอายุไม่เท่ากัน”

“บางห้องเรียนจะมีม้านั่งแบบยาวซึ่งควรจะเป็นเก้าอี้นั่งเดี่ยวๆ เพราะจะทำให้นักเรียนหกล้มได้หากว่าเพื่อนไม่ระวังจะเป็นปัญหา”

“ปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องสมุดดิจิทัลก็คือ พวกวัสดุอุปกรณ์ วัสดุหนังสือไม่ได้มาตรฐาน เพราะมันลึกลงมากทำให้ใส่หนังสือได้มากแต่ผู้เรียนจะเอื้อมมือเข้าไปหยิบไม่ถึง ช่องใส่แผ่นซีดีก็จะลึกลงมาก”

นอกจากนั้นกรณีที่เป็นผู้เรียนแบบไป-กลับ สถานศึกษายังประสบปัญหาเรื่องการขาดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน ส่วนทางเดินเท้าหน้าสถานศึกษาก็เกิดปัญหากับผู้เรียนเช่นเดียวกัน ดังที่ได้จากการบอกเล่าต่อไปนี้

“ที่นี้จะไม่มีการรถรับ-ส่งนักเรียน”

“ทางเดินทางด้านหน้าโรงเรียนแคบมาก พื้นไม่สม่ำเสมอและมีงานก่อสร้างสะพานข้ามแยกด้วยทำให้ผิวจราจรไม่ราบเรียบสม่ำเสมอ”

2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า อาคารเรียนหลังใหม่ยังติดขัดปัญหาบางประการทำให้ยังไม่สามารถเปิดใช้สำหรับการเรียนการสอนได้ ส่วนห้องเรียนในอาคารหลังเก่าก็อยู่ในสภาพที่คับแคบและไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ โต๊ะ เก้าอี้ ในห้องเรียนก็ไม่เพียงพอ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“อาคารเรียนหลังใหม่ก็ปีนี้เปิดไม่ทัน เลื่อนไปเป็นปีหน้า” ผู้สอนเก่า

“อาคารสถานที่ที่ติดขัดชนิดน้อยตรงที่สร้างตึกใหม่เสร็จแล้วแต่ยังเปิดใช้ไม่ได้ ทำให้ขาดห้องสำหรับการเรียนการสอน” ผู้สอนใหม่

“ห้องเรียนคูม้นเป็นหลืบ เป็นซอก เป็นมุม เข้าไปแล้วรู้สึกอึดอัด แต่ไม่เหมาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นชายหญิง นำเป็นห่วงเรื่องพฤติกรรมเสี่ยง เพราะอายุเกินเด็กแล้วก็มี อยากให้ปรับให้เป็นแบบโปร่งโล่งเหมือนอาคารเรียนของเด็กมัธยมทั่วไปหน่อย ดูแล้วมันทึบไป จะต้องปรับปรุงให้ดีกว่านี้หน่อย” ผู้สอนเก่า

“ห้องเรียนคับแคบ โตะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน เวลาสอนห้องใกล้ๆ กันก็จะทำให้เสียงดังรบกวนกันมาก” ผู้สอนใหม่

ด้านการให้บริการห้องสมุดยังมีปัญหาหลายประการ ห้องน้ำบางส่วนใช้การได้ไม่ดีเท่าที่ควร และสภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษาส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ห้องสมุดขาดบุคลากร บรรณารักษ์คนเก่าออกไปตั้งแต่ตอนที่แล้วทำให้ขาดช่วงในการศึกษาค้นคว้า จำนวนหนังสือก็พอเพียงระดับหนึ่ง ไม่มีการบันทึกสถิติคนเข้าใช้บริการ” ผู้สอนใหม่

“อยากให้แบ่งเป็น 2 ส่วน ห้องสมุดใหม่เหมาะสมสำหรับการค้นคว้าทั้งผู้เรียนและบุคลากร ส่วนห้องสมุดเดิมที่อยู่ข้างล่างนี้ก็เหมาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็ก” ผู้สอนเก่า

“ห้องน้ำบางอาคารเรียนจะอุดตัน หลังคารั่วด้วย อันเกิดจากงานก่อสร้างซึ่งดูแลไม่ละเอียด ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนตาบอด” ผู้สอนเก่า

“อาคารเก่าๆ บางที่น้ำก็ไม่ค่อยไหลก็มี” ผู้สอนใหม่

“สภาพแวดล้อมมีงานก่อสร้างทำให้เกิดฝุ่นฟุ้งกระจายไปทั่ว เกิดมลภาวะทางอากาศการหายใจ” ผู้สอนเก่า

“ตอนนี้มีงานก่อสร้าง และป้ายรถเมล์ก็เล็กก็เลยทำให้เด็กเดินไกลไปอีกเกือบ 1 กิโลเมตร” ผู้สอนใหม่

“ทางเดินเฉพาะคนตาบอดก็มีข้างหน้าโรงเรียน แต่มีการขุดแล้วถมบ่อยครั้งมาก ขาดการดูแลรักษาทำให้สภาพไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนข้างในจะไม่มีทางเดินสำหรับคนตาบอด” ผู้สอนใหม่

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า มีปัญหาด้านสภาพห้องเรียนที่ร้อนอบอ้าวเนื่องจากไม่มีห้องเรียนปรับอากาศ การให้บริการบางประเภทขาดแคลนบุคลากร และบริเวณรอบสถานศึกษาประสบปัญหาด้านมลพิษทางอากาศและมลภาวะทางเสียง ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ห้องเรียนร้อนเกินไปค่ะ ไม่มีห้องแอร์เลย” ผู้เรียนหญิง

“ห้องสมุดไม่ค่อยได้ใช้เท่าไร แล้วแต่อาจารย์จะสั่งให้มาเอาหนังสือไปเรียน” ผู้เรียนชาย

“บรรณารักษ์ไม่ค่อยอยู่ หนูหาหนังสือเองค่ะส่วนใหญ่” ผู้เรียนหญิง

“ทางเข้าหน้าโรงเรียนอากาศเสียเยอะค่ะ เพราะมีงานก่อสร้างถนน รถก็ติดมากค่ะ” ผู้เรียนหญิง

“เสียงดังครับ พวกรถตอกเสาเข็ม เสียงดังมาก” ผู้เรียนชาย

22 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า นอกจากสถานศึกษาจะรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็นแล้ว ยังต้องดูแลผู้เรียนที่มีความพิการซ้ำซ้อนอีกด้วย ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“มีนักเรียนอยู่ประมาณ 10 คนซึ่งมีความพิการซ้ำซ้อนซึ่งเราจะต้องจัดให้อยู่ในชั้นเรียนพิเศษในลักษณะที่เป็นเด็กพิเศษที่จะต้องมีการรายงานพัฒนาการของเขาเหล่านั้นเป็นระยะๆ ซึ่งจะต้องมีการจัดแผนการศึกษาพิเศษเฉพาะบุคคล เพื่อหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของนักเรียน และร่วมกันพัฒนาระหว่างผู้ปกครองและครู”

ด้านสื่อการเรียนรู้นั้น พบว่า ตำราเรียนอักษรเบรลล์สถานศึกษาสามารถผลิตเองได้บางส่วน แต่มีข้อจำกัดเรื่องวัสดุในการพิมพ์เพราะมีราคาแพงจึงต้องหาวิธีแก้ปัญหาเบื้องต้น และมีความต้องการปรับปรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีสภาพทรุดโทรม จากคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“เครื่องผลิตที่มีอยู่ที่นี้มันเก่าแก่กว่า 6 ปีแล้ว ศูนย์ ที่ปากเกร็ดก็จะผลิตมาเป็นเรื่อยๆ ตามที่สั่งไป แต่อาจจะช้าหน่อยแต่ถ้าหนังสือไม่เปลี่ยนก็ใช้ของเดิมได้”

“กระดาษที่ใช้พิมพ์อักษรเบรลล์จะมีราคาแพง แต่ถ้าให้เด็กใช้เขียนในห้องเรียนก็จะใช้กระดาษ เอ 4 ธรรมดาประมาณ 2 แผ่น หรือใช้กระดาษแข็งปกหนังสือ สำหรับใช้เขียนกับสแลท”

“เครื่องคอมพิวเตอร์อาจจะไม่ทันสมัย ตอนนี้มีปัญหาเยอะ เราจะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดีขึ้น”

นอกจากนั้นสถานศึกษากำลังเตรียมโครงการพัฒนาสื่อการสอนรูปแบบใหม่เพื่อสนับสนุนงานด้านการพัฒนาหลักสูตรการสอน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีโครงการใหม่ๆ 2 โครงการ คือการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน กับดนตรีคอมพิวเตอร์ ตอนนี้ได้เครื่องมือแล้ว มูลค่า 2 ล้านบาท”

“เรากำลังเตรียมหาอุปกรณ์สำหรับการทำห้องสมุดดิจิทัล เช่น ห้องสมุดเสียง หนังสือเสียง มีสิ่งต่างๆ ที่เป็นไอ-เทคโนโลยีให้ดีขึ้นไปอีก”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า บางรายวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้สอนและผู้เรียน อันเกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน รวมถึงขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“จำนวนผู้เรียนกับผู้สอนประมาณ 10 คนต่อ 1 ห้อง รู้สึกว่ามันมากเกินไป น่าจะสัก 6-8 เพราะถ้าเป็นวิชาปฏิบัติ อย่างพลศึกษามันไม่เหมาะสำหรับเด็กที่มากเกินไป บางครั้งต้องเอาเด็กมารวมกัน 2-3 ห้องทำให้การสอนมันไม่ไหวหนักเกินไป เพราะวิชาแบบนี้จะต้องสอนให้ถูกต้อง

ตามหลักจริงๆ ไม่ใช่เป่านกหวีดไปเรื่อยเปื่อย แล้วก็พวกวิชาที่ยากเกินไปอย่างยิมนาสติกเราก็มีขีดจำกัดสอนไม่ได้เพราะไม่มีความรู้พื้นฐานด้านสมรรถภาพร่างกาย” ผู้สอนเก่า

“หลักสูตรใหม่ๆ ไปไกลแล้วบางครั้งต้องมาเคาะสนิมกันใหม่อาจจะไม่ทันโลกไม่ทันเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วมาก” ผู้สอนเก่า

“วิชาเกษตรกรรมก็ไม่ได้ปฏิบัติจริงเพราะผู้สอนไม่ได้จับด้านนี้มา บุคลากรขาดแคลนถ้าจะหาได้ครบนะหายาก” ผู้สอนใหม่

“เนื้อหาวิชาประเภทงานเกษตรก็ไม่ค่อยได้ปฏิบัติจริงต่างจากแต่ก่อนซึ่งผู้เรียนได้หัดรดน้ำ พรวนดินจริงๆ” ผู้สอนเก่า

“ข้อจำกัดหลายอย่าง วิชาตัดผมก็ทำไม่ได้” ผู้สอนใหม่

“อินเทอร์เน็ตจะไม่ค่อยได้ใช้สักเท่าไรเพราะเนื้อหาหนักๆ เด็กจะไม่ค่อยสนใจ” ผู้สอนใหม่

“อุปกรณ์กีฬาจะขาดแคลนมาก บางทีลูกฟุตบอลจะไม่เหลือสักลูกเลย เพราะเด็กจะล้างและแกะเกมมาก” ผู้สอนเก่า

“พวกภาพนูอะไรพวกนี้ก็มีน้อย” ผู้สอนใหม่

“คิดชัดเรื่องงบประมาณ เพราะขาดคนที่จะทำสื่อตรงนี้ด้วย เช่น สัตว์ที่ไม่เคยเห็นเราจะอธิบายได้ยากมาก จำเป็นต้องมีเป็นสื่อตัวอย่างนะ ภาพนูอะไรก็ได้ที่มันคงทนถาวรหน่อย เพราะเด็กจะสงสัยแล้วจับแคะจนพังไม่เหลือใช้ก็มี” ผู้สอนใหม่

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการเพิ่มเติมในส่วนของสื่อประกอบการเรียน สำหรับรับฟังข้อมูลข่าวสารตามอัธยาศัย ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ผมอยากได้เครื่องเล่นซีดีแบบวอล์คแมนครับ จะได้เอาไว้ฟังเป็นส่วนตัว” ผู้เรียนชาย

2.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาเรื่องบุคลากรขาดแคลนเนื่องจากระยะที่ผ่านมามีการลาออกจำนวนหนึ่ง ซึ่งทำให้สัดส่วนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนไม่สมดุลกัน รวมถึงผู้สอนที่มีอยู่นั้นทำการสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษามาจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเอง ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ขณะนี้เราปรับครูแทนครูที่ลาออกไป ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 30 มิถุนายน มีครูเจ้าหน้าที่ลาออกถึง 7 คน เรากำลังต้องการรับครูเข้ามาเพิ่มเติมแทนส่วนที่ลาออกไป”

“ห้องสมุดมีปัญหาคือบรรณารักษ์ลาออกไปหลายเดือนแล้วแต่ยังหาคนมาทำงานแทนไม่ได้เลย ครูผู้สอนก็ต้องช่วยกันไปก่อน หากคนขาดมากเลย”

“สัดส่วนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนยังไม่พอ เราก็แก้ปัญหาไปเนื่องจากว่ามีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณด้วย ถ้าจะจัดให้ได้ตามที่กฎหมายของรัฐกำหนดนั้นจะต้องเป็นครูสอนนักเรียน 1 ต่อ 5 ขณะนี้นักเรียน 261 คน ครูก็คงต้องมีมากกว่า ทั้งเจ้าหน้าที่ด้วยน่าจะมากกว่านี้”

“ครูอาจจะมาสอนวิชาที่ไม่ตรงกับสาขาของตนเองก็มีบ้าง เพราะว่าแม้แต่โรงเรียนของรัฐก็ไม่สามารถที่จะจัดสรรให้ตรงสาขาได้”

“ที่ลงมาบริหารจัดการตรงนี้จริงๆ แล้วไม่เคยสอนเด็กตามอดมาก่อนเลย แต่เคยสัมผัสกับเด็กมาก่อนในลักษณะที่เป็น ผอ.ศูนย์ฯ คุณเลเด็กแรกพบแรกเกิดเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา”

“บางคนพอสัมผัสผ่านไ้งานที่นี้แล้วนี่สละสิทธิ์เลย เพราะดูงานแล้วก็เรื่องผลตอบแทนอาจจะน้อยด้วย ก็อาจจะท้อเพราะเด็กต้องเรียนเบรลล์เรียนอะไร ถ้าเคยผ่านงานเกี่ยวกับเด็กพิเศษไม่ว่าประเภทไหนก็คงทำได้”

“ครูที่เข้ามาใหม่อาจจะต้องปรับตัวเรื่องการใช้ภาษาอักษรเบรลล์ ซึ่งอาจจะไม่ยากมากนัก ส่วนการถ่ายทอดเรื่องมันก็ไม่แตกต่างกันนักถ้าครูใหม่มีความตั้งใจ และครูเก่ามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน”

“เราก็พยายามที่จะให้ครูได้เพิ่มชั่วโมงสอนมากขึ้นซึ่งก็พอเพียง ขณะที่ครูก็ต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนมากขึ้นด้วย ต้องขยันมากขึ้น”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการบุคลากรหลายประการ กล่าวคือ มีการบริหารแบบหลายชั้นทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานด้านต่างๆ อีกทั้งอัตราผู้สอนกับจำนวนผู้เรียนไม่สัมพันธ์กัน และต้องทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ทำหน้าที่สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ตนเองจบการศึกษามา รวมถึงขาดผู้สอนที่จบทางด้านการศึกษาพิเศษ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การบริหารเป็นขั้นตอนหลายชั้นจะทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการทำงาน ข้างบนก็จะดูแลเอกสารแต่ไม่ลงมาดูแลด้วยตนเอง มาดูมาสัมผัสถึงจะรู้ตั้งแต่รากฐานของทุกสิ่งทุกอย่าง งานเล็กงานน้อยก็ต้องดูแลทุกอย่าง” ผู้สอนใหม่

“บุคลากรยังจัดไม่เป็นหมวดหมู่เท่าที่ควร โครงสร้างเรื่องบุคลากรต้องปรับปรุง เช่นเวลาในการเรียนการสอนบางทีแค่อธิบายให้เด็กฟังก็หมดเวลาแล้ว ถ้าจะให้ดีต้องเป็นอัตราครู 1 คนต่อเด็ก 5 คน จะเหมาะสมกว่า” ผู้สอนใหม่

“ครูที่นี้จะเหนื่อยกันเพราะต้องทำทั้งเอกสารต่างๆ และการสอนด้วย” ผู้สอนเก่า

“บุคลากรสำหรับทำหน้าที่สอนยังมีปัญหา เพราะเด็กที่นี้ไม่ใช่พิการตาบอดเพียงอย่างเดียว มีเรื่องของอาการพิการซ้ำซ้อนเข้ามาด้วย มันก็งานจะต้องมีคนมาดูแลเฉพาะทางตรงนี้มากหน่อย” ผู้สอนเก่า

“มันก็มีในบางเรื่องนะสำหรับปัญหาเกี่ยวกับการสอนไม่ตรงกับความถนัด” ผู้สอนเก่า
 “ตรงสายมาเลยไม่ค่อยมี” ผู้สอนใหม่

“ครูบางคนจบพละมาต้องมาดูแลเด็กอนุบาลอย่างนี้ไม่ถูกต้อง ผู้สอนไม่เหมาะสมกับ
 วิชาเรียน เช่น พละศึกษาเพราะมันเกินวัยไป ไม่เหมาะสมกับวิชานั้นๆ ครูต้องวิ่งทั้งวันอย่างนี้ไม่
 ไหว” ผู้สอนเก่า

สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาเพิ่มเติมแต่ยังไม่ทั่วถึง และไม่
 เปิดโอกาสให้ผู้สอนที่มีประสบการณ์มานานได้ทำหน้าที่บริหารงานในสถานศึกษา จากคำกล่าว
 ดังนี้

“มีการส่งบุคลากรไปอบรมภายนอกเพื่อเสริมประสบการณ์บ้าง แต่ก็เป็นแค่ในระดับ
 หัวหน้าไป นอกจากจะเป็นรูปแบบหมู่คณะถึงจะได้มีส่วนร่วม” ผู้สอนเก่า

“ครูที่มีประสบการณ์การสอนมานานน่าจะมีบทบาทในการบริหารจัดการมากกว่าเป็น
 แค่ผู้สอนธรรมดาๆ” ผู้สอนเก่า

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรผู้
 สอนมาเป็นเวลานาน ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ครูลาออกไปหลายคนเลยครบตั้งแต่เทอมก่อน ไม่รู้เค้าไปไหนกัน” ผู้เรียนชาย

24 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษาต้องรับผิดชอบผู้เรียนจำนวน
 มากทำให้ค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูง แต่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบางส่วนเท่านั้น
 จากคำสัมภาษณ์ดังนี้

“เด็กที่มาอยู่ที่นี้ทุกอย่างเรียนฟรี ค่าใช้จ่ายต่อเดือนจะสูง อย่างค่าใช้จ่าย ค่าอาหาร ค่า
 เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เบ็ดเสร็จสำหรับเด็ก **261** คนเป็นเงินเดือนละล้านกว่าบาท แต่เราได้จาก
 กระทรวงศึกษาธิการเดือนละ **3** แสน **5** หมื่นบาท เป็นเงินส่วนหนึ่ง นอกนั้นก็เงินที่ได้จากการ
 บริจาค”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การบริหารจัดการด้านงบประมาณยังมี
 ความล่าช้า ไม่คล่องตัว ซึ่งทางภาครัฐให้ความช่วยเหลือน้อยมาก ส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของ
 ประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งบประมาณถ้าจะพูดโดยรวมแล้วก็ยังเป็นระบบราชการอยู่ คือยังช้าอยู่มาก คือถ้าคนนี้
 ต้องการใช้งบอะไรนี้ต้องเขียนเป็นขั้นเป็นตอนที่ล่าช้ามาก ถ้าหากว่าฉุกเฉินก็คงจะไม่ทันท้วงที่
 เขียนไปแล้วก็ต้องรอพิจารณา จากนั้นก็ต้องรองบต่อไปอีก” ผู้สอนใหม่

“ทางรัฐบาลไม่ได้ช่วยอะไรมากนักสำหรับเรื่องนี้” ผู้สอนตาบอด

“งบโดยตรงจากรัฐจะลงไปในเรื่องเสื้อผ้า อาหาร แต่ดูแล้วยังไม่เท่าเทียมเท่าไรเพราะเด็กไปกลับจะไม่ได้รับเหมือนกับเด็กที่อยู่ประจำ รู้สึกว่ามีการเลือกปฏิบัติดูแล้วไม่เป็นกลาง” ผู้สอนเก่า

“และต้องการคนบริจาคอยู่เรื่อยๆ” ผู้สอนตาบอด

ส่วนที่ 3 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. สภาพการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า มีการจัดการด้านอาคารสถานที่อย่างเป็นสัดส่วน คือส่วนของที่พักผู้เรียน และส่วนสำหรับทำการเรียนการสอน มีการจัดห้องปฏิบัติการสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีการให้บริการอุปกรณ์อำนวยความสะดวกพื้นฐาน และการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน โดยมีการกล่าวถึงดังนี้

“อาคารสถานที่โดยรวมเราจัดทำเพื่อให้มันตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและสถานที่ ก็เลยสร้างหอพักใหญ่ที่อยู่ด้านใน จัดให้เป็นระบบ ชั้น 3 เป็นนอน ชั้น 2 เป็นที่เรียน และเป็นห้องต่างๆ สำหรับกิจกรรมการเรียน ชั้นบนสุดเป็นที่ตากผ้า ซึ่งก็โอเคมีความสอดคล้องกัน”

มีการสร้างสถานที่สำหรับฝึกทักษะวิชาชีพด้านการนวดแผนไทย

“เราก็เลยสร้างสถานที่สำหรับฝึกการนวด เมื่อเรียนชั้นปีที่ 1 จบแล้ว เขาก็ได้มีที่สำหรับฝึกนวดในปีที่ 2 แล้วเราก็เปิดฝึกสอนการนวดในปีที่ 2 ให้แก่คนที่จบปี 1 มา”

ส่วนการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องสมุดดิจิทัลนั้นอยู่สถานะที่พร้อมสำหรับผู้เรียน

“ห้องสมุด ห้องคอมฯ อะไรต่างๆ เราก็ค่อยๆ ปรับแต่งทีละเล็กละน้อย อุปกรณ์ก็มาเสริมทักษะ ดังนั้นเราจึงมี 2 ห้อง และอุปกรณ์การศึกษาก็ค่อนข้างใช้การได้ดี”

ในส่วนของห้องสมุดดิจิทัลก็มีการจัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ตนเองสนใจ

“ห้องสมุดดิจิทัลที่อยู่ข้างๆ นั้นก็มีเครื่องเล่นอะไรต่างๆ เวล่านักศึกษาต้องการข้อมูลอะไรต่างๆ ก็จะเข้าไปฟัง โดยการยืมแผ่นแล้วเข้าไปฟังที่นั่นได้ เป็นห้องดีแอร์”

และเป็นห้องสำหรับผลิตสื่อหนังสือแถบเสียงในรูปแบบแผ่นซีดีอีกด้วย

“โดยเราใช้ห้องนี้เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วย ในการอัดเสียง”

ในส่วนของเครื่องมือ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นก็มีการจัดให้ผู้เรียนได้ข้มเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจัดหาจากภายนอก ดังคำกล่าว

“ไม่เท่าเราจะให้ข้มเรียนในปีที่ 1 แล้วเก็บคืนไว้ใช้ในรุ่นต่อไป”

“อุปกรณ์พวกนี้เราก็พยายามที่จะจัดหาจากภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เราจะมิงบประมาณส่วนหนึ่งที่จะช่วยตรงนี้”

ในด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษานั้นถือว่าอยู่สภาพแวดล้อมที่ดี สำหรับห้องน้ำห้องส้วม และเรือนนอนก็มีการจัดให้อย่างสะดวกและเพียงพอ

“โดยรวมแล้วที่นี่จะมีสภาพแวดล้อมที่ดีมาก ซึ่งนักศึกษาทุกคนก็พอใจ เพราะว่าค่อนข้างที่จะเหมือนชนบท”

“ที่นี้ค่อนข้างสะดวกสบายมากเพราะที่นี้มีเพียงพอสำหรับนักศึกษารุ่นละไม่เกิน 40 คน และที่นี้ทุกๆ คนก็จะมีหน้าที่ช่วยกันรักษาความสะอาด แต่ก่อนนี้ใช้เสื้อสำหรับนอนแต่ตอนนี้เปลี่ยนมาเป็นใช้เบาะสำหรับนอน ฉะนั้นที่นี้ค่อนข้างที่จะเอื้ออำนวยต่อผู้เรียนที่เป็นคนพิการพอสมควร”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การจัดการด้านสถานที่ถือว่าอยู่ในระดับดี มีความสะดวกเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งเป็นคนพิการทางการมองเห็น ส่วนห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมมีความเพียงพอและเหมาะสมดี ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ที่มีอยู่ก็ดีแล้ว” ผู้สอนหญิง

“ห้องเรียนที่เป็นชั้นๆ ก็ดี เพราะจะได้ไม่กระจายกันไปมาก คือชั้นเดียวก็มีห้องเรียนหลากหลายรูปแบบ ไม่ต้องเดินทางไปตึกอื่นๆ ซึ่งถ้ากระจายกันไปมากๆ ก็จะไม่สะดวกสำหรับคนตาบอด” ผู้สอนชาย

“เครื่องมืออุปกรณ์มีเตรียมไว้ให้แล้ว ก็เพียงพอดี” ผู้สอนตาบอด

“เครื่องคอมพิวเตอร์คิดว่าความเพียงพอน่าจะพอดีสำหรับจำนวนผู้เรียนที่มีอยู่ เพราะที่นี่ใช้วิธีการเวียนกันเรียนทีละกลุ่มย่อย **3-4**คน” ผู้สอนชาย

“ก็เพียงพอดีสำหรับไม่เท่า” ผู้สอนตาบอด

“รวมๆ ก็สะอาดร่มรื่นคืออยู่แล้ว” ผู้สอนหญิง

“มีความเพียงพอดีแล้ว แต่เรื่องความสะดวกคงไม่ค่อยดีเท่าไร เพราะความที่เป็นคนตาบอด แต่ทุกคนก็ช่วยกันทำ” ผู้สอนตาบอด

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า การจัดการด้านอาคาร สถานที่ ห้องปฏิบัติการ ต่างๆ โรงอาหาร ห้องน้ำห้องส้วม ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น และสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“รู้สึกดีมาก สะดวกสบายดี” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“ทางเดินภายนอกสถานศึกษาก็มีความสะดวกดีเพราะมีทางเดินเฉพาะสำหรับคนตาบอด” ผู้เรียนอายุ **23** ปี

“อาคารสถานที่เหมาะสม” ผู้เรียนอายุ **29** ปี

“ห้องเรียนไม่กว้างไม่แคบเกินไป จัดได้ว่าเป็นมาตรฐานที่ดี เพราะผู้เรียนมีน้อย” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“ห้องคอมพิวเตอร์ก็มีเพียงพอ เพราะจะเวียนกันเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ **34** คน ซึ่งจะสะดวกกว่ากลุ่มใหญ่” ผู้เรียนอายุ **33** ปี

“ห้องสมุดจะใช้บริการที่ห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดที่อยู่ติดกันกับสถานศึกษา มีความสะดวกดี” ผู้เรียนอายุ **25** ปี

“โรงอาหารก็ใช้ได้ถ้าทานไม่เลิอกก็โอเค มีให้ทาน **3** เวลา” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“ห้องน้ำสะอาดสะดวกดี มีเพียงพอทุกอาคารทุกชั้น มีการจัดเวรกันทำความสะอาด” ผู้เรียนอายุ **29** ปี

“ไม่เท่ากันจะมีทุกคน ส่วนแว่นตาไม่มีความจำเป็นต้องใช้” ผู้เรียนอายุ **40** ปี

“บรรยากาศร่มรื่นดี” ผู้เรียนอายุ **25** ปี

1.2 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า การจัดการด้านหลักสูตรนั้นจะมองที่ความต้องการของตลาดแรงงานและศักยภาพของคนพิการทางการมองเห็นก่อน แล้วเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการปฏิบัติจนกลายเป็นวิชาเรียน โดยใช้ตำราเรียนอักษรเบรลล์เป็นหลักและใช้สื่ออื่นๆ เสริม มีเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มศักยภาพในตัวบุคคล ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เราเริ่มต้นจากการศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานว่า คนตาบอดสามารถทำอะไรได้บ้าง โดยเริ่มจากมองไปที่วิชาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมดก่อน แล้วก็ค่อยๆ ตัดออกให้เหลือวิชาที่สามารถจะเพิ่มศักยภาพ สมรรถภาพแก่เค้า”

“วิชาชีพหลักของเราคือวิชาชีพการนวด ซึ่งต้องใช้เวลาเรียน **2** ปี ปีที่ **1** เรียนพื้นฐานและการแก้ปัญหาต่างๆ ส่วนปีที่ **2** จะเป็นการสร้างความชำนาญการในวิชาชีพนั้นจนเกิดความมั่นใจ”

“วิชาการของที่นี่เกิดจากการค่อยๆ เก็บเกี่ยวเอาประสบการณ์จากการปฏิบัติ การลองผิดลองถูกก่อน จนกระทั่งกลายเป็นวิชาที่สามารถพัฒนาความเป็นองค์กรรวมของมนุษย์ ตั้งแต่ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และศีลธรรม แล้วก็ด้านฝีมือ”

สำหรับสื่อการเรียนรู้นั้นถือว่ามีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

“ตำราเรียนอักษรเบรลล์มีเพียงพอ เพราะที่นี้เราผลิตเองด้วย แล้วก็ยังมีห้องสมุดคอลฟิลด์ที่อยู่ใกล้ๆ นี่ทำหน้าที่ในการผลิตสื่อให้กับเราด้วย เรามีเพียงพอในทุกรายวิชา หรือถ้าหากว่าต้องการเพิ่มเติมเราก็สามารถผลิตเองได้”

ส่วนสื่ออื่นๆ ก็มีการจัดให้ตามความต้องการของผู้เรียน

“สื่อพวกวิทยุโทรทัศน์เราเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตัวได้ เช่น ชาวด์ทีวีอะไรต่างๆ ซึ่งราคาไม่แพง ในปีที่ 1 เราอาจจะจัดหาให้ แต่พอปีที่ 2 นักศึกษามีรายได้จากการนวดแล้วก็สามารถจัดหาเองได้”

ด้านเนื้อหาวิชาจะมีความหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน

“หมวดวิชาการบ้านการเรือน สุขศึกษาจะรวมอยู่ในการฝึกไม้เท้า รวมถึงการวางตัวในสังคม มีวิชาพลานามัยเข้าไปเสริม และมีวิชาจริยธรรมเข้ามาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ความสะอาดของร่างกาย หน้า ผม เล็บอะไรต่างๆ และมีการจัดสัมมนาการเสริมสร้างบุคลิกภาพ โดยการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ เพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน”

และกิจกรรมเสริมการเรียนนั้นจะมีความหลากหลายมาก

“กิจกรรมถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่นี่ เพราะผู้เรียนจะได้ออกไปฝึกทักษะในสังคมภายนอก”

“การร่วมงานต่างๆ ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม การท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ เราทำกันเต็มที่อยู่แล้ว”

“ตลอดจนการเข้าค่ายนอกสถานที่ เช่น การไปทะเล มีกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้างความสามัคคี เป็นหมู่คณะ ทุกคนมีส่วนร่วม”

“การแข่งขันกีฬาภายใน ภายนอกประเทศก็มีการส่งเสริม ซึ่งที่นี่มีศิษย์เก่าที่เป็นนักกีฬาระดับชาติมากกว่า 10 คน”

“เรากำลังจะสร้างโรงยิมฯ สำหรับการเล่นกีฬาในเวลาอันใกล้ เพราะเราสนับสนุนการเล่นกีฬา”

“ส่วนกิจกรรมอื่นๆ เช่น แข่งขันทักษะก็จะมีสม่ำเสมอ เช่น แข่งไม้เท้า อักษรเบรลล์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เปิดตัวกับสังคมภายนอก”

“รวมถึงกิจกรรมในวันสำคัญและประเพณีต่างๆ มีการทำบุญเพื่อการกุศล เช่น การบริจาคเลือด”

2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การจัดการด้านหลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวคือมีการมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่จะต้องมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมก่อน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“จัดได้ครอบคลุมตามเนื้อหาวิชาตามกฎหมาย” ผู้สอนตาบอด

“หลักสูตรก็เป็นไปตาม พรบ.การศึกษา2542 แต่ก็ต้องเอามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพราะจะมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เกี่ยวกับตัวผู้เรียน เช่น ไม่ถนัดกับการเรียนสายวิทย์ ก็ต้องมาเรียนสายอาชีพสายศิลป์แทน” ผู้สอนหญิง

“ตัวหลักสูตรเองถ้าเราเอาจากของรัฐบาลมาจัดสอนเลยมันจะยาก เพราะไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคนตาบอด เพราะบางคนเรียนรู้ช้า เรียนรู้เร็วไม่เท่ากัน” ผู้สอนหญิง

“การเรียนบางวิชาจะต้องมีการจุดประกายความคิดก่อน เช่น คอมพิวเตอร์จะสอนตรงๆ เลยไม่ได้จะต้องมีการประยุกต์วิธีการเพื่อให้เค้าเข้าใจ พอเค้าเริ่มเข้าใจแล้วก็จะนำไปต่อยอดกันเอง เพราะแต่ละบุคคลพื้นฐานไม่เท่ากัน” ผู้สอนชาย

“ผู้เรียนแต่ละรุ่นจะมี 40 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ใช้วิธีการเรียนแบบเวียนกลุ่มใน 1 วัน คือกลุ่มที่ 1 เรียนอักษรเบรลล์ กลุ่มที่ 2 เรียนนวดแผนไทย กลุ่มที่ 3 เรียนวิชาเกษตร และกลุ่มที่ 4 เรียนวิชาการทอเสื้อ นั่นคือการเรียนวิชาชีพ แต่พอมาเป็นการเรียนวิชาการด้านต่างๆ ก็จะแยกกลุ่มย่อยออกมาเป็นกลุ่มละ 3 คนต่ออาจารย์ 1 คนและ 1 วิชา เช่น กลุ่มแรกเรียนภาษาไทย กลุ่มที่ 2 เรียนคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ 3 เรียนภูมิศาสตร์ ซึ่งการแบ่งกลุ่มจะดูจากความพร้อมที่จะศึกษาของแต่ละคนว่าเรียนรู้ได้มากน้อยเร็วช้ายังไง เราจะดูผู้เรียนเป็นรายบุคคลว่ามีศักยภาพแค่ไหนอย่างไรจริงๆ แล้วเราทำมาก่อนที่ พรบ.การศึกษา 2542 จะออกมาเสียอีก” ผู้สอนหญิง

ส่วนเนื้อหาวิชาจะเหมือนกับหลักสูตรปกติทั่วไป แต่จะมีการเสริมวิชาชีพเข้ามาด้วยจากคำบอกเล่า ดังนี้

“เราใช้หลักสูตรเดียวกันกับปกติ ส่วนการนวดก็จะเป็นวิชาชีพที่จะให้เค้าสามารถเลี้ยงตัวเองได้ วิชาสุขศึกษาก็จะมีการเล่นพละในตอนเย็นทุกวัน เช่น เล่นโกลบอล เล่นฟุตบอล ได้ออกกำลังกายร่วมกันวันละ 1 ชั่วโมง” ผู้สอนหญิง

“ส่วนเรื่องคุณธรรม จริยธรรมก็จะมีอบรมโดยบาทหลวงทุกๆ วัน และในวันหยุดด้วย ซึ่งจะสอนเรื่องมารยาทและการเข้าสังคม”

ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนมีการจัดสม่ำเสมอ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“มีการจัดสมาธิตลอดปี เช่น ไปเที่ยวทะเล ไปเที่ยวสวนสนุกดิสนีย์แลนด์ เข้าพรรษา พาไปวัด และไปบริจาคเลือดในวันสำคัญ” ผู้สอนชาย

“จัดส่งไปแข่งขันกีฬา และเข้าร่วมการแข่งขันทักษะหลายครั้ง” ผู้สอนตาบอด

“กิจกรรมจะมีเป็นประจำทุกเทศกาลและงานพิธีสำคัญๆ ของประเทศ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา ลอยกระทง และในเดือนกุมภาพันธ์ก็จะมีไปทัศนศึกษาที่ทะเลหัวหิน มีกิจกรรมต่างๆ ลงทะเล เล่นฟุตบอล เล่นรอบกองไฟ ไปดูไปสัมผัสกับของจริง เพื่อเน้นประสบการณ์จริง ที่สำคัญได้ไปร่วมงานนิทรรศการเพื่อแสดงการวางแผนไทยด้วย” ผู้สอนหญิง

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนมีการจัดเหมือนกับการเรียนปกติทั่วไป มีการเพิ่มจุดเน้นการปฏิบัติจริงในด้านคุณธรรมจริยธรรม งานวิชาชีพ และสุขศึกษา ส่วนผู้เรียนจะเปิดรับสื่อตามความสนใจของตนเองในเวลาว่าง พร้อมทั้งได้รับการส่งเสริมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้รับคำบอกเล่าจากการสนทนา ดังนี้

“ที่นี่จะสอนหัดเขียนภาษาไทยก่อน แล้วก็เรียนทุกวิชาเหมือนหลักสูตรปกติ” ผู้เรียนอายุ **29** ปี

“ส่วนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็จะมีท่านบาทหลวงเข้ามาอบรมประจำวันเช้าและเย็น” ผู้เรียนอายุ **33** ปี

“งานเกษตรก็จะเริ่มจากเตรียมดิน พรวนดิน ปลูกจริงๆ รดน้ำ เห็นดอกผลจริงๆ เป็นการฝึกสมาธิ ฝึกวินัย” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“ได้เล่นกีฬาด้วยกันทุกคน ก่อนนี้อยู่ที่บ้านคนตาบอดจะไม่ได้มีโอกาสทำอะไรเลย ทุกคนมีความสุขเพราะสมัครใจมา” ผู้เรียนอายุ **40** ปี

“สื่อวิทยุส่วนใหญ่จะมีเครื่องรับเป็นของตนเอง เพราะจะมีเวลาส่วนตัวสำหรับรับฟังตามอัธยาศัยในตอนว่างๆ เย็นๆ” ผู้เรียนอายุ **25** ปี

“หนังสือเบรลล์จะได้รับการบริจาคมาพร้อมกับเจ้าหน้าที่มาสอนด้วย มีรุ่นพี่เอามาแจกด้วย” ผู้เรียนอายุ **33** ปี

“มีโอกาสได้ไปบริจาคเลือดที่สภากาชาดไทยเพื่อฝึกการให้แก่คนที่ด้อยโอกาสมากกว่าเราด้วย” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“การแข่งขันกีฬาก็สนับสนุนเต็มที่ มีผู้เรียนติดทีมชาติทุกปี ทั้งว่ายน้ำ โกลบอล วิ่ง ยูโด” ผู้เรียนอายุ **23** ปี

1.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาค้นคว้าได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า จำนวนของผู้สอนมีความเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน โดยเน้นผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านนี้โดยตรงเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จำนวนผู้สอนมีเพียงพอกับผู้เรียน คือ ผู้เรียน 40 คน ผู้สอน 12 คน ผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน ติดตามผล ประเมินผล”

“ที่นี้เป็นการจัดการศึกษาพิเศษซึ่งบางอย่างก็ไม่จำเป็นต้องใช้วุฒิการศึกษา เช่น วิชาไม้เท้า ไม่จำเป็นต้องจบการศึกษา หากแต่ต้องผ่านการอบรมการใช้อย่างถูกวิธีและเคยมีประสบการณ์ในการอยู่กับคนตาบอดมาก่อน ต่อมาก็จะต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในการกุศล”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างดี ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ทุกเช้าและก่อนนอนบาทหลวง (ผู้บริหาร) จะมาอบรมในเรื่องมารยาท คุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม” ผู้สอนหญิง

“ผู้บริหารเข้าถึงทุกคนได้โดยตรง ลงมาสัมผัสด้วยตนเอง” ผู้สอนตาบอด

ด้านผู้สอนจะเน้นการประยุกต์เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ผู้สอนจะอาศัยประสบการณ์ในการสอนมานานประยุกต์เข้ากับวิชาเรียนโดยการบูรณาการหลายวิชาเข้าด้วยกัน เช่น เป็นทั้งครูแนะแนว จิตวิทยา คือถ้าจะให้เราหาผู้เชี่ยวชาญมาสอนก็คงจะได้ไม่ดีเท่าที่เรามีประสบการณ์ผู้ได้สัมผัสมาตั้งแต่ต้นมาสอน เพราะเราไม่ได้เอาหลักทฤษฎีอะไรมาจากไหนเลยเราเอาจากประสบการณ์ที่ลองผิดลองถูกของเรามาใช้ให้เกิดผลดีกับผู้เรียน” ผู้สอนหญิง

“ผู้สอนส่วนใหญ่จะจบตามวุฒิมาอยู่แล้ว แต่ต้องแทรกประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาเข้าไปในวิชาเรียน” ผู้สอนชาย

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารและผู้สอนมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นอย่างดี ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“บาทหลวงท่านดูแลเทคแคร์ดีมากเลยครับ” ผู้เรียนอายุ 25 ปี

“เวลาไม่สบายดูแลทุกอย่าง เจ็บป่วยไม่สบายท่านดูแลทุกอย่างเป็นอย่างดี” ผู้เรียนอายุ 33 ปี

“กีฬาโกลบอลมีผู้สอนกีฬาเป็นโค้ชทีมชาติด้วย” ผู้เรียนอายุ 19 ปี

“ผู้สอนเพียงพอเหมาะสม” ผู้เรียนอายุ 23 ปี

1.4 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า แหล่งที่มาของงบประมาณนั้นจะมาจากมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ เป็นหลัก อีกส่วนหนึ่งได้มาจากการสนับสนุนของรัฐ และบางส่วนมาจากฝีมือแรงงานของคนพิการทางการมองเห็น ซึ่งการของบจะต้องทำเรื่องเสนอพร้อม กับรายละเอียดการใช้จ่ายต่อมูลนิธิ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“แหล่งที่มาของรายได้ มาจากทางมูลนิธิช่วยคนตาบอดฯ ซึ่งมูลนิธิฯ ได้งบประมาณจากการ บริจาคของประชาชนทั่วไป ส่วนการบริจาคที่มาจากหน่วยงานภาครัฐจะมีน้อยมากๆ ซึ่งจะเป็นบ ที่ผ่านมาจากองค์กรแม่คือมูลนิธิฯ”

“ส่วนรายได้อื่นจะมาจากฝีมือแรงงานของคนตาบอด ซึ่งเงินส่วนนี้เราไม่ใช่แต่จะส่ง คืนมูลนิธิฯ เพื่อแปรกลับมาเป็นงบฯ ต่อไป”

“วิธีการของเราก็คือการทำเรื่องเสนอเข้าไปว่าจะมีการใช้งบประมาณในเรื่องไหน อย่างไร เท่าไหร่ ก็ทำส่งไปแล้วก็เบิกเงินงบประมาณออกมาใช้จ่ายตามความต้องการในด้านต่างๆ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ไฟฟ้า ประปา ซึ่งแต่ละปีสามารถที่จะแจงออกมาให้เห็นได้อย่างโปร่งใส ว่าใช้ ไปเท่าไร มีงบประมาณล่วงหน้า งบประมาณใช้จริง เพราะฉะนั้นระบบการบัญชีจะมีความชัดเจน มาก”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า งบประมาณหลักได้มาจากมูลนิธิฯ ดัน สังกัดเท่านั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“งบประมาณส่วนใหญ่มาจากทางมูลนิธิฯ” ผู้สอนหญิง

“งบประมาณจากมูลนิธิฯ เป็นหลัก ซึ่งมาจากการหารายได้” ผู้สอนตาบอด

2 ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการในการจัดการ ศึกษาสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ผู้วิจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การจัดการด้านสถานที่ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์มีสภาพเก่ามากจนใช้การไม่ได้ ส่วนสถานที่สำหรับการเล่นกีฬาที่มีจำกัดมาก และอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นมีราคาสูง รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศบริเวณรอบๆ สถานศึกษา ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีคนบริจาคบ้าง เริ่มแรกก็บริจาคมา แต่เครื่องเล่นส่วนใหญ่จะใช้งานไม่ได้เลย คล้ายๆ กับว่าโล่งทิ้งแล้วก็เอามาใส่ไว้ที่เราแทนที่จะเอาไปทิ้งกลับเอามาบริจาค มันดีกว่า มันสวยกว่า แต่ที่ไหนได้พอเราเอามาแล้วมันใช้การอะไรไม่ได้เลย”

“เนื่องจากตอนนี้สถานที่สำหรับการฝึกซ้อมกีฬามีข้อจำกัดมากๆ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีสถานที่สำหรับฝึกซ้อม”

“บริเวณรอบๆ จะมีการเผาขยะ ซึ่งจะมีกลิ่นของเสีย สารเคมี น้ำยา จากโรงพยาบาล กรมชลประทานซึ่งจะแอมมาเผาอยู่ใกล้ๆ สถานที่ของเรา ซึ่งลมจะพัดเข้ามา”

“ส่วนพวกเสียงจะมีไม่มาก จะมีบ้างก็เกิดจากงานก่อสร้างบริเวณด้านหน้าศูนย์ฯ ในระยะนี้คงจะมีปัญหาทางด้านเสียงบ้าง”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ยังไม่มีสถานที่สำหรับการเล่นกีฬาที่เป็นกิจลักษณะ และอุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์ไม่มีความทันสมัยพร้อมใช้งาน ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“อยากได้โรงยิมสำหรับเล่นกิจกรรมกีฬาต่างๆ เช่น โกลบอล หรือสระว่ายน้ำเราก็อยากได้สำหรับผู้เรียน” ผู้สอนหญิง

“ตอนนี้มีโรงยิมชั่วคราวอยู่ ไม่ค่อยเป็นกิจจะลักษณะสักเท่าไร” ผู้สอนตาบอด

“อยากให้ปรับปรุงเครื่องที่มีอยู่ให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน เพราะมีบางเครื่องที่ใช้งานไม่ได้” ผู้สอนตาบอด

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมักประสบปัญหามลพิษทางอากาศเป็นประจำจากบริเวณโดยรอบสถานศึกษา ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“อากาศตอนเช้าไม่ค่อยจะดีคือจะมีกลิ่นเหม็นจากการเผาขยะหรือสารเคมีอะไรพวกนี้ อยากให้แก้ไข” ผู้เรียนอายุ 23 ปี

2.2 การจัดการด้านหลักสูตร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษายังขาดสถานที่สำหรับการฝึกซ้อมกีฬาทั่วไป และสถานที่ประกอบการเรียนในวิชาสุขศึกษา พลศึกษา ดังคำกล่าวต่อไปนี้

สนามฝึกซ้อม โกลบอลที่เป็นมาตรฐานเราไม่มี สนามอื่นๆ ที่จำเป็นในการฝึกซ้อมเราไม่มี ที่สำหรับออกกำลังกายเราไม่มี ดังนั้นเรากำลังวางโครงการโดยการหาทุนจากต่างประเทศมาช่วยสร้างให้ ก็คงต้องใช้เวลาสักนิดหนึ่ง”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า การผลิตสื่อการเรียนการสอนเองภายในสถานศึกษาจะมีต้นทุนสูง ส่วนอุปกรณ์ประกอบการเรียนด้วยคุณภาพและมีความขาดแคลน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ตำราเรียนอักษรเบรลล์มีราคาแพงมากเพราะราคากระดาษสูงขึ้นเรื่อยๆ จนต้องแก้ปัญหากันโดยนำกระดาษแข็งมาใช้แทนในบางครั้ง ตัวอักษรที่นูนขึ้นมานั้นพอใช้ไปนานๆ จะยุบลงมาจนผู้เรียนคนอื่นใช้งานต่อไปไม่ได้ ต้องผลิตใหม่เสียค่าใช้จ่ายใหม่อีก เราอยากได้วัสดุที่เป็นพวกกระดาษแข็งๆ หรือพลาสติก มากกว่าเพราะจะคงทนถาวรดีกว่ากระดาษเบรลล์ธรรมดา” ผู้สอนหญิง

“เรามีเครื่องที่สามารถพิมพ์บนแผ่นโลหะที่คงทนได้แต่ก็มีข้อจำกัดคือทำจำนวนมากไม่ได้ และไม่สามารถผลิตหนังสือเรียนจำนวนมากๆ ในเวลาอันสั้นได้” ผู้สอนตาบอด

“ส่วนใหญ่เราจะผลิตเองเฉพาะหนังสือเรียน กศน. ตอนนี้ก็มีกำลังทำได้เท่านี้ แต่ถ้ามีเพิ่มมากกว่านี้ก็คงจะดีไม่น้อย” ผู้สอนชาย

“สแลทที่ใช้เขียนมีราคาแพง ที่ผลิตภายในประเทศจะมีปัญหาเวลาใช้เขียน เพราะล้อยกมันไม่ตรงกันทำให้เกิดความไม่สะดวก และจำนวนที่มีนั้น ไม่เพียงพอกับผู้เรียน รัฐบาลผลิตมาให้จำนวนหนึ่งแต่ใช้การไม่ได้เพราะร่องตัวอักษรเหลื่อมไม่ตรงกันทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเขียนตัวอักษรได้ตามปกติ” ผู้สอนหญิง

“เครื่องเล่นซีดีสำหรับเล่นหนังสือแถบเสียงนั้นมีไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนเพราะที่มีอยู่ได้มาจากการศึกษานอกโรงเรียนบริจาคมา ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความล่าช้ากรณีที่ต้องการใช้อุปกรณ์ชนิดนี้ประกอบ” ผู้สอนชาย

3) จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า อุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนวิชาอักษรเบรลล์มีราคาแพง ส่วนที่มีอยู่มีปริมาณน้อยและด้อยคุณภาพ และมีความต้องการสื่ออื่นๆ ด้วย ดังคำบอกเล่าต่อไปนี้

“สแลทสำหรับฝึกเขียนอักษรเบรลล์จะมีราคาแพงเพราะนำเข้าจากต่างประเทศ ส่วนของที่ผลิตในประเทศจะใช้งานได้ไม่ดี” ผู้เรียนอายุ **19** ปี

“มีปัญหาเวลาเขียนตัวอักษรจะไม่ตรงกับที่ต้องการจะเขียน” ผู้เรียนอายุ **33** ปี

“ถ้ามีซีดีวอล์คแมนสำหรับนำติดตัวไปไหนมาไหนได้ทุกคนคงจะดีเพราะว่าบางคนไม่ถนัดการใช้อักษรเบรลล์ ก็ควรจะได้มาฟังหนังสือแถบเสียงที่เป็นแผ่นซีดีตามวิชาที่ตนสนใจนอกเวลาเรียน” ผู้เรียนอายุ **23** ปี

2.3 การจัดการด้านบุคลากร จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า สถานศึกษามีความต้องการบุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงจากงานอาชีพ เพราะจะมีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีความสุขในการเรียน จากคำกล่าว ดังนี้

“บางวิชา เช่น การเกษตร เราเคยใช้ผู้ที่จบการศึกษามาทางนี้โดยตรงแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เพราะที่ผู้สอนรู้แค่ในหนังสือแต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมได้ แต่พอเราใช้ผู้สอนที่มีประสบการณ์จากการทำการเกษตรโดยตรงมาสอน กลับทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมีความสุขกับการเรียนได้ พร้อมกับมีเกณฑ์การประเมินที่เป็นผลผลิตที่น่าภาคภูมิใจ”

2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ยังไม่มีผู้สอนที่จบด้านการศึกษาพิเศษเข้ามาทำการสอน ในคำกล่าว ดังนี้

“ครูผู้สอนที่จบมาทางด้านการศึกษาพิเศษยังไม่มี แต่เราอาศัยการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานด้านนี้เอา” ผู้สอนหญิง

3 จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน พบว่า ต้องการครูภาษาต่างประเทศที่จบมาตรงสายเข้ามาให้ความรู้ด้านนี้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตให้มากขึ้น จากคำบอกเล่า ดังนี้

“ถ้ามีครูด้านภาษาต่างประเทศมาสอนตรงๆ ก็คงจะดี เพราะบางคนก็อยากจะเรียนภาษาอื่นๆ ด้วย เพราะมันจะได้มีกิจกรรมให้ทำมากขึ้น เพราะเราตั้งใจและสมัครใจเข้ามาศึกษาเราก็อยากจะได้อันนั้นอันนี้เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ทุกคนมีโอกาสเข้ามาครั้งนี้ครั้งเดียวก็อยากจะได้อะไรกลับไปเยอะๆ” ผู้เรียนอายุ 25 ปี

24 การจัดการด้านงบประมาณ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร พบว่า งบประมาณที่ได้รับมานั้นจะกระจายไปในหลายส่วนของสถานศึกษา ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่เพียงพอต่อสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วน เช่น ไม้เท้าที่ถือเป็นอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเดินทาง จากคำกล่าว ดังนี้

“งบประมาณตรงนี้น้อยนิด เพราะทางมูลนิธิฯ ก็มีบ้ดเจทหรือเงินทุนสนับสนุนตรงนี้น้อยมาก จนหลายครั้งเราพยายามติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เค้าเข้ามาร่วมบริจาค”

“ถ้าเป็นไม้เท้าพับนั้นจะมีราคาแพง 300กว่าบาท แต่ไม้เท้ายึดได้ราคา 100กว่าบาท ซึ่งถ้าคุณ 40คนเข้าไปมันก็เป็นจำนวนเงินพอสมควร ฉะนั้นเราต้องหางค์กรต่างๆ ที่เค้าเอื้ออำนวยให้”

2) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้สอน พบว่า ภาครัฐให้การช่วยเหลือด้านงบประมาณน้อยมาก ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“รัฐบาลก็ช่วยแต่ส่วนน้อยมากเราก็เอาเข้าผ่านทางมูลนิธิฯ ให้จัดสรรลงมาให้อีกที ซึ่งถ้าจะพูดตามสภาพจริงแล้วถ้าเราจะจัดให้มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีแล้วนับว่าไม่เพียงพอ” ผู้สอนหญิง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายอภิชาติ ทองน้อย

ประวัติการศึกษา

- นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
(เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ.2546

- ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ.2549

E-mail address:

ashtonthailand@hotmail.com

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายอภิชาติ ทองน้อย

ประวัติการศึกษา

- นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
(เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ.2546

- ศีษศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ.2549

E-mail address:

ashtonthailand@hotmail.com